Ato
Sesowi ka yoyose me ihimetemone amake.

1 Teofiro haha tika yama hani oneba amake. Hibati ya Sesowi tamine okominahamaro ama oke, yama hani one ya. Sesowi ehene okomina, ati okomina, onehimari amaka.
2 Sesowi ati okominahamaro ama oke, he ya tataba mera hiyarari, tokomisabona ya. Hibati ya mera kakatikibehimatamonaka. Me narabi nima nematamonaka, Teoso Kanamori ati kaminari. Teoso hekamehimatamonaka, neme ya.
3 Hibati ya Sesowi ahabe fare hiwa namomatasehimatamonaka, kitamenoho. Kamarima na tohehimatamonaka me ni ya amo ni 40 ne ya. Fare nima namehimatamonaka me ya tabahari. Teoso ka towisawa ka yama kaminematamonaka.
4 Sesowi me ya tabehi me tafa me Sesowi ati yana nematamonaka. Tabora bara ya te tokaraba teke. Te winahaba teke Serosarei ya mata. Teoso Kanamori te noki naba teke. Efe amaka, okominahari, kakehibonaha, Teoso ati ehene.
5 Yowao mera iibofariseri amaka faha ya. Te batisa nabone teke Teoso Kanamori ya. Yama we tamaraboneke, Sesowi ati nematamonaka.

Sesowi tokomisehimatamonaka neme ya.

6 Me yoro tokana Sesowi me aate nemetemoneke. "Ota ka Hiti afa yamaba ama ha,

Ihayeo me ka towisawa kakeba ka yama? Kake
ya bara me nafi yosetehiba awaka", me ati
nemetemoneke.
7 Towisawa kakeba ka yama wehe watoka, fare
Teoso yokana ta. Ha te yama te watorabone teke
mata, Teoso ati ehene.
8 Te kitawahaba te amake, Teoso Kanamori
kake ya te ni ya. Owa te kaminaba teke Serosarei
ya. Soteya toha, Samaria toha, tabora nafi nima,
Sesowi ati nematamonaka.
9 Sesowi hiyari ahabe me kakatomehemete-
moneke tokomari neme ya, Teoso hekimisamari.
Fawa nematamonaka neme sabi boti ya. Me
hiwamarehimatamonaka tokomari neme ya.
10 Sesowi tabiyo yama me kakatomehemete-
moneke neme ya. Makiti me famaha me teme
nakehemetemoneke, me ka makari sawawa na
mati.
11 Me ati yana nemetemoneke. "Karireya ka
mati himataba yama te kakatomineri neme ya?
Efe Sesowi neme ya tokome kamatasehibonaka
tasa. Fare tokomi nima kami tehibonaka", me
ati nemetemoneke.

Matia me ya tabawehimatamonaka, me ati ihi.

12 Me tonohokosemetemoneke yati mese ya.
Yati wai ka awa wataha inimetemone amake
orifa makoni yati inimetemone amake haro,
orifa boti tohaharo. Yati wehemetemoneke
Serosarei yabori ya.

13 Me kamehemetemoneke Serosarei ya. Me
tokiyomamemetemoneke me ka yobe ya. Me
winimetemone amake mata, hine ya. Yobe

bari ka yobe towarimise ya me tokomisehemete-
moneke. Me inimetemone amake haro. Betiro,
Yowao, Tiako, Atere, Firibi, Tome, Batoromeo,
Mateo, Tiako Afeo biti toha, Simao toha, Homa ka
mera momono tohatehari. Yota Tiako bitimata-
mona amaka.
14 Me fanawi ya me tabaha Teoso me haha
tohehemetemoneke. Maria toha nemetemoneke,
Sesowi mati. Sesowi nisori me toha neme-
temoneke.
15 Yama we one ya Betiro waremisehimata-
monaka, me narabi nima nebonaha, Sesowi
nonofa mati. Me tamehemetemoneke, 120 me
toha mati.
16 "Teoso Kanamori ati namatama Yota ehene
nareka. Teoso Kanamori ati ehene Yota
eheneteba Tafi kaminematamonaka Teoso ka
yama hani ya. Tafi Yota eheneteba kamine-
matamonaka, Sesowi yofi kanahari, me hiwate-
bonaha.
17 Yota e ka owa amaka, e ya tabahari, Sesowi
ati ehene. Yota Sesowi kaminebona Sesowi ati
nerika, fara e nima", Betiro ati nematamonaka.
18 (Yota ehene hiyare ehene manakone ya yobe
taborobona me kanikemetemoneke. Yota sonehi
ebe kanehimatamonaka. Yoto nabati nafi tasi
tokanematamonaka.
19 Serosarei ka me nafi tamine me himitem-
atamonaka. Makoni Yota taboro ino me nawa-
temetemoneke, Ama Tabori tohaharo. Me ati ka
taboro ino amaka hari, Akaotema tohaharo.)
20 "Teoso tahi ka yama hani e te amake ahi:

'Hinaka yobe hinita tohatehiba amaka waha.
Me winamateraba me amake waha hinaka
yobe ya',

Teoso tahi ati te amaka. Yama hani one e te amake ahi:

'Hinaka yama owa ahi hiyahi',

yama hani ati te amake.
21 Owati e nara oke ahi: E ka owa ya e tabawahaba eke, Yota watamare karo. E ka owa tohawebonaka, sasawiba tohehimarihi e ni ya.
22 E ka owa tohehibonaka, Yowao mera iibofarise awa, Sesowi neme ya tokomisi awa, nari. Sesowi kaminatebonaka, ahabe wamisamari. E nima, nebonaka, Sesowi kaminari", Betiro ati nematamonaka.
23 Me ka one me famaha me ini me yabehemetemoneke. Yose toha, Matia toha, nematamonaka. Yose ino owamatamona amaka Basaba toha Sosito toha nari.
24 Teoso me ha na me ati e nemetemoneke ahi: "Teoso ota ati boti tiwato tike, ota nafi. Me tiwikimahi, me fami. Hibake ya ota tabaribe waha,
25 Sesowi ka yoyosebonaha, Yota watamare karo? Sesowi ka yoyose tohi Yota nofare ka tokomake awaka fare taborobona ya", me ati nemetemoneke.
26 Awa ibe ya me ini me rawi nemetemoneke. Awa ibe me were na Matia ino me wasihemetemoneke. Manakobisa me ya tabawehimatamonaka, Sesowi ya tataba mati, me 11 na mati.

2

Teoso Kanamori kakehimatamonaka me ni ya.

1 Ayaka Betekositi tohaha ka yama ya me yoro
tokanemetemoneke.
2 Me yoro tokana me nahoria me ni ya yama
moni kakehemetemoneke neme ya. Boni moni
nima moni nemetemoneke, boni kitabote. Yama
moni foyehemetemoneke yobe toro ya.
3 Yama oye yifo hiri ni nima na tira toneme-
temoneke, kamaharo. Haha yama oye e ebete
nima nemetemoneke. Fara me nahori nima
yama oye wini nemetemoneke me tati neme ya.
4 Me boti ya Teoso Kanamori foyawe ka me ati
tohiyi yana tonehemetemoneke Teoso Kanamori
ehene. Me oohariki na me ati bara tohawemete-
moneke.
5 Soteo me yoro tokana me sawihemetemoneke
Serosarei ya, tabora nafi ka soteo mati, Teoso me
nofa mati.
6 Me ati me mitaha me kakehemetemoneke.
"Himata nima me ati na?" me ati nemetemoneke,
me ati tohawahani me ati me mitaha mati.
7 "Me ati te mita ha. Haha me nafi tohaha
Karireya ka me amara me awine? Me one e ati
ya me ati toha narawarake.
8 Himataba e ati ya me ati tohawaineri? E
fotarimaro ka e ati nimaroma me ati nineke.
9 E ka yama kote amake haro. Batia, Metia, Era,
Mesobotamia, Soteya, Kabatosia, Boto, Asia,
10 Firisia, Bafiria, Ribia toha, Sireni beheri
karo. Homa ka me yaka, nineke ahi Serosarei
ya.
11 Me one soteo me toha, me one bara me toha,
nineke, Teoso me nofawa mati. Kereta ka me
toha, Arabia ka me toha, nineke. E nafi me ati
e mitake Teoso ehene me kahiyara mati, ehene
amosemonaha.

12 Me te awa ha", me ati nemetemoneke, me
abe hiyara mati. "Himata me ebe nineri?" me ati
narawemetemoneke.
13 Me one me ati me haha hikanemetemoneke.
Fi yati me fawahamone me me hinehemete-
moneke komaharo.

Betiro Sesowi kaminematamonaka.

14 Betiro wehimatamonaka me 11 na me ya
tabahari Sesowi ya tataba mati. Betiro ati yana
nematamonaka kita ya. Ati e nematamonaka
ahi: "Owati te kamitahi, soteo me te toha na te,
te nafi, Serosarei ka me te.
15 Ota hanohamone te ati na te awineke. Ota
hanokere, yama wamini ka nofi owara tohasa ne
ya.
16 Haha yama te awaha Soweo Teoso ati
kakamina awehimona ati nematamonaka, ota
ehenetebana.
17 Ota eheneteba awe ati e nematamonaka ahi:

'"Oko amo ni yabokiri ya oko Kanamori ta
onahabana oke me nafi ni ya, sawitebana",
Teoso ati nareka. "Te ka matehe owati
kaminatehaba amake. Me makiti toha, me
fanawi toha, owati me kaminatehaba me
amake. Te ka yetene yama me awatehaba
me amake, Teoso hinamoaro. Te bote me
watami, tehaba me amake.

18 Owati ihi oko Kanamori sawitehaba ama oke
owa nanarifa me ni ya, owati me hiyaratehaba
mati. Makiti me toha, me fanawiri toharawa,
tehaba me amake, owati me hiyaratehaba mati.
19 Owati ihi neme tohawahaba amake. Wami
tohawa, naba amake. Ama toha, yifo hiri ni toha,
yama hasawiri toha,

20 bahi sosoki, neba amaka. Abariko ama
tohehiba amaka Teoso amo ni ka yama nokosi
ya, amosi mati tohaharo.
21 Afa yama tohi ya e ka Hiti haha me aate hine
mera kasomebonaka, me nafi"',

Soweo ati nematamonaka".
22 "Owati te mitahi, Ihayeo me te. Sesowi
te awate amaka, Nasare kari. Ehene te awate
amaka, yama watohari, Teoso hinamohari te ni
ya. Teoso sawihino amaka te ni ya, Sesowi
tohahari. Te watoka.
23 Sesowi te ta na te amake, me one ni ya,
me ihi hiyara mati. Teoso hiwatomatamonaka
hibati ya hiyosehari me ta hinehibonaha, me ba
hikanebonaha, ahabebonaha.
24 Ahabe amaka. Ahabe Teoso ati ehene
wamisame amaka. Sawi yabore amaka, e ahaba
abowi taboro ya. Teoso ehene e ahaba abowi
taboro kitara amake".
25 "Tafi ati e nematamonaka ahi, Sesowi ati
kaminari:

'Fara yama we nima Teoso owi onofa ama oke
onokosi ya. Sawi fare tohi nofe amaka owa
ni ya kitahari.
26 Oko boti yayai nineke Teoso ehene tasa.
Owati yayai ke, ehene. Oko abono amosatehaba
ama oke owa tinofi karo.
27 Ohabi ya tiwati ihi ohabateraba ama oke.
Tiwati ihi obatarihi otehaba ama oke, tiwati
onofi karo, yama amosa hiri ona owa.
28 Owa tikanawanara tike, yaka obone ka hawi
ya, otaminabone owa. Yayai otehaba ama oke

tiwehene, e famaha e',

Tafi ati nematamonaka".
29 "E ka one mati, e ka iti Tafi tohe ahaba, kamo,
nematamonaka. Te watoka, temene nasa nari e
ka wami ya.
30 Tafi Teoso ati mitehimatamonaka, Teoso ati
kakamina tohahari. Teoso ati e nematamonaka
ahi Tafi ni ya: 'Tika noti Ihayeo me ka towisawa
tohatehiba amaka tiwa nima. Keye amakere', ati
nematamonaka, Teoso.
31 Tafi Teoso ka towisawateba watohimata-
monaka. Hikaminehimatamonaka, wamisa-
matehibana. Ahabe batarareka.
32 Efe wamisamareka Teoso ati ehene, Sesowi
tohahari. Wamisame ota awahareka, ota nafi.
33 Teoso hiyosematamonaka itaribonaha Teoso
ka kanihina ya. Teoso Kanamori ta ne awaka
Sesowi ni ya. Fare e ka abi Teoso ati namatama
ehene nareka Kanamori ta nari e ni ya. Haha
yama te awaha Sesowi ehene amaka.
34 Tafi neme ya tokare ati e nematamonaka ahi:

'Teoso ati e nareka ahi, oko Hiti ni ya: "Ti-
witarehi oko kanihina ka ya.
35 Tiwa me nofara me kitaraba me amake
tiwehene, owati ihi. Tiwariabone tike me mese
ya, me tai tikana tiwa"',

Tafi ati nematamonaka Teoso ati kaminari".
36 "Ihayeo me nafi Sesowi te watohi. E ka Hiti
amaka waha Teoso ati ehene. E ka towisawateba
amaka waha, Teoso ati ehene. Efe amaka,
Sesowi, te nabowahari, te ba kanahari awa ya",
Betiro ati nematamonaka.

37 Betiro ati me mitaha me yawehemete-
moneke. Betiro me me aate nemetemoneke.
"E ka one mati, himata nima ota nawaharibe
waha?" me ati nemetemoneke.
38 "Te ehene hiyara te nofamarima nahi",
Betiro ati nematamonaka. Te iibofarisaba teke
Sesowi Kirisito ino ya Teoso ati somawamabona
karo. Teoso Kanamori ta nebonaka te ni ya.
39 Teoso Kanamori ta nebona ati nareka te ni
ya. Te ka matehe toha, e ka one yama yabo
ka me toha, na me ni ya Teoso Kanamori ta
nebona ati nareka. Me nafi Teoso ha na me ni
ya Teoso Kanamori ta nebona ati nareka", Betiro
ati nematamonaka.
40 Betiro Sesowi tamine kaminematamonaka
tasa. "Teoso te aate nahi, tera kasomebana. Te ka
yama hiyara fawa nibeya", ati nematamonaka.
41 Teoso ati me nofawa me iibofarisa me ya me
tabawemetemoneke, 3000 me toha mati.
42 Sesowi ya tataba me me kanawanehemete-
temoneke. Fara me one ya me tabanawi na
tohehemetemoneke. Me nafi tafa, me nafi Teoso
ha, na tohehemetemoneke.

Sesowi nonofa me abe nofehemetemoneke.

43 Sesowi ya tataba fara me me kasomi hiha,
na hihehemetemoneke, Teoso ati ehene. Me ihi
me awa Sesowi nonofa Teoso me kahiyaremete-
moneke.
44 Sesowi nonofa me abe nofehemetemoneke,
me ka yama nafi me ebe na mati.
45 Me one yobe kihara me me kakawa, na
tohehemetemoneke. Me one yama kihara me me
kakawa, yama me ebe, nemetemoneke.

46 Fara yama we nima teboro wari ka yama
ya me tokoma, me nafi tafa, na tohemetemoneke
yobe ya. Yamata me ebe na tohemetemoneke me
yayai na mati,
47 Teoso me kahiyara mati. Me one me me
hinofemetemoneke. Fara yama we nima me
totami nemetemoneke e ka Hiti ati ehene, Teoso
me hikasoma mati.

3

Betiro me ka owa nakitamehimatamonaka, yaka ni watorari.

1 Yama we one ya Betiro ya Yowao me famaha
me towakamehemetemoneke, teboro wari ka
yama ya, Teoso me ha nabone mati bahi weo
tone ya. Soteo me totokoma tohehemetemoneke,
bahi weo tone ya, Teoso me ha nabone mati.
2 Betiro ya Yowao me famaha me towakiy-
omemetemoneke teboro beheri ka yama bari
kani ka nokobi ya. Hahi teboro nokobirine ino-
matamona amaka hari, nokobi amosa tohaharo.
Me one me ka owa me kakamakehemetemoneke
me tiwa hinahari yaka ni watorari. Fara hikawa-
tehemete amake. Fara yama we nima kaki me
hinehimatamonaka nokobi amosa ya yinero aate
nebonaha, me ni ya, teboro wari ka yama ya me
tokiyoma mati.
3 Betiro mera awehimatamonaka Yowao ya
famahari. "Oko yineroba te ta nahi", ati nemata-
monaka.
4 Betiro ya Yowao me famaha me
hekatomematamonaka. "Otara tiwahi", Betiro
ati nematamonaka.

5 Mera kakatomehimatamonaka. "Oko yiner-
oba me ta naba me amake", ati boti ati nemata-
monaka.
6 Betiro ati yana nematamonaka. "Yinero
okiha okere. Haha yama okiha ta onahabanake
tiwa ni ya. Sesowi Kirisito Nasare ka ati ehene
tiwarimisabone tike, yaka tinahaba tiwa", ati
nematamonaka.
7 Betiro hinaka kanihina wara hina
hoka himise waremisehimatamonaka. Iso
tokataminematamonaka, yaka terari.
8 Iso tokatamine yora tomisematamonaka wa-
hari. Teme ya yayaka nematamonaka, hiwa to-
tomi nari. Me ya tabe tokiyomamematamonaka
teboro wari ka yama ya yaka nawahari. Yora
nematamonaka, Teoso ehene kahiyarahari.
9 Teboro toro ka me nafi hiwehimatamonaka,
yaka nari, Teoso kahiyarahari.
10 Me hiwatomatamonaka hibati ya. "Efe
amare hari homi nofahari teboro ka nokobi
amosa ya? Yaka nawahari hari me", ati neme-
temoneke.

Betiro mera hiyarematamonaka teboro wari ka yama ya.

11 Warehimatamonaka, Betiro ya Yowao me
famaha mera tama nikimahari. Saromao
ka yama bari karaha ya me nahorikosemete-
moneke. Me nahorikosa me ni ya me one kana
ni kamakiemetemoneke, tamine mitatino mati.
12 Betiro mera awe mera hiyarematamonaka.
"Himataba otara te awibanari? Te ati e na te aw-
ineke ahi: 'Yama me wato ka me hikasomehino
amaka, me amosate mati', te ati na te awineke.

13 Teoso ati ehene amaka, Sesowi nofahari, he
nanarifa. Fare Teoso amaka, e ka iti bote me ka
Teosomata. Abarao toha, Isaki toha, Yako toha,
e ka iti bote me nafi ka Teosomatamona amaka.
Sesowi te ta na te amake, ahabebonaha. Sesowi
te nofaramone te ati na te amake, Birato ni
ya. Birato Sesowi tasi tonihebona ati ne amaka.
Sesowi tasi toni te nofara te amake,
14 Sesowi te nofari karo, amosari, Teoso nima
nari. Te ka owa me tasi tonihabone te ati na te
amake, te ka owa ehene itihari.
15 E ka owa era kasomatehi te nabowe amaka.
Te nabowehi Teoso ati ehene kitamenoka. Ota
awahareka.
16 Efe ehene amaka hari, te awahari, amosawa-
hari. Te awate amaka hari, hiyarari. Sesowi ati
ehene amaka hari. Amosaka waha te nafi nokosi
ya. Sesowi ati ota nofi ka amosareka waha".
17 "Sesowi te watore te nabowe amaka, Teoso
hinofari. Te ka hiti me hiwatorehimona ona-
hareka.
18 Teoso ati ehene te nabowehi amaka. Fare
atimata nima yama na amake, ati ehene. Hibati
ya hinaka towisawateba me kaminabone ati
nematamonaka, he ati kakamina mati, me nafi,
me one hinabowatehibona me ati na mati.
19 Yama hiyara te hiri namaraba teke waha.
Teoso ehene te amosaba teke waha.
20 Teoso tera kasomeba amaka waha. Teoso ati
ehene Sesowi Kirisito kakehiba amaka te ni ya,
efe tamine te mitahari.
21 Teoso ati ehene sawisa ka mata neme ya.
Teoso yama nafi hiri ni hawa tohe ya Sesowi ka-
matasehibonaka. Sesowi kamatasehibona Teoso
ati kakamina me ati nemetemoneke, Teoso ati
ehene.

22 Mowisei ati e nematamonaka ahi:

'E ka Hiti te ka Teoso tohe ati ehene te ka owa
Teoso ati kakamina tohatehiba amaka fara
owa nima, Teoso ati kaminebonaha te ni ya.
Kaki ya ati te kamitatiyaho.
23 Ati te kamitare ya Teoso tera yabehiba
amaka, tera waka nebonaha',

Mowisei ati nematamonaka.
24 Samoweo yama afani kamina, nematamonaka.
Samoweo nowati ya me one hikamina, hine-
hemetemoneke, Teoso ati kakamina mati, me
nafi.
25 Teoso ati kakamina me ka noti me te amake.
Te ka iti bote Teoso hiyarematamonaka. Ati e
nematamonaka ahi Abarao hiyarari:

'Yama amosa ya tika noti me me hiri kitehaba
me amake owati ihi, tabora nafi ka mati',

Teoso ati nematamonaka. Te ka iti bote Teoso
mera hiyare ya Teoso tera hiyarematamonaka
bisa.
26 Teoso nanarifa kakehareka te ni ya, efe Teoso
ati ehene. Kaki tai tohahareka te ni ya, Teoso ati
ehene. Teoso yama amosa ya tera hiri kanaka,
te ka yama hiyara te nofamarabone ati nari, te
nafi", Betiro ati nematamonaka.

4

*Betiro ya Yowao me famaha me me hiwateme-
temoneke.*

1 Sesowi ya tataba me me hiyara me ni ya
sasetoti me kakehemetemoneke, satoseo me ya
me tabaha mati. Teboro ka saotato mera yoyose
toha nematamonaka.
2 Sesowi ya tataba me ati me nofaremete-
moneke, me me kanawana mati, e wamisamate-
hamone me ati na mati, Sesowi wamisame karo.
3 Me me watehemetemoneke. Me me te
hinehemetemoneke kateya ya, yama soki ya
me kibe nababone mati kateya tori ya. Bahi
tokehimatamonaka.
4 Me tamaha Teoso ati me nofawehemete-
moneke waha. 5000 me tohehemetemoneke
waha.
5 Yama we one ya heoniao me hiri neme-
temoneke, Serosarei ya. Towisawa me toha, me
ka hiti me toha, Mowisei ati kakamina me toha,
nemetemoneke, heoniao me hiri na mati.
6 Anasi toha nematamonaka, sasetoti ehebote
tohahari, hinaka tataba me ya tabahari ahi,
Kaifa, Yowao, Aresatiri, me nafi.
7 Betiro ya Yowao me famaha me me teme
narehemetemoneke me nokosi ya. Me me
aate hinemetemoneke. "Himata nima te nihino
amara? Hike ati eheneno amara?" me ati
nemetemoneke.
8 Betiro mera hiyarematamonaka. Teoso
Kanamori kitehimatamonaka he ni ya.
9 "Hiti mati, otara te aate na te awineke, ota
ehene ota kaminabone ota, e ka owa ota kasoma
ota, yaka terari. Te ati e na te awineke ahi:
'Himata nima te nihino yaka nawahara?' te ati
na te awineke.
10 Sesowi Kirisito Nasare ka ota aate ne hika-
some yaka nawahaka te nokosi ya. Sesowi ehene

te watowahi, te nafi waha. Sesowi ehene Ihayeo me nafi watowahi waha. Te nabowe Teoso ati ehene kitame amaka. Te ati ehene me ba hikane amaka awa ya.

11 E ka one yobe betira tohehi me hiri na me nima te nineke. Haha yati te koro towitia nima Sesowi ne awaka, hiyaremona te ati ne kari. Yobe ka yati kitaha nima Sesowi nawahaka waha, yobe sonarabona karo. Sesowi yati nima ne awaka te koro towitiari.

12 Efe Sesowi era kasomate amaka, ohariari. Sesowi tera kasomi watoka, ohariari", Betiro ati nematamonaka.

13 "Hika", me ati nemetemoneke, Betiro ya Yowao me famaha me ati habi bayiha me ati me mitaha mati. "Himataba me ati habi bayineri, yama hani rawi ni me watotera mati? Sesowi ya me tabateni me awineke", me ati nemetemoneke.

14 Me hiwehimatamonaka me hinakitame me ya tabahari. Me ati wataremetemoneke.

15 Me ati ihi me teme nafaremetemoneke yobe beheri ya mata. Faya me abe hiyaremetemoneke.

16 "Himata nima e nawaharibe waha, ha e?" me ati nemetemoneke. "Keye amakere. Me hikasome awaka. Serosarei ka me nafi winaha me hiwehimonaka amosawahari. Amosawahaka.

17 E ati e nawahaba eke ahi: Betiro ya Yowao me famaha me e aate naba eke, Sesowi tamine me kaminamaraba mati me ni ya. Faya me tamamaraboneke, Sesowi tamine me mitahabone mati.

18 Betiro ya Yowao me famaha me me ha nemetemoneke tasa. Me ati e nemetemoneke

ahi: "Sesowi tamine te hiyaramaraba teke me ni
ya waha", me ati nemetemoneke.
19 Betiro ya Yowao me famaha me me hihiyare-
hemetemoneke. "Te ati ta ota kamitibana? Teoso
ati ta ota kamitineke. Te ati hiyakere. Teoso ta
ati amosaka.
20 Haha yama ota awaha kamini ota fawa
rabone otake. Haha yama ota mitaha kamini ota
fawa rabone otake, me ati nemetemoneke.
21 "Sesowi tamine te kaminami ya me ni ya
tera te yokohaba teke", me ati nemetemoneke.
Me tasi tokani me hinofaraha me me tasi hikani-
hemetemoneke, me tamaha me ihi, me me
nofaha mati. Me ka owa amosame ka me nafi
Teoso kahiyarawemetemoneke.
22 Amosawahematamonaka, hinaka ano 40
tohi ya.

Sesowi nonofa Teoso me ha nemetemoneke.

23 Betiro ya Yowao me famaha me tasi tokana
me towakamehemetemoneke fara me one me ni
ya. Sasetoti me ka hiti mati, me nafi ka hiti mati,
me na me ati me kaminemetemoneke fara me
one me ni ya.
24 Afa sasetoti me ati tamine me mitaha Teoso
me ha nemetemoneke. "Ota ka Hiti neme hiri
tinehemete ama tike. Wami toha, ma toha, yama
nafi hiri tinehemete ama tike.
25 Tiwati ihi ota ka iti Tafi ati e nemataka ahi,
Teoso Kanamori ati kaminari. Fara tiwati nima
Tafi ehene nemataka. Tafi ati e nematamonaka
ahi:

'Himataba tabora nafi ka me hamineri? Hi-
mataba yama hiyara me wati nawahineri?

26 Towisawa me abe yoro tokaniha me amake,
Teoso me mowa nabone mati. Me hawa toha
me yana tonarake, Teoso ka towisawa me mowa
nabone mati,

Tafi ati nematamonaka.
27 Keye amara awineke. Eroti ya Birato me
famaha me one me ya me tabaha Sesowi me
nabowa me amake, tiwa nanarifa. Ihayeo me
toha, bara me toha, na me amake, Sesowi me
nabowa mati. Efe Sesowi towisawa tohaka,
tiwati ihi, hibati ya Tafi hikaminehimata.
28 Fara tiwatimete nima me narake, tika towi-
sawa me nabowa mati.
29 Teoso me ati tikamitahi, otara me kakoa mati.
Tiwati ihi ota kokoriri raba otake, titamine ota
hiyaraba ota. Tiwa nanarifa me ota amake.
30 Tiwa nanarifa Sesowi ino ota hiri ni ya me
tikasomabana tike, me kiya na mati. Yama
tinamo, tinahabone tike me ni ya", me ati
nemetemoneke, Teoso me ha na mati.
31 Teoso hiyari me ahabi ya yobe hene nemata-
monaka, yobe me ka heoniao hihiri. Me nafi
ni ya Teoso Kanamori sawiwehimatamonaka.
Teoso ati me kaminawahi ya me watoremete-
moneke.

Me abe nofehemetemoneke.

32 Sesowi nonofa me nafi abe nofawehemete-
moneke. Fara me one ni ya yama me ebe neme-
temoneke, fara yama we nima. Me ka yama me
kayawarahabone me ati nemetemoneke.
33 Sesowi ya tataba fara me hiyari totohawa
tohehemetemoneke Sesowi ahabe wamisame

tamine me kamina mati. Me one me nofaha-
mone me ati nemetemoneke, yama me watoha-
mone me ati na mati.
34 Me ka owa yama kihare ka yamabone me
ta na tohawemetemoneke. Yobe me kihaha
yobe me ta nemetemoneke, yinerobonaha. Yobe
manakone ka yinero me hekamehi
35 me ta na tohehemetemoneke Sesowi ya
tataba me ni ya. Sesowi ya tataba yinero me ta
nemetemoneke, yinero me kihara me ni ya.
36 Me ka owa Yose tohe refita me ka owa tohe
Sibiri ka tohe ino me hinawatematamonaka.
Banabe tohawematamonaka, era nanarifa ino
weye nawahari.
37 Yobe taboro kihahi yobe taborobona ta
ne yobe taboro manakone kakame yinero ta
nematamonaka Sesowi ya tataba me ni ya.

5

Anania fati ya famehi me ahabemetemoneke.

1 Me ka owa inomatamona amaka Anania. Fati
ya fame yobe taboro me ta nemetemoneke.
2 Anania kakehimatamonaka. Yinero yobe
taboro manakone kote tohehi ta nematamonaka
Sesowi ya tataba me ni ya. "Me okeyehabana
oke", ati boti nematamonaka. Yinero nafi ta
nemona ati nematamonaka, yinero nafi amarari.
Anania ehene fati hiwatomatamonaka.
3 Betiro Anania hiyarematamonaka. "Hi-
mataba Teoso Kanamori tikeyehabone tirini?
Yinero nafi ta tinahamone tinaha yinero nafi ta
tikere Satanaisi ati ehene. Tika yobe taboro ta
timatari ya tika yobe taboro tohehina amaka.

4 Yinero ta timatare ya tika yinero tohehina amaka. Himataba tiwehene e nineri ahi? Otara tikeyehabone tina Teoso tikeyehabone tine tike", Betiro ati nematamonaka.

5 Anania Betiro ati mite abowi sonehimatamonaka hibati ya, ahabari. Anania tamine me mitaha me kakomewemetemoneke waha, me nafi.

6 Me makiti yetene hinama tohaha hinakamehi me hikarafehimatamonaka. Anania me hekamehi me hikamomatamonaka.

7 Manakobisa bahi terei ne ahabe ya Anania fati kamakiemetemoneke. Maki watora kamakia kiyomakeha

8 Betiro aate hinehemetemoneke. "Yama tikaminahi owa ni ya. Efe yobe taboro manakone yokanano ama, Anania ta hinahari?" Betiro ati nematamonaka.

"Ee efe manakone yokana amaka", ati nemetemoneke.

9 "Te abe hiyarani te awineke. Teoso Kanamori te totomi nabone te ati nani te awineke. Yama aawa tinahi nokobi ya. Tika yibote me kamoha tiwa me towakama naba ama tike", Betiro ati nematamonaka.

10 Sonatasemetemoneke me nokosi ya hibati ya, ahabaro. Ahaba me yetene era kakamo me hiwehemetemoneke ahabaro. Me hekamakiemetemoneke. Fare maki temene ite ya me hikamoemetemoneke.

11 Sesowi nonofa me nafi kakomewahemetemoneke waha. Me one me ati me mitaha me kakome nemetemoneke.

Sesowi nonofa me totamemetemoneke.

12 Sesowi ya tataba me me kasomemete-
moneke, me tamaha mati. Yama me namo,
nemetemoneke, Teoso ati ehene. Me nafi na-
horikosemetemoneke teboro ya, Saromao ka
yama bari karaha ya. Me abe nofehemete-
moneke.
13 Me one me me hinofehemetemoneke. Me
ya me tabi nofaremetemoneke, me habi bayira
mati.
14 Sesowi me nofawa me tamehemetemoneke,
me makiti toha, me fanawi toha, na mati.
15 Me kiya na me me kakiemetemoneke. Me
me so hiniharemetemoneke hawi ya, e fofore
mese ya. "Betiro kamehiba amaka ahi. Bahi
firi hikane ya baforine ehene me kitamaba me
amake", me ati nemetemoneke.
16 Tabora one ka me winaha me tamine
me mitehemetemoneke, me me kasoma mati
Serosarei beheri ka mati. Me inamati ihi me
rabika me ya me kiya na me tabaha me yoro
tokana me me kakiemetemoneke. Me nafi me
kasomemetemoneke.

Sesowi ya tataba me me watehemetemoneke.

17 Faya sasetoti ehebote ya satoseo me nafi
tabaha me ati yana nemetemoneke, Sesowi ya
tataba me me kakoa mati, me nafi me nofawahi
karo.
18 Me me hiwata me me te hinehemetemoneke
kateya tori ya.

19 Yama soki enoki ya Teoso nanarifa kateya ka
nokobi se kanehimatamonaka. Betiro me ya me
tabiyomamemetemoneke. Ati yana nematamon-
aka.

20 "Te tokomahi. Teboro wari ka yama ya te
nahoribeya. Teoso ka hawi te kaminibeya te ka
one me ni ya, me nafi", ati nematamonaka.

21 Ati mitati me hiba yama wa ni ya me
tokiyomehemetemoneke teboro wari ka yama
ya. Sesowi tamine me kaminemetemoneke me
ka one me ni ya.

Sasetoti me ka hiti me kamehemetemoneke.
Me me ha nemetemoneke, soteo me ka hiti mati,
me nafi, heoniao me hiri nabone mati. Betiro
me me kakamabone me ati nemetemoneke, me
kibehamone mati kateya tori ya.

22 Me nanarifa me tokoma me me wasireme-
temoneke kateya ka mati. Me kamaha me me
kaminamehemetemoneke.

23 "Kateya ka nokobi boko kanaharake. Saotato
me nahoharake kateya ka nokobi beheri ya.
Nokobi ota nanaha kana na me watararake
kateya tori ya", me ati nemetemoneke.

24 Me ati me mitaha me me wati nawaheme-
temoneke, sasetoti me ka hiti me toha, saotato
me ka towisawa me toha, na mati, teboro
kakakatoma mati. "Hika me toha me awineri?"
me ati nemetemoneke. "Himata nima me na me
fawarini?" me ati boti ati nemetemoneke.

25 Me ka owa kake mera hiyarematamon-
aka. Mera kaminematamonaka. "Sesowi nonofa
kateya ya me te te namone me kibeharake teboro
wari ka yama ya me me kanawana mati", ati
nematamonaka.

26 Saotato me ka towisawa ya saotato me
tabaha me tokomakehemetemoneke Betiro me
me kakamabone mati. Me me hiwatareheme-
temoneke, me me hinakomeha mati, me me

nahabirabone me ati ni karo, yati ya me me banarabone me ati ni karo.

27 Me me hekama me nahohemetemoneke me ka hiti me baikani ya. Sasetoti ehebote me aate hinehemetemoneke.
28 "Ota ati te mitarani te awine? Sesowi ati ya me te kanawanamarahabone ota ati na me nafi te kanawanineke Serosarei ka mati. Ota ehene Sesowi ahabemona te ati na te awineke", ati nematamonaka.

29 "Te ati ota kamitene otake. Teoso ati ta ota kamitineke", Betiro me ati nemetemoneke, Sesowi ya tataba mati.
30 "E ka iti me ka Teosomata Sesowi nawamisamenoka, te nabowahari, awa ya te nawanari.
31 Teoso ati ehene Sesowi itarimonaka Teoso ka kanihina ya, Teoso hinofari. Teoso biti towisawa tohawehimona hinehimonaka, era kakasoma tohawehimonaha. Ihayeo me ihi hiyara me ihi me nofamarabone Teoso ati nematamonaka, Teoso ati somawamabona karo.
32 Teoso ehene ota awate ota amake. Teoso Kanamori Teoso ehene awa ne awaka, Teoso ta hinahari Teoso ati nonofa me ni ya", Betiro me ati nemetemoneke.

33 Betiro me ati me kamita me hamehemetemoneke kasiro ya. Me me nahabinima himisemetemoneke ayata ya.
34 Me ka owa yana nematamonaka mera hiyarebonaha Kamarieo tohahari. Fariseo tohehimatamonaka, Mowisei ati kakamina. Me nafi ati nonofa hihehimatamonaka. Ati ehene Sesowi ya tataba me totonoho nama nemetemoneke yobe

beheri ya mata, fara me one hiyarebonaha, he ati me mitarabone mati.
35 Ati e nematamonaka ahi: "Me te nahabi-
habone te ati na teke, Sesowi nonofa mati. Tera te kakatomahi, me nahabi te nofa te.
36 Teota yama watohimona ati ne 400 me tohaha he ya me tabehemetemoneke. Me one hinabowe ya he ati nonofa me tokarawehemetemoneke tabora one ya. Me ka yama fawa nemetemoneke me hinofaro.
37 Yama totoyabo ni ya me nafi ini Homa ka me rawi ni ya Yota me tamaha mera ha nematamonaka, he ya me tabawamabone mati, me hikeyeha mati. Me one hinabowa hinehimatamonaka. He ati nonofa me tokarikosa nemetemoneke.
38 Owati te mita mata, e naro ahi: Me te ahi rima nahi, Sesowi nonofa mati. Hine me nake. Fara hine me yosi ya me kiti wataraboneke.
39 Teoso ta me hiyose ya te kitaraba te amake me ihi. Teoso te mowa nibana?" Kamarieo ati nematamonaka. Kamarieo ati me nofehemetemoneke.
40 Betiro me me ha nemetemoneke. Me me kosi nemetemoneke. Me me hora nemetemoneke. "Sesowi tamine te kaminamaraba teke", me ati nemetemoneke, me me kosi na mati. Me me sa hisarawehemetemoneke, me tokomabone mati.
41 Me tokomemetemoneke me ka hiti me baikani ya. Me yayai nemetemoneke, kokosi ihi me tohi karo, Sesowi ati me kamini karo. "Sesowi era nofe awaka", me ati nemetemoneke.
42 Fara yama we nima me me kanawani na tohehemetemoneke, hiyara amosa Kirisito Sesowi tamine tohaha me kamina mati, teboro wari ka yama ya, me ka yobe toha, ne mati.

6

Me 7 na me me ha nemetemoneke, me me narifabone mati.

1 Teoso nonofa me totamemetemoneke. Fara yama we nima yamata ta ni me na tohehemetemoneke me fanawi ni ya, me ka yibote me ahaba me nahoa mati. Keresia ka me ati me weye na me yawehemetemoneke, me fanawiri me ka yibote me ahaba me tafe wataramone mati. Me ati e nemetemoneke ahi: "Ihayeo me ati me weye na me fanawiri me ka yibote me ahaba me tafebone te ta nofate amake, ota fanawiri me ka yibote me ahaba me tafebone te ta ra te", me ati nemetemoneke, Keresia ka me ati me weye na mati.

2 Me 12 na me me ha nemetemoneke Teoso ati nonofa mati me me hihiyarahabone mati. "Me tafebone ota ta nabone te ati na Teoso ati kamini ota fawa riyahi.

3 Me te kakatikahi me 7 na mati, me one me hinofa mati, yama me watoha mati, Teoso Kanamori sawi kite ka mati. Ota ati ehene yamata me ebe naboneke, haha mati.

4 Ha ota ta Teoso ha ni ota fawa rabone otake. Teoso ati kamini ota fawarihi, nabone otake", me ati nemetemoneke.

5 Me nafi me ati me hinofemetemoneke. "Efebonaka hari Esitefo, Teoso ati nofahari. Teoso Kanamori kite awaka he ni ya", me ati nemetemoneke. Firibi toha nematamonaka. Borokoro toha, Nikano toha, Timo toha, Baramena toha, Nikorao toha, nematamonaka, Atiokia kari. Nikorao wate ya soteo amare soteo tohawematamonaka, ehebote tohahari.

6 Me me hinamoemetemoneke Sesowi ya
tataba me me hiwahabone mati. Sesowi ya
tataba Teoso me ha na me yehe me kakibare-
hemetemoneke afa me tati ya.
7 Sesowi nonofa me totamemetemoneke,
Serosarei ka mati, Teoso ati me nofawa
mati. Sasetoti me tamaha Sesowi ati me
nofawehemetemoneke waha.

Esitefo me watehemetemoneke.

8 Esitefo me tamaha mera kasomematamon-
aka. Yama watohimatamonaka Teoso ya fame
kari.
9 Soteo Esitefo hora ni me yana tokanemete-
moneke. Me ka sinakoka inomatamona amaka
hari, yama aahi me amara me ka sinakoka ino
ya ino tohahari. Haha me Sireni ka me toha,
Aresatiria ka me toha, nemetemoneke, soteo
mati. Sirisia ka me toha, Asia ka me toha,
nemetemoneke, Esitefo me hora na mati, soteo
mati.
10 Soteo me ati kasawarimatamonaka, yama
watohari, Teoso Kanamori ehene.
11 Yinero me ta nemetemoneke me one ni
ya, Esitefo kamini manakonebonaha. Me abe
hiyaremetemoneke, Esitefo me kamina mati,
keye me hiri na mati. Me ati e nemetemoneke
ahi: "Esitefo Mowisei ati nofaremona ati nareka.
Teoso nofarihi, nemona ati nareka. Ati ota
mitahareka", me ati nemetemoneke.
12 Me ati me mita me ati yana nemetemoneke,
me ka hiti me toha, Mowisei ati kakamina
me toha, me nafi toha, na mati, Esitefo me
watahabone me ati na mati. Me tokomake
Esitefo me wata me tama hinehimatamonaka.
Me hekamehimatamonaka hiti me ni ya.

13 Me ati ihini keye me hiri na Esitefo me
kaminemetemoneke. "Hehi hiyari fawa nofare
amaka, Teoso ka teboro nofaremona ati nari, Mo-
wisei ati nofarihi, nari", me ati nemetemoneke.
14 Ati e nareka ahi. Sesowi Nasare ka teboro
nabowebona ati nemona ati nareka, ati ota
mitahari. Sesowi ati ehene Mowisei ati e nofama-
rabone ati nareka", me ati nemetemoneke.
15 Me ka hiti me nafi Esitefo awehemete-
moneke. Noko awi e nematamonaka, Teoso
nanarifa noko awi nima.

7

Esitefo mera hiyarematamonaka.

1 Sasetoti ehebote ati yana nematamonaka.
"Tiwati e ninihi ahi?" ati nematamonaka.
2 "Ha te okaniso me te toha, okobi me te toha,
na owati te kamitahi", Esitefo ati nematamonaka.
"E ka iti Abarao Teoso amosabote awehimata-
monaka, winasa ne ya Mesobotamia ya, winare
ya mata Ara ya".
3 "Teoso ati e nematamonaka ahi:

'Abarao tiwinamarabone tike ahi haha tabora
ya, te one me ni ya. Tiwinibone ka tabora
yofi okanabone oke'.

4 Kaoteya ya yana tone toke winawematamonaka
Ara ya".

"Yama totoyabo ni ya Abarao bati ahabemata-
monaka. Teoso ati ehene kakewe winawemata-
monaka haha tabora ya, e wini ka tabora ya.

5 Haha tabora Teoso ta rematamonaka Abarao
ni ya. Haha tabora Teoso ta tehibona ati nemata-
monaka, Abarao toha, Abarao hinaka noti me
toha, na me ni ya, Abarao biti watare ya mata.
6 Teoso ati e nematamonaka ahi:

'Abarao tika noti me winatehaba me amake
bara me tabori ya mata. Me ati ihi hine ya
me ka yama me ahi tehaba me amake. Me
me kosi tehaba me amake. Me ka faha fowe
400 tohatehaba me amake, me ni ya yama
nawahi ka faha fowe.
7 Manakobisa me manakone owatehaba ama
oke bisa, me ka hiti me ni ya. Me kaketehaba
me amake haha tabora ya, owa me narifatehaba
mati',

Teoso ati nematamonaka".

8 "Teoso ati me nofawa me sowiri atari kote
me wisi nemetemoneke, Teoso ati ehene. Abarao
biti nawematamonaka waha, Isaki. Isaki sowiri
ataro bati wisi hisehimatamonaka amo ni 8 ne
ya. Isaki Yako batimatamona amaka. Yako e ka
iti me ka abimatamona amaka, me 12 na mati".

9 "Yose anoti Yose me nofara he me ta nemete-
moneke, e ka iti mati, me one bisa me ni ya, me
hekamehibonaha Esito ya. Teoso sawihimata-
monaka Yose ni ya,
10 Yose ahabarebonaha. Teoso ati ehene Farao
Esito ka towisawa tohehi Yose nofehimatamon-
aka, amosari, yama watohari. Farao ati ehene
Yose mera yosehimatamonaka, Esito ka mati,
me nafi. Yose Farao ka yama kakakatoma
tohabisehimatamonaka.

11 Yama totoyabo ni ya yamata ahabemete-
moneke. Esito ka yamata watamarihi, Kanaha
ka yamata watamarihi, nemetemoneke. Yama
hiyamarehemetemoneke. E ka iti yamata me
kanikabone yamata me wasiremetemoneke.
12 Yako yamata tamine mitehimatamonaka,
Esito ya yamata naharo. E ka iti mera yose-
himatamonaka, Esito ya me tokahabone mati,
yamata me kanikabone mati.
13 Me tokomatasa Yose me watowehemete-
moneke, Yose hiwa kamine karo me ni ya. Farao
Yose anoti mera awehimatamonaka.
14 Faya Yose anoti me narabi nima nemata-
monaka, me ka abi me me kakamabone mati
Esito ya, me nafi 75 me toha mati.
15 Faya Yako tokehimatamonaka waha Esito ya.
Wiwina tohehimatamonaka Esito ya. Ahabawa-
hematamonaka. Yako ahabe nowati ya yama
toyabo ya e ka iti me ahaba nemetemoneke.
16 Me abowi me hekemetemoneke Sekehe ya,
me me te hinahabone mati yati hoti ya, yati hoti
Abarao hikanikehemete Amo biti me ni ya".
17 "Yako hinaka noti me totamemetemoneke
Esito ya. Faya Yako hinaka noti me tokomabone
Teoso ati nematamonaka Kanaha ya. Hibati
ya Teoso Abarao hiyare ya fara Teoso yama
hikaminemetemone nima Abarao hinaka noti
me nabone Teoso ati nematamonaka waha.
18 Esito ka towisawa bare tohawematamonaka,
Yose awaterari.
19 E ka iti mera keyehematamonaka, mera
kakoari. Ati ehene matehe me me nanaho-
faramemetemoneke, me ahababone mati".
20 "Afa yama ya Mowisei watehimatamonaka.

Amosematamonaka. Hinaka abariko terei nematamonaka, bati me ya tabahari.

21 Hinakati hisekosehimatamonaka. Farao bite hiti, "Okatao tohawebonaka waha", ati nemetemoneke. Farao bite nanayana hihehimatamonaka.

22 Mowisei me hikanawane Esito me ka yama wawatowa tohehimatamonaka. Yama nafi wawatowa tohe ati aamosa tohehimatamonaka. Ati me one nonofa hihehimatamonaka".

23 "Mowisei ka faha fowe 40 tohi ya fara me one yaka nebona ati nematamonaka, Ihayeo mati.

24 Fare owa awehimatamonaka, me kosi hinahari. Kosi ni manakone hiwehimatamonaka, Esito me ka owa nabowahari.

25 Mowisei ati boti e nematamonaka ahi: 'Owa me nofahaba me awineke. Oko one me okasomabone Teoso ati ne awaka', ati boti ati nematamonaka".

"Mowisei ehene Ihayeo me nofaremetemoneke, Esito me ka owa nabowahari.

26 Yama we yotowamaha ya mera awehimatamonaka, me abe mono na mati, fara me one. Mera ebe kanehimatamonaka. 'Himataba te abe mono? Fara me te famineke', ati nematamonaka.

27 "Me ka owa kite Mowisei yoko towitimatamonaka beheri ka ya. 'Hibake ati ehene ota ka towisawa tiharibe? Hibake ati ehene otara tikasomaribe waha?

28 Owa tinabowawaibana? Esito ka owa nabowi nima owa nabowi tibana waha?' ati nematamonaka".

29 "Efe ati Mowisei mitati kana nawahematamonaka. Tokehimatamonaka Mitiha ya. Mitiha

me ka owa amare winawematamonaka Mitiha ya. Fanahi biti me famehemetemoneke.
30 Mitiha ya wine ka hinaka faha fowe 40 tohehemetemoneke".
"Yama we one ya Mowisei wehimatamonaka yama honara ya, Sinai ka yati beri ya. Teoso nanarifa kakehimatamonaka Mowisei ni ya, yama hiri ni tohahari, atiwa hatihi ka yama hiri ni.
31 Mowisei yama hiri ni awe, 'Ami', ati nematamonaka. Hike ya toka nematamonaka, yama hiri ni awehibonaha ayata ya".
"Teoso ati yana nematamonaka fahi.
32 'Iti me ka Teoso ama oke. Abarao, Isaki, Yako, me na me ka Teoso ama oke', ati nematamonaka".
"Mowisei wawawa kawahematamonaka, yama awi nofarari, kakome karo".
33 "'Titeme bori sota tikanahi. Haha wami tiwi ka oko wami amake', Teoso ati nematamonaka.
34 'Me owahara oke, oko mati Esito ya, me me hikakoa mati. Me ati omitarake, me sokoko na mati. Okehara oke, me okasomahabone owa. Hima, tiwa oyosemahabone oke, tikamabone tiwa Esito ya', ati nematamonaka".
35 "Efe Mowisei Teoso ati ehene towisawa tohehimatamonaka, Teoso ati ehene, mera kasomebonaha. Teoso nanarifa atiwa tohe Mowisei hiwe Teoso ati kaminematamonaka".
"Efe Mowisei fara me one hinofibarematamonaka baha. Me ati e nibehemetemoneke ahi, 'Hike ati ehene ota ka towisawa tiharibe? Hike ati ehene otara tikasomaribe waha?' me ati nibehemetemoneke baha".
36 "Yama tamaha Mowisei hiri nematamonaka Esito ya. Yama one hiri, nematamonaka faha

Mawara itaha ya. Mera totimakehimatamonaka
Esito ya. Yama honara ya yama tamaha hiri,
nematamonaka, me ka fa fowe 40 tohi ya".

37 "Efe Mowisei ati e nematamonaka ahi,
Ihayeo me narabi kaminari: 'Teoso ati ehene te
ka owa Teoso ati kakamina tohatehiba amaka
fara owa nima', ati nematamonaka.
38 Efe Mowisei me ya tabe me nafi nahoheme-
temoneke yama honara ya, Teoso nanarifa ya me
tabaha mati. Mowisei me ya tabe Teoso nanarifa
mera hiyarematamonaka, me nahoha mati Sinai
wai ka ya. Teoso ati Teoso nanarifa ta ne-
matamonaka Mowisei ni ya, ahabaterabonehe,
Mowisei ta hinahabonehe e ni ya".

39 "E ka iti ati me hinofarehimatamonaka. Me
yoko hiwitimatamonaka, me hinofarahari, Esito
me nofa mati.
40 Arao me aate nemetemoneke. 'Himataba
Mowisei era kakame amara? Mowisei fawa
nareka. Hika tohe awara? E ka Teoso kanamor-
iba hiri tinahabana tike, e nokosi ya me tiwa
hiwaharehibana'.
41 Afa yama ya bowi maki biti kanamori me
hiri nemetemoneke. Yama me ta nemetemoneke
bowi kanamori ni ya. Haha yama me hiri hinaha
ka ayaka me hiri nemetemoneke".

42 "Teoso tonokowahawitimatamonaka ha ya.
Hine amowa me me nofahabone ati nematamon-
aka waha. Teoso ati kakamina me ka yama hani
e nemetemoneke ahi:

'Oko yamaba amara awineke, te kakamaro.
Oko bani meba me amara me awineke, me
te waka na mati, me te tabasi na mati, yama

honara ya te sawiha te, te ka fa fowe 40
tohaha te.
43 Moreki ka yobebona te hiri na teke. Te ka
teoso Hefa tohehi ka amowa kanamori te hiri
na teke. Efe teoso kanamori te hiri na teke,
nokosi ya te mowi kanisabone te. Owati ihi
te winawahaba teke Babironia ka yama kowani
one ya',

Teoso ati nematamonaka".
44 "Teoso ka yobe makari tohe sawihimatamon-
aka e ka iti me ni ya, yama honara ya. Efe yobe
kanamori Mowisei hiwe efe nima ne me hiri
hinehimatamonaka, tamine Mowisei himitari,
Teoso hikaminahari.
45 E ka iti me ka yobebona Teoso ta hine me
hekematamonaka ahi, Sesowe ya me taba mati,
bara me tabori me ihawabone mati. E ka iti me
nokosi ya Teoso ati ehene me tokarikosemete-
moneke. Teoso ka yobe sawisa nematamonaka
Tafi wate ya.
46 Teoso Tafi nofehimatamonaka. Tafi Teoso
aate nematamonaka, Teoso ka yobebona hiri
nebonaha, Yako ka Teoso.
47 Saromao ta yobe hiri nematamonaka, Teoso
ka yobebonaha".

48 "Teoso nafite amaka. Winareba amaka yobe
toro ya, e hiri nari. Teoso ati kakamina ati e
nematamonaka ahi:

49 '"Neme oko iitari toha, wami owisi kakawa
toha, te amake. Himata nima yobe ne te
hiri ribe, oko yobebonaha? Hika hasi oribe?"
Teoso ati nareka.

50 "Haha yama nafi hiri onahamaro ama oke",
ati nareka'".

51 "Te kasiro nofa te amake, Teoso ati te nofara
te. Te ati mese ka Teoso nofahamone te ati na
te ati boti ta Teoso nofakere. Teoso ati miti
te nofatere amaka. Teoso Kanamori ati miti te
nofarihi, te te amake. Te ka iti me ihi tima te
ehene nineke.
52 Te ka iti me me nonofa toharemetemoneke,
Teoso ati kakamina mati. Teoso ati kakamina e
ka owa me kaminemetemoneke, kaketehibana,
amosari. Efe te nabowahareka, te ta nari me one
ni ya.
53 Teoso nanarifa Teoso ka yama hani me ta
nemetemoneke, te ka yama hanibonehe. Afa
yama hani ati te nofakere", Esitefo ati nemata-
monaka.

Esitefo me nabowemetemoneke.

54 Afa hiyara me mitaha me ati boti hame-
hemetemoneke kasiro ya. Me ini yiki tokaneme-
temoneke, katoma me hiri na mati kasiro ya.
55 Esitefo Teoso Kanamori he ni ya sawi ka
neme awehimatamonaka. Teoso ka yama oye
awe Sesowi awehimatamonaka, wahari Teoso
beheri ya, Teoso ka kanihina ka ya.
56 "Neme te awa ha, hine ebe kanaharo. E ka
owa amosabote waka Teoso ka kanihina ka ya",
Esitefo ati nematamonaka.
57 Me eri kana me narabi me bari karaweme-
temoneke. Me tokehemetemoneke Esitefo ni ka
ya, me nafi, he me fito kana mati.
58 Me hekamehimatamonaka sitati beheri ya,
me hibanebanoho yati ibe ya. Esitefo me hora na

hine me sota nemetemoneke. Me ka makari me so tonihemetemoneke me ka owa yeteneri wehi ni ya. Inomatamona amaka Saoro.

59 Esitefo me hibane ha ni yana nematamonaka. "Oko Hiti Sesowi oko kanamori wara tinahi", ha ni ati nematamonaka.

60 Sonarise iso yobati kawarisematamonaka. Ha ni kitehimatamonaka. "Teoso yama hiyara wati tiwahariyahi, me hiri hinaharo owa ni ya", ati nematamonaka. Ha ni fawa nise ya amo nisehimatamonaka.

8

Saoro Sesowi nonofa mera wati kanehimatamonaka.

1 Saoro haha yama nofehimatamonaka, Esitefo me nabowi karo. Faya me me nofamarehemetemoneke, Sesowi nonofa mati, Serosarei ka mati. Sesowi nonofa me nafi tokarawehemetemoneke tabora one ya. Soteya me one toka, Samaria me one toka, nemetemoneke. Sesowi ya tataba me ta me sawihemetemoneke Serosarei ya.

2 Esitefo me one Teoso me nofaha Esitefo me kamohemetemoneke. Me ohi nemetemoneke, me ohi ni kita mati.

3 Faya Saoro mera wati kanehimatamonaka fahi, Sesowi nonofa mati. Toka nawaharehimatamonaka, me ka yobe nafi ya, mera towakamehibonaha, me kibehabone mati kateya ya, me makiti ya me fanawi tabaharo.

4 Sesowi nonofa me one fawa na tabora one ya hiyara amosa me kaminarawemetemoneke.

Hiyara amosa me kaminemetemoneke Samaria ya.

5 Firibi tokehimatamonaka sitati Samaria ya.
Samaria ya kobo ne Teoso ka towisawa tamine
kaminematamonaka bara me ni ya.
6 Hine me yoro tokaniwamemetemoneke, hi-
yara me mitahabone mati. Me ati watarem-
temoneke, me nafi. Firibi ati me kamita Firibi
mera kasome me awa, nemetemoneke.
7 Me tamehemetemoneke, me rabika mati, me
inamati ihi. Me inamati kiyari nemetemoneke,
me tokoma mati. Me yaka ni watora mera
kasomematamonaka. Me yaka ni yokana tohara
mera kasoma, nematamonaka.
8 Haha tabora ka me yayai nemetemoneke.

9 Me ka owa sasawi tohehimatamonaka, yama
watohimona ati nari haha tabora ya, Firibi
kakere ya mata. Inomatamona amaka Simao.
Yama watari ya yama nanamo tohehimatamon-
aka me ni ya. "Himata amari ha?" me aati
tohehemetemoneke, ehene awati mati.
10 Me nafi aawa hihehimatamonaka, haha
yama hiri nari. Yinero me kiha me toha,
yinero me kihara me toha, nemetemoneke. Me
ati e nemetemoneke ahi: "Teoso amaka, yama
watohari", me ati nemetemoneke.
11 Ati me kakamita hihehimatamonaka, haha
yama hiri hinaha me hinofaro.

12 Firibi ati e nematamonaka me ni ya. Teoso
e nafi ka towisawa tohatehibona ati nemata-
monaka. Hiyara amosa Sesowi Kirisito tamine
tohaha kaminematamonaka me ni ya. Teoso

tamine me nofehemetemoneke. Me hihibo-
farisemetemoneke. Me makiti toha, me fanawi
toha, nemetemoneke.
13 Efe Simao Sesowi ati nofawatase ibofaris-
abisebona ati nematamonaka. Ibofarisi hawa
tohe ya Firibi ya famawehimatamonaka. Firibi
awehimatamonaka, mera kasomari. "Himata
amari ha?" ati nematamonaka.
14 Serosarei ya Sesowi ya tataba me tamine
me mitehemetemoneke, Teoso ati me nofawa
mati, Samaria ka mati. Betiro ya Yowao me
fama me me tokayosemakehemetemoneke, me
towakamakiabone mati Samaria ya.
15 Me kobo tokanamakia Teoso me ha neme-
temoneke, Teoso Kanamori kakehibonaha me ni
ya.
16 Teoso Kanamori kobo namataremataman-
aka me ni ya mata. Me ibofarisi hawa tohi ya
Sesowi ino ta me hiri nemetemoneke.
17 Faya Betiro ya Yowao me famaha me tati ya
me ye me kakibari ya Teoso Kanamori kakehi-
matamonaka me ni ya.
18 Simao Teoso Kanamori kaki awehimatamon-
aka, Sesowi ya tataba me tati ya me ye me
kakibareha me ihi. Simao yinero kakamemata-
monaka Betiro me ni ya.
19 "Haha yama owatoabone onahara oke.
Oyehe owakibariabone onahara oke me tati ya,
Teoso Kanamori kakibona karo me ni ya", ati
nematamonaka.
20 "Tika yinero kihi tihababone tike, Teoso ka
yama tikanikabone tinaha tiwa yinero ya", Betiro
ati nematamonaka.
21 "Haha yama tiwatoraba ama tike, tiwati boti
hiyari karo Teoso ni ya.

22 Haha yama hiri tina hiri tinamarahabone tike. Teoso aate tinahabone tike tiwati boti wati nawahamarabona karo, hiyararo.
23 Tiwa owa oke, ota nima tinahabone tina tiwa, yama hiyara hiri tina tiwa", Betiro ati nematamonaka.
24 Owa te ha kanahi Teoso ni ya. Haha yama tikamina kakeriyahi owa ni ya, Simao ati nematamonaka.
25 Yama we one ya Teoso ati kamini me hawa toha me towakamehemetemoneke Serosarei hawi ya. Hawi ya me towakama hiyara amosa me kaminemetemoneke Samaria ka me nafi me ni ya, fara tabora nafi nima.

Firibi Etiobia ka me ka owa hiyarematamonaka.

26 Teoso nanarifa Firibi hiyarematamonaka. "Tikamahi bahi kakamaki beheri ya, Kasa hawi ya. E winahaba watakere fahi", ati nematamonaka.
27-28 Tokomematamonaka fahi. Faya bare awehimatamonaka, itariari kaho toro ya, Etiobia ka me ka owa, tokomebonanoho fare taboro ya. Katasi nanarifa tohehimatamonaka, Katasi Etiobia me ka towisawa fana. Katasi ka yinero kakakatoma tohehimatamonaka. Teoso ha nebona tokehimatamonaka Serosarei ya. Manakobisa hawa tohe tokomebona ati nematamonaka fare taboro ya. Kaho toro ya foye yama hani ati yabehimatamonaka, Teoso ati kakamina Isaiya tohe ka yama hani.
29 Teoso Kanamori Firibi narabo nima nematamonaka. "Tikamakehi kaho beheri ya".

30 Firibi bete nawahematamonaka. Ati himitematamonaka, Isaiya ka yama hani ati yabahari. "Yama hani ati tiwatoa awine, ati tiyabaro?" Firibi ati nematamonaka.

31 "Himata nima yama hani ati miti oribe? Owa me kanawanahaba me watakere ahi", ati nematamonaka.

Ati ehene Firibi tofoyamisematamonaka kaho toro ya.

32 Firibi ya fame Teoso ka yama hani ati yabehimatamonaka ahi:

"Ofeya nima nareka, me hekamahari, me hinabowebonaha. Ofeya kone me wisi hinaha ati watatera amake. Afa ofeya tima nareka, ati watarari.

33 Yama hiyara me hiri narake, he me kakoa mati. Me hinabowe hinaka noti me watateraba me amake",

ati nematamonaka, Teoso ka yama hani ati yabahari.

34 Firibi aate nematamonaka. "Tiwa aate onahabone onahara oke. Hikemata awaraya, Teoso ati kakamina hikaminehimata? Fare hiwa kaminemata ati ama? Bare kaminemata ati ama?" ati nematamonaka.

35 Firibi ati yana nematamonaka. Afa hiyara kamine Sesowi tamine kaminawahematamonaka waha.

36-37 Me yaka kanehemetemoneke hawi ya. Me yaka kana fa kaya na me awa ati yana nematamonaka. "Faha tiwa ha", ati nematamonaka. 'Owa tibofarisibana?" ati nematamonaka.

38 Ati ehene he nanarifa kaho ma tonihe-
matamonaka. Me kakisemetemoneke, Firibi ya
famahari. Me fami tokobokawite Firibi hibo-
farisematamonaka.
39 Firibi hibofarise me kakimisama Firibi
fawa neno fawa ni awarematamonaka. Teoso
Kanamori Firibi towakamehimatamonaka. Etio-
bia me ka owa towakame yayai nematamonaka
waha.
40 Firibi tasi towitimatamonaka tabora bara ya,
Asoto ya. Yaka nematamonaka Sesareya hawi ya,
hiyara amosa kaminari tabora nafi ya.

9

Saoro Sesowi awehimatamonaka Tamasiko hawi ya.

1 Saoro mera waka nebona ati nematamonaka,
e ka Hiti nonofa mati. Tokehimatamonaka
sasetoti ehebote ni ya.
2 Saoro ati ehene towisawa yama hani rawi
kanehimatamonaka sinakoka ka me ka yama
hanibonehe, Tamasiko ka mati. Saoro ehene e
nematamonaka ahi, sasetoti ehebote hiyosehari:
Teoso ati nonofa mera wasihibona ati nemata-
monaka, me hiwatabone mati, me wete hina-
habone mati, me hekamahabone mati Serosarei
ya. Me makiti toha, me fanawi toha, nabone ati
nematamonaka.
3 Tokomake Tamasiko yabori ya yama oye
awehimatamonaka. Yama oye neme ya kisaha
he boko kanisemetemoneke.
4 Sonarisehimatamonaka. Me ka owa ati
mitehimatamonaka. "Saoro, Saoro himataba
yama hiyara hiri tinahabone tine tiri owa ni ya?"
ati nematamonaka.

5 "Hibake ama tiri?" Saoro ati nematamonaka.
"Sesowi ama oke. Ha owa yama hiyara hiri tinahabone tine tike owa ni ya", ati nematamonaka.
6 "Tiwamisamahi. Tikamibeya sitati ya. Tinarabo me nima naba me amake, yama hiri tinahaba timita tiwatoabone tiwa", ati nematamonaka.
7 Saoro ya me tabaha Sesowi ati me mitehemetemoneke. Me ati wataremetemoneke. Sesowi ati me mitaha me hiwarematamonaka.
8 Saoro me towakamehemetemoneke. Saoro noko we tokane yama awamare mano me wara hine me hekamehimatamonaka Tamasiko ya.
9 Yama we terei ni ya yama awamarematamonaka mata. Tafarihi, fa fawarihi, nematamonaka.
10 Me ka owa nehimatamonaka Tamasiko ya, Anania tohahari, Sesowi nonofa tohahari. Inamati awe Sesowi ati mitehimatamonaka. "Anania", Sesowi ati nematamonaka.
"Sesowi owa oke ahi", Anania ati nematamonaka.
11 "Yana tinahi. Tikamibeya howa sohi tonaha ya. Me ka owa siba tibeya, sitati Taso ka me ka owa, sawihari Yota taboro ya. Ino amaka Saoro. Teoso ha nareka.
12 Me ka owa Anania tohe awahareka, Teoso hinamoari, kiyomakehari, ye kakibarehibonaha he ni ya, noko awamebonaha", Sesowi ati nematamonaka.
13 "Sesowi me tamaha me hikaminareka owa ni ya, mera kakomonaha, tiwa nonofa mati, Serosarei ka mati.

14 Sasetoti me ka hiti me hiyosemonaka, mera
wete nebonaha, tiwini me hiri na mati ahi",
Anania ati nematamonaka.
15 "Tikamahi fahi. Owati ihi owa
kaminebonaka bara me toha, me ka towisawa
me toha, Ihayeo me toha, na me ni ya.
16 Owati e nabana oke ahi: 'Tiwa me kakote-
haba me amake, owati tinofa tiwa. Yama
nawaha hiri titehabone tike, me ihi', onahabana
oke he ni ya", Sesowi ati nematamonaka.

17 Faya Anania tokomake tokiyomamakehi-
matamonaka Saoro sawi ka yobe ya. Yehe
kakibarehimatamonaka Saoro mese ya. "Saoro
ota ka niso ama tike waha. E ka owa Sesowi
tohe owa yosehareka, efe tiwehinoho, tikamake
tiwa hawi ya. Efe owa yose ati ehene yama
tiwamabone tike tasa. Ati ehene Teoso Kanamori
kitehiba amaka tiwa ni ya", ati nematamonaka.

18 Aba me atari nima yama na kasohemete-
moneke hibati ya, he noko ya. Saoro noko
awamatasematamonaka. Yana ne me one hibo-
farisematamonaka faha ya.
19 Tefebona me ta hine kitamematamonaka.
Amo ni tatama raba nematamonaka, me ya
tabahari, Sesowi nonofa mati, Tamasiko ya.
20 Hiyari yana tonehimatamonaka fahi, Sesowi
tamine kaminari sinakoka ka me ni ya. Sesowi
Teoso bitimona Saoro ati nematamonaka.
21 Ati mitati "Hika", me ati nemetemoneke, me
nafi. "Efe amare hari, mera nahabihari, me nafi,
Sesowi ino me hiri na mati, Serosarei ka mati?
Efe amare, kamakiari ahi, mera wete nebona ati
nenoho, mera towakamehibonaha sasetoti me ka
hiti me ni ya?" me ati nemetemoneke.

22 Saoro ta kikita nama nematamonaka. Soteo me kitaremetemoneke, Saoro ehene, Tamasiko ka mati. Saoro ati amosemona me ati nemetemoneke. Kirisitomona me ati nemetemoneke, Sesowi. "Keye amakereni", me ati nemetemoneke.
23 Yama we tami ya soteo Saoro me wati kanehemetemoneke, me hinabowebonaha.
24 Me ka owa Saoro hiyarematamonaka. "Soteo tiwa me wati kanahara tike", ati nematamonaka. Soteo sitati ka nokobi me noki kanehemetemoneke, Saoro me noki na mati, me hinabowebonaha.
25 Sesowi nonofa me hekamehimatamonaka. Me hikanakiyomehimatamonaka sitati bari kani hoti ya. Me hikanakisakematamonaka foyahari boro ebote tori ya, mato kihaharo.

Saoro tokomematamonaka Serosarei ya.

26 Tokome kobo tonamematamonaka Serosarei ya. Kobo toname me ya tabehibona ati nematamonaka, Sesowi nonofa mati. Me nafi hinakomehematamonaka. "Sesowi onofa oke waha", ati ne ati me hinofarehimatamonaka, keye hiri nemona me hine kari.
27 Banabe ya fami oharimatamonaka. Banabe hekamematamonaka Sesowi ya tataba me ni ya. Hine kaminematamonaka me ni ya, Sesowi awahari Tamasiko hawi ya. Sesowi hihiyaremona ati nematamonaka. Sesowi tamine kaminemona ati nematamonaka ahi Tamasiko ya. Kokoriri remona ati nematamonaka, Sesowi kaminari.
28 Sawihimatamonaka Sesowi ya tataba me ya tabahari waha, Serosarei ya. Yobe owa ya toke Sesowi tamine kamina, yobe owa ya

tokawatase Sesowi tamine kaminatasa, nematamonaka, kokoriri rari.
29 Sesowi tamine kamina, nematamonaka Keresia ka me ati ya me ati tohaha me ni ya. Ati me hinofare ati fawa rematamonaka. Me hinabowebona me hinehimatamonaka.
30 Sesowi nonofa me ati me mitaha me hekamehimatamonaka Sesareya ya. Me hiyosemehimatamonaka Taso ya.
31 Faya Sesowi nonofa me me kakoaba me watamarehemetemoneke waha, Soteya ya. Karireya toha, Samaria toha, na ya me watamarehemetemoneke. Teoso ati me nofaha Teoso Kanamori me hikasoma me totamemetemoneke.

Betiro sawihimatamonaka Rita ya Sobi famaha ya.

32 Betiro toki tama, fara tabora nima. Mera yaka, nematamonaka, Sesowi nonofa mati Rita ya.
33 Me ka owa awehimatamonaka, Eneya tohahari, yaka terari. Hinaka fa fowe 8 tohehemetemoneke, forehari yama kowi awa kihaha ya.
34 Betiro hihiyarehimatamonaka. "Eneya Sesowi Kirisito tiwa kasomeba amaka. Tiwamisahi. Tika yama kowi rofi tiwahahi", ati nematamonaka. Hibati ya wamisehimatamonaka.
35 Haha me nafi Rita ya me winaha me hiwehi Sesowi ati me nofawemetemoneke, Saroni ka tabora ka me ya me taba mati.
36 Yama we one ya Betiro me ha nemetemoneke, tokomebonaha Sobi ya. Sobi yaboremetemoneke Rita ya. Tabita winehemetemoneke Sobi ya, Sesowi nonofa tohaharo. Keresia ka me ati ka inimetemone amake, Toka. Keresia ka me

ati ka bato inomatamona amaka, Toka. Fara me one narifi totoha tohehemetemoneke. Yinero ta na tohehemetemoneke me one yinero kihara me ni ya.

37 Betiro tohasa nematamonaka Rita ya. Tabita yama kome awaha ahabemetemoneke. Abowi me soko hinehemetemoneke. Me hekibarimisemetemoneke neme ka ya.

38 Sesowi nonofa Betiro tamine me mitehemetemoneke, sawihari Rita ya. Me me tokayosemakehemetemoneke, me famaha mati, Betiro me ha nabone mati. "Betiro te yosemakabote niyahi", me ati nemetemoneke.

39 Betiro yana tone me ya totabamehimatamonaka. Me kobo tonama me hekimisamakimatamonaka neme ka ya. Tabita ya tatabarawa ohi narawemetemoneke, Betiro ya tabarawaharo. Me ka yibote me watamarawarehemetemoneke. Makari namorawehemetemoneke, Toka ka makari hiri ni. Makari mese ka toha, boti ka toha, nemetemoneke, me hinamoaro.

40 Betiro mera toyosemehimatamonaka, me nafi. Iso yobati ya warehi Teoso ha nematamonaka. Ki nawahamehimatamonaka Toka abowi ni ka ya. "Tabita yana tinahi", ati nematamonaka. Abowi foreha noki we tokana Betiro awehemetemoneke. Itarimisemetemoneke.

41 Mano ta towiti hinawaremisehemetemoneke.

Me fanawi ha nematamonaka, me ka yibote me ahaba mati. Me one toha nemetemoneke, Sesowi nonofa mati. Me ni ya hinamoemetemoneke kitamaro.

42 Sobi ka me nafi Betiro ehene tamine me
mitehemetemoneke. Sesowi me nofawemete-
moneke, me tama mati.
43 Betiro sawi yabohimatamonaka Sobi ya,
Simao ka yobe ya, bani me atari hihiri tohahari.

10

Betiro Koneyo hiyarematamonaka.

1 Yama we one ya Betiro me ha nemetemoneke,
tokomebonaha Sesareya ya. Sesareya ya me
ka owa winehimatamonaka, Koneyo tohahari,
saotato mera yoyose tohahari, Homa ka saotato
mati. Itaria me tohehemetemoneke, me ini.
2 Koneyo Teoso nofehimatamonaka. Yobe fare
ohari ka Teoso me nofehemetemoneke, me nafi.
Yamata ta ni fare totoha tohehimatamonaka
soteo me ni ya, yamata me kihara mati. Teoso
haha tohehimatamonaka.
3 Yama we one ya Teoso nanarifa awehimata-
monaka, Teoso hinamoari, kakehinoho he ni ya,
bai weo tone ya. "Koneyo", ati nematamonaka.
4 Koneyo hekatome he yofina tonihamisemata-
monaka. "Hinamati himata ebe?" ati nemata-
monaka.
"Teoso tiwehene awaka, hiri tinaharo, Teoso
ha, te one me ka yamabone ta, tinaha tiwa. Teoso
tiwa nofaka.
5 Me tikayosemakehi Sobi ya, Simao me ha
nabone mati, Betiro tohahari,
6 winahari Simao ka yobe ya, Simao bani me
atari hihiri tohahari. Hinaka yobe warebase
awaka ma witi ya", ati nematamonaka.
7 Teoso nanarifa hiyari fawa ne ya
tokomematamonaka. Koneyo me famaha mera

ha nematamonaka, he nanarifa mati. Saotato
ha, nematamonaka, Teoso ati nonofa tohahari,
he nanarifa tohahari.
8 Me ka yamabone kamine mera toyosemake-
matamonaka, me tokomakehabone mati Sobi ya.
9 Me tokomake yobe wari yabore ya me yaka
namaki ya Betiro tokomisehimatamonaka yobe
bari ya, bai nokorise ya, Teoso ha nebonaha.
10 Fimihi tafinima nematamonaka. Me one
yamata wasihemetemoneke bofe ya. Yama awe-
himatamonaka, wata nima naro.
11 Neme hine naha kana ya yama kakisemete-
moneke, makari nima naro. Tama kanaha nima
na kakisa kawitarisemetemoneke bofe ya.
12 Bani me nafi yoro tokana me kibeheme-
temoneke makari tori ya. Neme ka me toha,
bofe ka me toha, nemetemoneke, me yoro tokana
mati.
13 Hinamati ati mitehimatamonaka. "Tiwarim-
isamahi. Bani me waka tinahi, me tikababa
mati", ati nematamonaka.
14 "Teoso me okobarahabone oke. Haha bani
me okobatera me amake, me hiyara mati. Haha
bani me e kabateramone me amake haro", ati
nematamonaka.
15 Hinamati ati yana namatasematamonaka.
"Tiwati e rima na fahi. Teoso ati ehene me
amosawahake waha", ati nematamonaka.
16 Betiro yama kakisi terei na awa, hina-
mati ati yana ni terei ne mita, ne ya makari
towakimisamehemetemoneke neme ya.
17 "Himata amari ha?" Betiro ati boti ati
nematamonaka. Betiro yama wati nawahasa
ne ya Simao ka yobe me wasihemetemoneke,

Koneyo nanarifa mati. Yobe me wasiha me nahohemetemoneke nokobi wani ya.

18 Me me ha nemetemoneke. "Simao Betiro tohehi wine awa ahi, hahi yobe ya?" me ati nemetemoneke.

19 Betiro yama hiwaha wati nawahasa ne Teoso Kanamori hihiyarehimatamonaka. "Me kamakiarake, me terei na mati.

20 Yana tinahi. Me tiwibeya. Tiwa me siba nineke. Me ya titabamibote tibeya. Owati ihi amake", ati nematamonaka.

21 Betiro yana ne kisamematamonaka me ni ya. "Owa te awahi. Owa amake haro, owa te siba nani te. Himataba te kake ahi?" ati nematamonaka.

22 "Teoso nanarifa Koneyo yosehimonaka, tiwa ha nebonaha, tiwati mitehibonaha. Koneyo saotato mera yoyose amaka, Homa ka saotato mati. Amosaka, Teoso nofahari. Soteo me nafi ehene hinofa hika", me ati nemetemoneke.

23 Betiro ati ehene me tokiyoma me amo nemetemoneke. Yama wamini ya me yana tona me tokomemetemoneke, Betiro ya me totabama mati. Sobi ka me one Sesowi nonofa me tohaha me ya me totabamehemetemoneke.

24 Yama we one ya me kobo tonamemetemoneke Sesareya ya. Koneyo mera noki nematamonaka. Koneyo me one ha nematamonaka, me kakehabone mati Koneyo taboro ya, Betiro me noki nabone mati.

25 Betiro tokiyome Koneyo kobo ne Koneyo sonarisehimatamonaka Betiro nokosi ya. "Titamina tike', ati nematamonaka.

26 Betiro hinawamisamematamonaka. "Tiwahi. Tiwa nima one oke", ati nematamonaka.
27 Betiro hihiyarehimatamonaka. Tokiyome mera awehimatamonaka, me tamaha mati.
28 Mera hiyarematamonaka. "Soteo me ota toha ota ehene te watoteha te amake. Bara me ya ota tabatera ota amake. Bara me ka yobe ya ota tokiyomatera ota amake. Teoso owa hiyarare oke. Bara me te tohaha fara ota nima te namone Teoso ati nareka.
29 Makoni okine oke ahi. Yayai onahara oke, owa me ha na owa. Tera aate onahabone onahara oke ahi. Himataba owa te ha rini?" ati nematamonaka.
30 Koneyo ati e nematamonaka ahi: "Oko amo ni terei na ahabara oke, Teoso ha ona owa oko yobe ya. Efe bahi nima bahi naka. Teoso ha ona bare owahara oke ahi onokosi ya. Hinaka makari oya kanaharake.
31 Ati e nareka ahi: 'Koneyo Teoso tiwati nofaka, ha tinahari. Tiwa awahareka, yama ta tina tiwa, yama me kihara me ni ya.
32 Me tiyosemakihi Sobi ya, Simao me kakamaba mati, Betiro tohahari, sawihari Simao ka yobe ya, Simao bani me atari hihiri tohahari, winahari ma witi ya', ati nareka.
33 Me toyosemakikabote onahara oke, tiwa me kakamabone mati. Titamina tike, tikeha tiwa. Ota nafi tohineke haro, tiwati ota mitahabone ota. Teoso era kakatomaka. Yama nafi tikaminahi, Teoso hikaminahanihi tiwa ni ya", ati nematamonaka.
34 Betiro ati yana nematamonaka waha. "Teoso ati omita oke waha. Soteo me nima bara me nineke, Teoso me hinofa mati.

35 Teoso e nofehi era nofate amaka, yama
amosa e hiri naro, tabora nafi ka me e tohaha
e.
36 Teoso Ihayeo mera hiyarerika, hiyara amosa
kaminari. E nafi ehene amosawahabone Teoso
ati naka, Teoso yawi fawa ne karo, Sesowi
Kirisito ehene. Efe e nafi ka towisawa amaka
waha.
37 Ehene tamine te mitate amaka, Sesowi.
Yowao Teoso tamine kaminemarika me ni ya.
Mera iibofarisemarika. Yowao nowati ya Sesowi
hiyari yana tonehimari amaka Karireya ya. Yaka
nemari amaka tabora nafi nima, Soteya ya.
38 Teoso Kanamori yosehimatamonaka, saw-
ihibonaha Sesowi ni ya. Yama watohimari
amaka, era nanakitama tohahari, Teoso ati
ehene, Sesowi Nasare kari. Yaka nawahare mera
nakitamehimarika. Teoso he ni ya sawi me nafi
kasomemarika, me rabika mati, Satanaisi ehene.
39 Ehene nafi ota awehimarika, sawihari
Serosarei ya. Ehene ota awa, nemarika, soteo
me tabori nafi ya yaka nari".
"Awa ya me hinawane me hinabowehirika.
40 Yama we terei na ahabi ya Teoso ati ehene
kitameta amaka. Ota awehirika, Teoso ati ehene.
41 Me one ta hiwarerika. Hibati ya Teoso
me hikatikibaha me ta me hiwehirika. Sesowi
tamine me kaminabone Teoso ati neta awaka.
Ota awehirika. Ahabe wamisame ota tabi tafiro
amake.
42 Ati ehene tamine ota kaminebona ati nerika,
me nafi ni ya. Sesowi ota kaminabone ati
nerika, kakehari Teoso ati ehene, me nafi ihi
watohibonaha, me ka yama hiyara manakone
awehibonaha. E nafi ka yama hiyara toha

naboneke, e yati toha, e abowi toha, na e ka yama.
43 Teoso ati kakamina me hikaminehimatamonaka, Sesowi, me nafi. Teoso e ehene wati nawahamarebonaka, e ehene hiyara e, ati e nofehi e, Teoso ati kakamina me ati nemetemoneke", Betiro ati nematamonaka.
44 Betiro Teoso ati kamine ya Teoso Kanamori kakehimatamonaka Koneyo me nafi tohaha me ni ya, Betiro ati me kamita mati.
45 Soteo Betiro ya me tabaha "Hika", me ati nemetemoneke, Teoso Kanamori ta ne ehene, bara me ni ya.
46 Me ati me himitemetemoneke, me ati one tohawa mati, Teoso me kahiyara mati.
Betiro ati yana totasehimatamonaka.
47 "Teoso Kanamori kakehareka me ni ya. E niroma me nineke, Teoso Kanamori kake karo me ni ya. Me iibofarisaba me awineke. E ka one me ati amosaba me awineke, haha me tamine me miti ya".
48 Betiro ati ehene Betiro me one Koneyo me me iibofarisemetemoneke, Sesowi Kirisito ino ya. Koneyo ati ehene Betiro amo ni tatama kawahematamonaka Koneyo taboro ya.

11

Betiro Koneyo mera kaminematamonaka Serosarei ya.

1 Sesowi nonofa Soteya ya me wina bara me tamine me mitehemetemoneke, Teoso ati me nofawahamone mati. Sesowi ya tataba bara me tamine me mita, nemetemoneke.

2 Betiro tokomematamonaka Serosarei ya. So-
teo ehene me hinofarehimatamonaka, ehene
hiyaremonaha.
3 "Tikiyominihi bara me tabori ya? Me ya tabi
titafinihi?" me ati nemetemoneke.
4 Betiro ati yana tonehimatamonaka. Yama
nafi kaminematamonaka me ni ya.
5 "Sobi ya Teoso ha ona yama owahara oke,
Teoso hinamoaro owa ni ya. Yama owahara oke
makari nafiha ya kakisaro, e kowato na tama
hikana nima naro. Kakiarake owa ni ya.
6 Makari tori owaha bani me nafi owahara oke.
Bani bofe ka me toha, bani neme ka me toha,
narake.
7 E ka owa ati omitara oke. 'Betiro yana tinahi.
Bani me waka tinahi, me tikababa mati', ati
nareka.
8 'Teoso me okobarahaboneke. Haha bani me
okobatera ama oke, me hiyara mati', onahara
oke.
9 Neme ati yana namatasarake. 'Tiwati e
rima na fahi, bani me hiyaramone tinaha tiwa.
Teoso ati ehene haha bani me e kabawateha me
amake', ati nareka.
10 Ati yana ni terei nareka. Makari kihi me
towakimisamaharake neme ya.
11 Efe bahi ya me kobo nakehanike, bara mati,
me terei na mati, me me hiyosemakiani mati,
Sesareya ka mati.
12 Teoso Kanamori ati ehene me ya otabama-
hara oke. Ati e nareka ahi: 'Tiwati amosabone
tike', ati nareka".

"Sesowi nonofa me 6 na me ya otabara oke.
Ota kobo tonama ota tokiyoma otake bara me

tabori ya.
13 Bare Teoso nanarifa awehimona ati nareka,
warehari. 'Me tiyosemakihi Sobi ya, Simao me
kakamabone mati, Betiro tohahari.
14 Efe yama kamineba amaka tiwa ni ya. Efe ati
tikamite ya Teoso tiwa kasomeba amaka. Teoso
mera kasoma, neba amaka, tika yobe ka me nafi',
Teoso nanarifa ati nemona bare ati nareka".
15 "Faya owati yana nara oke me ni ya. Teoso
Kanamori kakehareka me ni ya. E niroma me
narake.
16 Sesowi atiri wati owahara oke. 'Yowao mera
iibofariseri amaka faha ya. Ha te te batisa
nabone teke Teoso Kanamori ya', ati neri amaka.
17 Teoso Kanamori kakehiri amaka e ni ya, e
ka Hiti Sesowi Kirisito ati e nofawaha e, soteo
me e. Fare Teoso Kanamori kakehareka soteo me
amara me ni ya, Teoso ati ehene. Owati amosara
oke, Teoso ati amose karo".
18 Betiro ati me kamita me ati watareme-
temoneke. Faya Teoso me kahiyarehemete-
moneke, me ati e na mati ahi: "Teoso ati ehene
bara me ihi hiyara me ihi me nofamarabone
Teoso ati ne awaka waha, fara e nima. Me ihi me
nofamari ya Teoso ya me tabatehabone Teoso ati
ne awaka fara yama tohaha ya, fara e nima", me
ati nemetemoneke.

Sesowi me nofawehemetemoneke, Atiokia ka mati.

19 Esitefo ahabi nowati ya Sesowi nonofa me
me waka nabone me ati nemetemoneke. Faya
Soteya ka me tokehemetemoneke fahi, tabora
one ya. Fenisia toha, Sibiri toha, Atiokia toha,
nemetemoneke, me tokarawi ka tabora. Sesowi

tamine me kaminemetemoneke, fara me one ni ya.
20 Me one hiyara amosa kamina nemete-
moneke bara me ni ya, e ka Hiti Sesowi tamine me kamina mati, Atiokia ka bara me ni ya. Sibiri ka memetemoneke, Sireni ka me ya me taba mati, me toka mati Atiokia ya.
21 Teoso sawihimatamonaka me ni ya. Me ati me nofehemetemoneke, me nafi. Sesowi me nofawemetemoneke waha.
22 Sesowi nonofa Serosarei ya me wina me tamine me himitemetemoneke, Atiokia ka mati. Banabe me yosehemetemoneke, tokomebonaha Atiokia ya.
23 Tokome mera awe yayai nematamonaka, Teoso mera nofawe karo. Me nafi hiyaremata-
monaka, Sesowi nofi me fawa rabone mati.
24 Banabe aamosa tohehimatamonaka, Teoso Kanamori sawi karo he ni ya, kasiro ya. Teoso nofanofa, na tohehimatamonaka. Me tama Sesowi me nofawemetemoneke waha.
25 Banabe tokomematamonaka Taso ya, Saoro siba nebonaha.
26 Hiwasi hekamehimatamonaka Atiokia ya. Banabe ya Saoro me fama Sesowi nonofa me ya me taba heoniao me hihiri tohehemetemoneke. Me ka fa fowe ohariemetemoneke. Me tamaha me me kanawanehemetemoneke. Afa yama ya me ini me hinawatehemetemoneke. Me ini kiristao tohehemetemoneke waha.
27 Yama we one ya Teoso ati kakamina me kobo nakehemetemoneke Atiokia ya, Serosarei ka mati.

28 Teoso ati kakamina me ka owa Akabo
tohe ati yana nematamonaka, Teoso Kanamori
hiyosehari. "Yamata watamarahaba amake,
tabora nafi ka yamata", ati nematamonaka.
Afa yama Akabo hikamina tohehemetemoneke,
Karaotio Homa ka towisawa tohe ka yama ya.
29 Makoni Atiokia ka yinero me kihaha yinero
me ta nabone me ati nemetemoneke fara me one
ni ya, me winaha mati Soteya ya.
30 Banabe me me tokayosememetemoneke,
Saoro ya me fama mati, yinero me towakama-
habone mati me ka hiti me ni ya, Serosarei ya.

12

Eroti ati ehene me me watehemetemoneke.

1 Afa yama ya towisawa Eroti mera watehi-
matamonaka, Sesowi nonofa me one, me me
waka hinahabone mati.
2 Tiako nabowematamonaka, Yowao nisori,
yimawa ya.
3 Soteo ehene me hinofematamonaka. Afa
hiyara mite yama hiyara hiri tasematamonaka.
Betiro watehimatamonaka, hibehibonaha kateya
ya, ayaka ya, bao fehemeto ya ketehare ka ayaka.
4 Me hiwate me hibehimatamonaka kateya ya.
Eroti mera yosehimatamonaka, Betiro me noki
kanahabone mati, saotato mati. Me 4 toha, me
one 4 toha, me one 4 toha, me one 4 toha,
nemetemoneke, fara tabora oharia ka saotato
mati. Betiro namohibona ati nematamonaka,
ayaka ahaba nowati ya, me hiwehibonaha.
5 Makoni Betiro foyehimatamonaka kateya ya.
Sesowi nonofa me ha hikanematamonaka Teoso

ni ya, foyahari kateya ya. Betiro amo nemata-
monaka yama soki ya.

Betiro tasi tonehimatamonaka kateya ya.

6 Eroti Betiro tasi tonihebona ati nematamon-
aka, hine ya hinamobonaha me ni ya. Saotato
me famaha koheti ya Betiro me matoha me ni ya
koheti kawanikimemetemoneke. Saotato me one
teme nemetemoneke nokobi me kakatoma mati.
7 Teoso nanarifa kake ehene yama oye nafi-
hemetemoneke kateya tori ya. "Betiro yana
tinahi", ati nematamonaka, Betiro tao kanahari.
Koheti kasokimehemetemoneke, he mano ya
kawanaro.
8 "Tika sito tiwatamahi. Tika sataya
tikawatama, tinahi", ati nematamonaka. Fare ati
nima Betiro ehene nematamonaka. "Makari
tikamahi. E towakamibeya, e fami", ati
nematamonaka.
9 Me tasi tokanemetemoneke, me fami. Betiro
watamimona ati nematamonaka. Teoso nanarifa
amaremona ati nematamonaka.
10 Saotato me me fiya namehemetemoneke.
Saotato me one me me fiya namatasa, neme-
temoneke. Me tasi kanamemetemoneke kateya
ka nokobi ya, sitati ya wanamaro, feho hiri ni
tohaharo. Nokobi fara hine naha kanehemete-
moneke, ohariaro. Me tasi tokanemetemoneke
waha. Me totowakama kawaha Teoso nanarifa
fawa nematamonaka.
11 Betiro yama watowamematamonaka waha.
"Owatamira owa awine oke. Owa owato oke.
Teoso nanarifa yosehino awaka, owa kasome-
bonaha, Eroti owa nabowarebona owa. Eroti
owa nabowebona Soteo me nafi ati na Teoso owa
kayawaka", ati nematamonaka.

12 Faya kobo tonamematamonaka Maria ka
yobe ya, Maria Yowao mati, Yowao Mako toha-
hari. Me tamehemetemoneke, yobe toro ka mati,
Teoso me ha na mati.
13 Nokobi teo kanehimatamonaka. Maria na-
narifa kamehemetemoneke, Hoti tohaharo, ati
mitatibonehe.
14 Betiro ati miti watohemetemoneke. Makoni
yayai na kana ni tokomemetemoneke yobe toro
ya. Nokobi se karehemetemoneke. Me one
hiyaremetemoneke. "Betiro wahareka nokobi
ya", ati nemetemoneke.

15 "Keye hiri tine tike", me ati nemetemoneke.

"Keye amakere. Wahareka nokobi ya", ati
nemetemoneke.

"Betiro ka Teoso nanarifa tohe awaka", me ati
nemetemoneke.

16 Betiro nokobi teo kasa nematamonaka.
Nokobi me se kanehemetemoneke waha. Betiro
me awaha "Hika", me ati nemetemoneke.

17 Betiro mano namohimatamonaka me ni
ya. "Te ati watarima nahi", ye ati nematamon-
aka. Me ati fawa kanehemetemoneke. Faya
hine kaminematamonaka me ni ya, Teoso tasi
hinihari. "Otamine te kaminiyahi Tiako me
ni ya, Teoso ati me nofaha mati". Tokome
tokehimatamonaka tabora one ya.

18 Yama we kamaki ya saotato me ha neme-
temoneke. "Betiro e ra?" me ha ni ati nemete-
moneke.
19 Eroti Betiro siba ne Betiro wasirematamon-
aka. Eroti saotato mera aate nematamonaka.
Ati ehene saotato haha Betiro me fawa niha

mera me nahabihabone Eroti ati nematamonaka. Eroti tokomematamonaka Sesareya ya. Winehimatamonaka Sesareya ya.

Eroti ahabematamonaka.

20 Eroti mera kakomatamonaka kasiro ya, Tiro ka me toha, Sito ka me toha, na mati. Tiro ka me toha, Sito ka me toha, na heoniao me hiri nemetemoneke. "Eroti e aate naba eke", me ati nemetemoneke. Barasito Eroti nanarifa tohe me aate nemetemoneke, mera kasomebonaha.

"Ee, tera onarifabone oke", ati nematamonaka.

"Eroti otara kakomarebonaka, ota tefebone ta nebonaha".

21 Yama we one ya Eroti me ati mitehibona ati nematamonaka. Yama we one ya me tokomakehemetemoneke Eroti ni ya, me aate hinehibonaha. Eroti makari amosa weye nematamonaka, towisawa ka makari. Itarimatamonaka, towisawa iitari ya. Mera hiyarematamonaka waha. Me tamaha ati me hikamitehimatamonaka.

22 Me ha nemetemoneke. "E ka Teoso ati amaka, e ka owa amarari", me ati nemetemoneke.

23 Faya Teoso nanarifa ati ehene yama kome awehimatamonaka, Teosomona ati nari, me ati fawa nirari, ati watari. Yoriri me hikabe ahabematamonaka.

24 Teoso ati me nofaha me totamemetemoneke.

25 Banabe ya Saoro me fama yinero ta ni me hawa tohehemetemoneke Serosarei ya. Me fari nawahamehemetemoneke. Yowao ya me tabamemetemoneke, Mako tohahari.

13

Saoro ya Banabe me famaha me me tokayosewitehemetemoneke, hiyara amosa me kaminabone mati.

1 Atiokia ka Sesowi nonofa me baikani ya me nehemetemoneke, Teoso ati kakamina me toha, borofeso me toha, na mati. Banabe toha, Simiao ino owa sosoki tohehi toha, Rosio Sireni ka toha, Manahe Eroti ya kayanemata toha, Saoro toha, me na
2 afa me Teoso ati me kaminemetemoneke, hine me nafimiha mati. Teoso Kanamori mera hiyarematamonaka. "Saoro Banabe ya famahi me te tonihawahawitikimahi, yama me hiri nabone mati, okominabonehe".
3 Afa hine me nafimiha Teoso me ha nemetemoneke. Me yehe me kakibarehemetemoneke, Banabe ya Saoro me famaha me tati ya. Me me hikayosewitehemetemoneke.

Me tokomakehemetemoneke Sibiri ya.

4 Teoso Kanamori me hiyoseha me tokehemetemoneke Sereosia ya. Sereosia ya me yana tokana me towakemetemoneke Sibiri ya.
5 Sibiri ya me kobo kana me tokehemetemoneke sitati Saramisi ya. Teoso ati me kaminemetemoneke fahi, soteo me ka sinakoka ya. Yowao Mako mera narifematamonaka.
6 Sibiri me kakariwaha me kobo nemetemoneke sitati Bafo ya. Basesowi me wasihemetemoneke, yama watohimona aati tohahari. Soteo me ka owamatamona amaka. Teoso ati kakaminamona aati tohe Teoso ati kakamina amarematamonaka.

7 Seso Baoro ya fafama tohehimatamonaka.
Sibiri ka kofenatomatamona amaka, Seso Baoro,
Homa ka me ka owa tohahari. Yahehimatamona
amaka. Banabe ya Saoro me famaha mera ha
nematamonaka, Teoso tamine mitehibonaha.

8 Erima Banabe ya Saoro me fama me ati
nofarematamonaka. Basesowi inomatamona
amaka, Erima, Keresia ka me ati ka ino. Erima
Seso Baoro hiyarematamonaka. Seso Baoro
Teoso ati nofarebona Erima hinehimatamonaka.
9 Baoro hekatomehimatamonaka, Teoso
Kanamori kitehi sawi karo he ni ya. Saoro
ino Baoro tohehimatamonaka.
10 Baoro ati e nematamonaka ahi. "Keye hiri
tine tike. Satanaisi nima tine tike. Yama amosa
tinofa tikere. Teoso ka hawi keho tinihariyahi.
Teoso ka hawi yai tote amake", ati nematamon-
aka.
11 "Teoso ati ehene tinoko awamaraba ama
tike. Bahi tiwamaraba ama tike mata".

Faya noko owihimatamonaka fahi. Yaka nawa-
harehimatamonaka, mera siba nawaharehari,
mano me tama hinehibonaha.
12 Kofenato hiwehi faya kofenato Teoso ati
nofawematamonaka. "Teoso ati amose awaka",
ati nematamonaka, kofenato.

Me tokomakehemetemoneke Atiokia ya, Bisitia karo.

13 Faya Bafo ya Baoro me yana tokana me
towakemetemoneke Besi ya. Bafiria ka si-
tati inimetemone amake, Besi. Yowao mera
kakosehimatamonaka fahi. Tokomematamon-
aka Serosarei ya.

14 Beka ya me yana tokana me towakemete-
moneke Atiokia ya. Bisitia ka sitati inimetemone
amake, Atiokia.
Sabato ya sinakoka ya me towakiyoma me
yoro narehemetemoneke.
15 Me yoro nare Mowisei ka yama hani ati
me ka owa kaminematamonaka fahi. Teoso
ati kakamina me ati toha, nemetemoneke, me
hikaminaharo. Sinakoka kakakatoma me ati ihi
Baoro me me aate nemetemoneke. "Hiyari te
nofi ya te hiyara nahi, me yayai niba karo", me
ati nemetemoneke.
16 Baoro waremise mano ta tomisematamon-
aka, me hiwehibonaha. Ati yana nematamon-
aka. "Owati te kamitahi, ha owa, Ihayeo me te
toha, bara me te toha, na te, Teoso ati te nofaha
te.
17 Ihayeo me ka Teoso e ka iti mera kakatikehi-
matamonaka. Mera tonatamehimata amaka, me
wina mati Esito ya. Efe ehene me kamehemete-
moneke, me bana mati Esito ya, kitahari.
18 40 ano tohi ya Teoso mera kakakatoma
tohehimatamonaka, yama honara ya. Fara me
ta Teoso me hora nemetemoneke.
19 Bara mera nahabihimatamonaka, bara me
7 toha mati, me aboni, Ihayeo me taboribone ta
nari. Ihayeo me ka fa fowe tamehemetemoneke,
me sawiha mati Kanaha ya.
20 Me ka fa fowe 450 tohehemetemoneke. Faya
Teoso ati ehene me kakasoma me nehemete-
moneke. Efe me nowati kamatamona amaka
hari, Samoweo, Teoso ati kakamina tohahari.
21 Towisawa me nofehemetemoneke waha.
Teoso Sao ta nematamonaka, me ka towi-
sawabonaha, Kisi biti tohahari Sao, ete ino

Bisami tohahari. Towisawa tohehimatamonaka,
40 ano tohi ya.
22 Teoso ati ehene towisawa bare tohawemata-
monaka, Tafi tohahari. Teoso Tafi nofehimata-
monaka. 'Tafi owasiara oke, Sese biti tohahari,
owati boti nima ati boti nari. Haha yama okom-
ina nafi hiri teba amaka', ati nematamonaka".

23 "Teoso Tafi hiyarematamonaka. 'Tika noti
mera kakasoma tohatehiba amaka, Ihayeo mati',
ati nematamonaka. Faya Sesowi ta nemata-
monaka, Tafi ka noti tohahari, Ihayeo mera
kasomatebonaha".

24 "Yowao tai tohibehimatamonaka, Sesowi
nokosi ya. Yowao mera iibofarisematamonaka,
yama hiyara me hiri namarabone mati, Ihayeo
me nafi.
25 Yowao hawa tohinima ne mera hiyarawahe-
matamonaka. 'Hikemona owa te ati ri? Efeteba
ama okere. Owa kamakibonaka onowati ya.
Yama owato okere, ha owa. Yama watote amaka
mata ya', ati nematamonaka, mera hiyarari",
Baoro ati nematamonaka.

26 "Owati te kamitahi, Abarao ka noti me te.
Bara me te toha, na Teoso te nofaha owati te
kamitahi. Sesowi Teoso ati kaminematamonaka
e ka one me ni ya, era kasomebonaha.

27-28 Serosarei ya me winaha me toha, me ka
hiti me toha, na me ati ihi Birato Sesowi nabowe-
matamonaka. Sesowi ka yama hiyara me siba na
yama hiyara me wasiremetemoneke. Hibati ya
Teoso ati kakamina me hikaminehimatamonaka.
Me hinabowatehibona me hinehimatamonaka.
Afa yama Serosarei ka me hiri nemetemoneke,
yama me hikaminemete. Fara sabato nima Teoso

ati kakamina me ka yama hani ati me kamina ati me hiwatorehemetemoneke.
29 Afa yama yama hani hikaminehemete me hiri nemetemoneke, Sesowi me nabowa mati. Faya me hitihimatamonaka, awa ya wanahari. Me hibehimatamonaka fare temenebona ya.
30 Teoso ehene yati tohawamematamonaka".

31 "Karireya ka me tokehemetemoneke, Serosarei ya Sesowi ya me taba mati, Sesowi ahabare ya mata. Ahabe wamisameno awi fare me hihehimatamonaka, fara yama we nima. Sesowi ya tataba Sesowi tamine me kamini nofa me amake me nafi ni ya.
32 Hiyara amosa ota kamininеke te ni ya, e naro ahi: Efe amaka, Teoso hikaminehimata, hiyosetehibona hinahari, e ka iti mera hiyarari.
33 Teoso Sesowi yosehimatamonaka e ni ya. Teoso ehene Sesowi kitamematamonaka, era kasomatehibana. Teoso tahi taiti nowati ka ati e te amaka ahi:

'Okatao ama tike. Abi ama oke waha',

yama hani ati nineke.
34 Teoso biti kitamebona Teoso ati nematamonaka, fare Teoso ehene. Ahabamaterebona Teoso hinehimatamonaka.

'Afa yama Tafi ni ya hiri onahabone ona hiri owahaboneke te ni ya',

Teoso ati nematamonaka.
35 Tafi ati e nematamonaka ahi tasa.

'Tiwa nanarifa batatereba amaka, fara tiwati ihi',

ati nematamonaka.
36 Tafi batarisehimatamonaka. Tafi Teoso ya fafama tohehimatamonaka. Ahabe hinakiti me ya totabawahamematamonaka.
37 Efe Teoso ati ehene yati namehi ta bataremata-monaka, Sesowi tohahari.
38 Efe te nofe ya Teoso te ka yama hiyara wati nawahamarebonaka. Efe amaka, ota kaminari te ni ya. Mowisei ati te nofaha Teoso ati somawami watokara, te ka yama hiyara wati nawahari.
39 Faya Sesowi ati ta e nofi ya Teoso e ehene hiyara wati nawahamareba amaka.
40 Tera te kakatomahi. Tera te yokoriyahi. Teoso ati kakamina me ati e nemetemoneke ahi:

41 'Owehene te awahi. Keye hiri onahamone te ati na te awineke. Yama hiri ona otamine te mita te ahababa te amake, keye hiri onahamone te ati na te'",

Baoro ati nematamonaka.
42 Baoro me tokomemetemoneke. Baoro me me aate tasemetemoneke, me hiyaratasabone mati sinakoka ya, sabato one ya.
43 Me nafi tokomemetemoneke. Baoro ya Banabe me fama me ya me one totabame-hemetemoneke. Soteo me toha, bara me toha, nemetemoneke, Baoro me ya me totabama mati, Teoso me nofawa mati. Baoro ya Banabe me fama me ati e nemetemoneke ahi: "Teoso nofi te fawa riyahi, amosari", me ati nemetemoneke.

44 Sabato one ya me nafi tohinima nemete-
moneke, sitati ka mati, Teoso tamine me mita-
habone mati.
45 Soteo me tamaha me me awaha me hame-
hemetemoneke. Baoro me me kakoemete-
moneke. Baoro ati yana ne ati soteo me hino-
faremata monaka. "Baoro hiyare awaka", me ati
nemetemoneke.
46 Baoro ya Banabe me famaha me watoreme-
temoneke, me me hiyara mati. "Teoso ati ehene
Teoso ati ota kaminibahineke te ni ya. Teoso te
nofara te awineke makoni ota ati te nofarineke.
Bara me ota hiyarawahaba otake.
47 Teoso ati e nematamonaka ahi, hibati ka me
ni ya, otara yosehari:

'Owati ihi yama oye te tohahaba teke, bara me
ka yama oye, tabora nafi ka me okasoma-
habone owa'",

Baoro ati nematamonaka.
48 Baoro ati bara me mitaha me yayai neme-
temoneke. "Teoso ati amosaka", me ati neme-
temoneke. Haha me one Teoso me kasomi hinofa
afa Teoso ati me nofawemetemoneke.
49 Tabora nafi ka Teoso ati me mitehemete-
moneke, Atiokia yabori ka tabora.
50 Soteo me ati ihi Atiokia ka soteo me amara
Baoro me me kakoemetemoneke, Banabe ya
famahari. Me fanawi Baoro me kakoraweme-
temoneke, me fanawi yama kiharawaharo, fara
sawi totoha toharawaharo sinakoka ya. Me
makiti Baoro me me kako, nemetemoneke, yama
me kiha mati. Afa me ati ihi "Baoro ya Ba-
nabe me famaha me te nofariyahi", me ati,

nemetemoneke, me one, me tamaha mati. Afa me ati ihi Baoro ya Banabe me famaha me towakamemetemoneke.
51 Me yana tokana me isi me koho nisikimemetemoneke, wami me nahabiha mati, Teoso mera kakomona me ati na mati. Me towakama me kobo kanemetemoneke Ikonio ya.
52 Sesowi nonofa me yayai nemetemoneke, Teoso Kanamori sawi karo me ni ya.

14

Me tokomakehemetemoneke Ikonio ya.

1 Ikonio e nemetemoneke, Atiokia nima. Baoro ya Banabe me famaha me towakiyomemetemoneke soteo me ka sinakoka toro ya. Sesowi tamine me kamina me tamaha Sesowi ati me nofawemetemoneke, soteo me toha, bara me toha, na mati.
2 Soteo me one Sesowi nofara bara me me hiyaremetemoneke, bara me one. "Me ati te nofariyahi, Baoro ya Banabe me fama me ati", me ati nemetemoneke. Bara Banabe ya Baoro me famaha me me nofaremetemoneke, soteo me ati ihi.
3 Baoro ya Banabe me famaha e ka Hiti Sesowi tamine me kakamina tohehemetemoneke me watora mati. "Sesowi amosate amaka mata ya", Baoro ya Banabe me fama me aati tohemetemoneke. Sesowi me ihi nofematamonaka, Banabe ya Baoro me fama mati. Sesowi ehene me me nakitamemetemoneke.
4 Ikonio ka me abe ebe kanemetemoneke. Me one soteo me ati nofa ha ya me toha, me one Baoro me ati nofa ha ya me toha, nemetemoneke.

5 Soteo bara me ka hiti me ya me tabaha Baoro
ya Banabe me fama me me nahabihabone me
ati nemetemoneke. Me me hibanabone me me
hinemetemoneke yati ibe ya.
6 Baoro ya Banabe me fama me ati tamine
me mitemetemoneke, me me wati kanahamone
mati. Me towakemetemoneke tabora bara ya.
Ristara toha, Tebi toha, nemetemoneke, Rikaonia
ka sitati. Me towaka tohitiemetemoneke tabora
bite ya, sitati yabori ka tabora bite.
7 Faya hiyara amosa me kamina, nemete-
moneke fahi.

Me tokomakehemetemoneke Ristara ya.

8 Ristara ya Baoro Teoso tamine kamine me ka
owa itarimatamonaka, Baoro ati kamitari, yaka
terari, teme hikawatehemete kitararo.
9 Baoro hiyare hiwehimatamonaka, he ati
kamitari. "'Hehi e ka owa Teoso nofe awaka.
Teoso owa kasomeba awaka', ati boti ati ne
awaka", Baoro ati boti ati nematamonaka.
10 Baoro ati yana nematamonaka kita ya he ni
ya. "Tiwarimisahi titeme ya", ati nematamonaka.
Afa yama ya yaka kabote nematamonaka waha.
11 Me one Baoro ehene me awaha me ati e
nemetemoneke ahi, fara me ati ya: "Teoso me
toha me awineke, me kakia mati e ni ya, e
ka one me awi nima me awi na mati", me ati
nemetemoneke.
12 Banabe ino me ha nemetemoneke, fare me
ka teoso ino ya. "Seo tohe awaka", me ati neme-
moneke. Baoro ino me ha nemetemoneke. "Emi
tohe awaka", me ati nemetemoneke, hihiyara
tohahari. Me ka teoso owa inomatamona amaka,
Emi, teoso me one me ati kakamina tohahari.

13 Inawa Seo nanarifa tohe sitati beheri ya
wehi Baoro ya Banabe me fama me tamine
mite bowi kakamakerawematamonaka sitati ka
nokobi wani ya. Awa mowe kakama, nemata-
monaka, awa mowe tamaharo, me atoribonehe.
Me one ya tabehimatamonaka, bowi me me
waka nabone me ati na mati, me tabasi hi-
rawabonehe, me ta hirawabonehe Baoro ya
Banabe me fama me ni ya.
14 Baoro ya Banabe me famaha me ati tamine
me mita fara me ka makari me sibi nikimemete-
moneke me yawikima mati. Me bete kawaha me
baikani ya me kana ni towakamemetemoneke.
Me ha ni kitemetemoneke.
15 "Himataba te ehene e ribe ahi? Fara te nima
ota nineke. Hiyara amosa ota kamina otake te
ni ya, teoso me kanamori te nofamarabone te,
hiyararo. Ota ati ehene Teoso te nofawabone
teke, yati tohahari, neme hiri, wami hiri, ma hiri,
yama nafi hiri, nemata.
16 Hibati ya me nafi yama hihiri toharaweme-
teke, yama me hinofaro, Teoso ati me nofara
mati, fara me ati me nofaha mati. Teoso mera
hora karehimataka.
17 Ati watare era kakatomi fawa tere amaka.
Ati ehene faha kakete amake. Ehene awa boni
nateha amake, te tefebonehe. Awa boni te kabi
ya te yayai te te amake", Baoro ya Banabe me
fama me ati nemetemoneke.
18 Bowi me me waka nabone me ati na "Bowi
te waka rawa riyahi, te ta narawabonehe ota
ni ya", me ati na me ati ihi bowi me me waka
remetemoneke.
19 Atiokia ka soteo me kamakiemetemoneke,
Ikonio ka soteo me ya me taba mati. Me ati ihi

Ristara ka me Baoro me ati me nofarabone me ati nemetemoneke. Baoro me banemetemoneke yati ibe ya, me hinabowebonaha. Me horo hine me hekamematamonaka sitati beheri ya. "Ahabe awaka", me ati boti ati nemetemoneke.

20 Sesowi nonofa me moto kawahama me baikani ya home wamisame tokiyomamatasematamonaka sitati tohi ka ya. Yama we one ya Baoro ya Banabe me fama me towakemetemoneke Tebi ya.

Me kamehemetemoneke Atiokia ya.

21 Hiyara amosa me kaminemetemoneke Tebi ka me ni ya. Me tamaha Teoso me nofawemetemoneke waha. Me wete kanamemetemoneke Ristara ya. Ristara ya me yana tokana me kakamawahemetemoneke Ikonio ya. Ikonio ya me yana tokatasa Atiokia ya me kobo kanamatasemetemoneke.

22 Sesowi nonofa me me hiyaremetemoneke. "Sesowi nonofa me te tohawa Teoso nofi te fawa rabone teke. Sesowi e nofaha yama nawaha e hiri te e amake, e ka one me ihi. Sesowi nofi e fawa ri ya e tokomakeba e amake Teoso taboro ya", me ati nemetemoneke.

23 Fara sitati nima Sesowi nonofa me nanarifa mebone me me kakatikemetemoneke. Hine me nafimiha Teoso me ha nemetemoneke, Sesowi nonofa me me ora na mati. "Teoso me tekatomiyahi, tiwati me nofaha mati waha", me ati nemetemoneke.

24 Me yana tokana me kakama Bisitia me fiya kanemetemoneke. Bisitia me fiya kana me kobo kanamemetemoneke Bafiria ya.

25 Besi ya Teoso tamine me kaminemete-
moneke, Banabe ya Baoro me fama mati.
Yama totoyabo kawahi ya me towakawahemete-
moneke Ataria ya.
26 Me towakemetemoneke waha nafio ya ma
ya Atiokia ya. Afa Atiokia ka memetemone
me amake, Baoro ya Banabe me fama me me
ora nimete karo, Teoso mera kakatomebonaha,
Sesowi tamine me kaminabone mati. Faya
Sesowi tamine kamini me hawa toha me kobo
kanamemetemoneke.
27 Me ati ihi Sesowi nonofa heoniao me hiri
nemetemoneke, Baoro me ihi me kaminibone
karo. "Teoso ati ehene bara Teoso ati me
nofawake", Baoro me ati nemetemoneke.
28 Me kakasawi kawahemetemoneke Sesowi
nonofa me ni ya.

15

Heoniao me hiri nemetemoneke Serosarei ya.

1 Yama we one ya Soteya ka me kakehemete-
moneke, me me kanawanahabone mati, Sesowi
nonofa mati. "Te sowiri ataro te wisi naboneke,
Mowisei atimatamona nima. Te sowiri ataro wisi
ni te nofari ya Teoso tera kasomareba amaka".
2 Baoro ya Banabe me famaha me ati me hino-
faremetemoneke, me me hora na mati. Sesowi
nonofa me ati ihi Baoro ya Banabe me famaha
me ya me one tabaha me tokomemetemoneke
Serosarei ya, me me hiyarabone mati, Sesowi ya
tataba mati, Sesowi nonofa me nanarifa me ya
me tabaha mati.
3 Baoro me yana tona me ka yamabone me
ta nemetemoneke, Sesowi nonofa mati, me ka

fiasi ka yamabonehe. Me tokoma Fenisia me fiya
kanemetemoneke, Samaria ya famaharo. Sesowi
me nofawa me tamine me kaminemetemoneke
Sesowi nonofa me ni ya, bara mati. Afa me
tamine me mitaha me nafi yayai nemetemoneke.

4 Baoro ya Banabe me fama me ya me tabaha
me kobo tonama Sesowi ya tataba me me ha
nemetemoneke, Sesowi nonofa me nanarifa me
ya me tabaha mati, Sesowi nonofa me nafi me
toha na mati. Me ihi me kaminemetemoneke,
Teoso ehene ya me ihi toha mati.
5 Sesowi nonofa me one ati yana nemete-
moneke, fariseo me toha mati. "Ota ati ehene
bara me sowiri atari me wisi naboneke waha.
Fare Mowisei atimatamona nima bara me ihi
naboneke", me ati nemetemoneke.

6 Sesowi ya tataba Teoso ka me nanarifa me
ya me taba heoniao me hiri nemetemoneke, bara
me tamine me kaminabone mati.
7 Me hiyari yabohemetemoneke. Betiro hi-
yara kaminematamonaka. "Sesowi nonofa mati,
hibati ya Teoso ati ehene hiyara amosa okom-
inamaro ama oke bara me ni ya, Teoso ati
me nofawaibone karo. Afa te watoke. Keye
amakere.
8 Teoso Kanamori ta nemari amaka me ni ya, e
nima, Teoso me hinofi karo. E ati boti nafi watote
amaka.
9 Fara e nima bara me nineke. Teoso me ati
boti soko nemari amaka, mera nofe kari.
10 Himataba te ati ehene yama me hiri ribe,
Mowisei atimatamona nima naro? Haha yama
hiri ni e watotera amake. Teoso te nayawariyahi.

11 Ha e Teoso era kasomate amaka, fare
Teoso ati ehene, yahahari. Bara mera kasoma,
nebonaka, fara e nima", ati nematamonaka.

12 Me ati wataremetemoneke, Betiro ati me
mita mati. Baoro ya Banabe me fama me ati
me kamitemetemoneke, me ihi me kamina mati,
bara me me nakitamaha mati, Teoso ati ehene.

13 Me hiyari fawa nisehemetemoneke. Tiako
hiyarawahematamonaka. "Sesowi nonofa mati,
owati te kamitahi.
14 Hibati ka hiyara Simao kaminareka. Teoso
Kanamori kakematamonaka bara me ni ya, mera
kasomebonaha, sawihibonaha me ni ya.
15 Afa hiyara Teoso ati kakamina me kamina
nemeteke, afa Betiro hikaminaharo. Yama hani
ati e narake ahi:

16 '"Yama toyabo ya okomatasatehaba ama oke,
Tafi ka noti towisawa onihawahabone owa.
Kitehibonaka owehene kasiro ya fare Tafi
kiti nima.
17 Faya owa te siba naba teke, bara me ya te
tabaha te, haha bara me ha onaha mati", Teoso
ati nematamonaka, efe Teoso Tafi ka yobe hiri
nemata.
18 Hibati ka e ka one afa hiyara me himita
hinemete amake',

yama hani ati ke.
19 E ati ehene bara me yawariyahi, Teoso me
nofaha mati waha.
20 Me ka yama haniba e ta nahi. E ati e na
ahi: 'Haha yamata te kabariyahi, me ta hinaharo
teoso me kanamori ni ya. Te ka yibote ahi ni

te ohariaba teke. Bani me te kabarabone teke,
hine ya me namiti me niki hikana mati. Ama te
kabarihi, naba teke', e ati naba eke yama hani
ya.
21 Sitati nafi ka Mowisei ati me mitateha me
amake. Mowisei ati ka yama hani me hiyarate
me amake sinakoka toro ya, fara sabato nima",
Tiako ati nematamonaka.

Yama hani me ta nemetemoneke, soteo me amara me ka yama hanibonehe.

22 Sesowi ya tataba me toha, Sesowi nonofa
me nanarifa me toha, Sesowi nonofa me nafi
me toha, na me ati ihi me one Baoro ya Banabe
me fama me ya me tabamabone me me yoseme-
temoneke. Sira toha, Yota toha, nematamon-
aka. Ino owamatamona amaka Basaba. Sesowi
nonofa me me nofehemetemoneke, haha mati.
Me ati ihi me ka yama hani me towakamemete-
moneke Atiokia ya.
23 Yama hani ati e nemetemoneke ahi. "Te
winaha te ka yama hanibone amake, Sesowi te
nofawa te, Atiokia, Siria, Sirisia ka me te, bara
me te tohaha te. Tera ota nofake.
24 Te tamine ota mita otake, ota ka one tera me
kanawanaha te, ota ati ehene amara ya me toka
mati te taboro ya. Te tamine ota mita otake, haha
yama me hikaminaha ihi te yawahamone te.
25 Ota nafi ati ehene me one kasawi naboneke
Baoro ya Banabe me fama me ni ya. Baoro ya
Banabe me famaha me ota nofake.
26 Me ahabi me nakomekere, e ka Hiti Sesowi
Kirisito me narifi karo.

27 Me famaha me ota yoseha otake, Yota ya Sira me fama mati, ota ati me kaminabone mati, fara me ati ya, fara hiyara naharo yama hani karo.
28 Te narabo ota nima nabone ota ati na otake. Yama e na Teoso Kanamori hinofa hike. Yama e na ota nofa otake, te hiri nabonehe:
29 Haha bani me te kabariyahi, me me ta hina mati teoso me kanamori ni ya. Ama te kabariyahi. Bani hine ya me namiti me niki kana me te kabariyahi. Te ka yibote ahi ni te ohariaba teke. Te ehene e ni ya yama amosabanake. Faya amake waha. Sesowi ya tataba me toha, Teoso ka me nanarifa me toha, na me ota amake, Sesowi nonofa me ota, fara te nima", yama hani ati nemetemoneke.

30 Me ati ihi me tokomemetemoneke Atiokia ya. Atiokia ya me kobo tonama heoniao me hiri nemetemoneke me nafi tohaha mati, Sesowi nonofa mati, Baoro me ati ihi. Yama hani me ta nemetemoneke.
31 Yama hani ati me kamina me yayai nemetemoneke.
32 Yota ya Sira me famaha Teoso ati me kamina nemetemoneke me ni ya, me yayai ni forima nibone karo, Teoso ati kakamina me toha mati.
33-34 Me kakasawi kawahemetemoneke me ni ya. Atiokia ka me ati ihi me towakamemetemoneke Serosarei ya, fara me one ni ya, fara me me hiyosibaha me ni ya. "Yama hani ati ota mita ota hamakere", me ati nemetemoneke.
35 Baoro ya Banabe me fama me kasawiemetemoneke Atiokia ya, me me kanawana mati, Sesowi nonofa mati, Sesowi ati me kamina mati, hiyara amosa me kamina mati, me one ya me

taba mati.

Baoro ya Banabe me famaha me bete kasehemetemoneke.

36 Yama we one ya Baoro Banabe hiyarematamonaka. "Banabe me e yaka nibeya, e one mati, Sesowi me nofa mati, sitati nafi ka mati, Teoso tamine e kamini ka mati, e one mati. Me e hiyaribeya. Te amosa te awine? e ati nabone eke", ati nematamonaka.

37 "Yowao Mako ya e tabahabone onahara oke", Banabe ati nematamonaka.

38 Baoro hima ni hinofarematamonaka, mera kakosehimatamonaha Bafiria ya, me narifi nofamarahari.

39 Banabe ati Baoro nofarematamonaka. Me tokikimemetemoneke ha ya. Banabe ya Mako me fama me towakemetemoneke Sibiri ya.

40 Baoro Sira ya famebona ati nematamonaka. Sesowi nonofa Teoso me ha nemetemoneke, Baoro ya Sira me famaha Teoso mera kakatomabona karo. Me towakemetemoneke.

41 Me yaka kanemetemoneke, Siria Sirisia famaha ya, me me kanawana mati, Sesowi nonofa mati.

16

Timotio Baoro me ya tabehimatamonaka.

1 Me towakemetemoneke Tebi ya, Ristara famaharo. Timotio me awehemetemoneke, Sesowi nonofa. Timotio mati soteo tohemetemoneke, Teoso ati nonofa tohaharo. Timotio bati soteo toharematamonaka.

2 Sesowi nonofa Ristara ka me toha, Ikonio ka me toha, na Timotio yama amosa hiri temona me ati nemetemoneke.
3 Baoro ya famehibona Baoro hinehimatamonaka. Timotio sowiri ataro wisi nakosebona Baoro ati nematamonaka. Haha tabora ka soteo Timotio bati me watohemetemoneke, soteo toharari.
4 Sitati tamaha me yaka nemetemoneke. Hiyara me kaminemetemoneke, Sesowi ya tataba me ati tamine toha, Teoso ka me nanarifa me ati tamine toha, na mati, me hinofabonehe, Serosarei ka me ati.
5 Sesowi nonofa me totamemetemoneke, fara yama we nima, Teoso nofi mati me tohi karo.

Baoro Masetonia ka me ka owa watari awehimatamonaka.

6 Me tokahabone me ati nemetemoneke Asia ya. Me toki Teoso Kanamori hinofaremetemoneke. Me tokawemetemoneke Firisia toha, Karasia toha, na ya.
7 Me kobo nemetemoneke Misia ya. Me tokahabone me ati nemetemoneke Bitinia ya. Sesowi Kanamori me toki hinofaremetemoneke.
8 Misia me kakariwaha me kobo nemetemoneke Torowati ya.
9 Yama soki ya Baoro yama awehimatamonaka, Teoso hinamoari. Me ka owa awehimatamonaka wahari, Masetonia ka me ka owa. He aate nematamonaka. "Tikamahi Masetonia ya, otara tinarifibeya".
10 Yama wati nawahematamonaka ati boti ya, hiwaharo. "Teoso era yose awaka, hiyara amosa

e kaminabone e me ni ya", ati boti ati nematamonaka. Me tokahabone ati nematamonaka Masetonia ya.

Ritia Sesowi ati nofawehemetemoneke, Firibo ya.

11 Torowati ya ota yana tokana ota towaki ohariamaro otake Samotarasia ya. Yama we one ya ota towakamaro otake Neabori ya.
12 Ota tokawamaro otake Firibo ya, sitati nafiha ya, Masetonia ka sitati tohaha ya, Homa ka me ka sitati. Ota sasawi kawahamaro otake Firibo ya.
13 Sabato ya ota tokahamaro otake faha ehebote witi ya, kaya naro sitati kowani ya. "Teoso haha tohe awaka ahi faha witi ya", ota ati namaro otake. Ota nahohamaro otake e ka one ota hiyara ota, kakeharo ota nokosi ya.
14 Ritia Baoro ati kamitamaro amake. Tiatira me ka onemetemone amake, makari mawawa manakone nafiha tata tohaharo, Teoso nofaharo. Teoso ati ehene Baoro ati nofahamaro amake.
15 Baoro me hibofarisamaro amake, Ritia ka yobe ka me toha na mati. "Teoso onofamone te ati ni ya te sawihi oko yobe ya", ati namaro amake. Ati ihi ota sawihamaro ota amake.

Baoro ya Sira me famaha me te nemetemoneke Firibo ka kateya ya.

16 Yama we one ya ota tokomamaro otake Teoso haha ka yama ya. Yama aahi fana kakehani ota kobo namaro otake. Hinamati me ka hiyara watohemetemoneke. Hinamati

ati tamine me mitahabone yinero me tata tohe-
hemetemoneke, yama aahi fana ka hiti me ni ya,
yinero tamahari.
17 Fara kaki totoha tohahamaro amake, ati
kitaharo. "Haha me Teoso nanarifa me amake,
Teoso nemehari mata ya", ha ni ati namaro
amake. "Tera me hiyarineke, tera te kasomabone
te", ati namaro amake.
18 Haha yama hiri ni fara totoha tohahamaro
amake.

Baoro yawamise ki nawahame hinamati hi-
yaremari amaka. "Sesowi Kirisito ati ehene sa ti-
sahaboneke, owati ihi". Hinamati sa hisahamaro
amake.
19 Hinaka hiti me yawahamaro amake. "Yinero
e wara tonamaraba e amake waha", me ati
namaro me amake.

Baoro ya Sira me famaha me me tama nikima-
maro me amake.
20 Me me hekamamaro me amake, mekato ya,
sowisi me me hiwahabone mati. Sowisi me ni ya
me me hekama me me hiyaramaro me amake.
"Haha bara yama hiyara me hiri narake e ka one
ni ya. Soteo me amake.
21 Yama hiyara e hiri nabone me ati narake.
Haha yama hiyara e hiri tera e amake, Homa ka
me e tohi karo", me ati namaro me amake.

22 Afa me ati ihi me one Baoro me me nahabi-
habone me ati namaro me amake, me tamaha
mati. Sowisi me ati ihi Baoro me ka makari me
sibi namaro me amake, me me sota nabone mati.
23 Me me kosi hinamaro me amake kasiro ya,
sowisi me ati ihi. Me kibemaro me amake kateya

tori ya. Me ati ihi kateya kakakatoma mera noki
kanehimari amaka, me tasi tokaribone karo.
24 Baoro ya Sira me fama mera te nemari
amaka kateya baikani ya. Me tame yoko tokane-
mari amaka awa famariha basa kani ya.

25 Yama soki ka bahi nokorise ya Baoro ya
Sira me fama Teoso me ha nemetemoneke. Me
ayaka, nemetemoneke Teoso tahi me hiri na
mati. Kateya kote one ya me kibeha me ayaki
me himitemetemoneke.
26 Afa yama ya wami behe nemetemoneke.
Kateya nafi wami behe hikanemetemoneke.
Nokobi nafi nahaha kanehemetemoneke. Koheti
nafi bete kasarawemetemoneke.

27 Kateya kakakatoma tafihi nokobi awehi-
matamonaka, howa tokarawaharo. Yimawa
soba namise hiwa itehibona ati nematamonaka.
"Me tokoma me awineke", ati nematamonaka,
me kibeha mati kateya ya.

28 Baoro e kanehimatamonaka, he awati.
"Tiwa tinahabihariyahi. Ota nafi kibesa ke ahi",
ati nematamonaka.

29 Kateya kakakatoma ati ehene yama me sari
kanamemetemoneke. Tokiyomakabote nemata-
monaka kateya tori ya, Baoro me kibi ka ya.
Wawawa kanehimatamonaka. Sonehimatamon-
aka Baoro ya Sira me fama me nokosi ya.
30 Baoro me ya tabe me tasi namehemete-
moneke. "Himata nima oribe, hasi ona owa?" ati
nematamonaka.

31 "Sesowi Kirisito ati tinofahi waha. Hasi
tinahaba tiwa awine tike. Tika yobe ka me hasi,
naba me awineke", me ati nemetemoneke.

32 Baoro ya Sira me fama Teoso tamine me
kaminemetemoneke he ni ya. Me hikamina,
hinehemetemoneke, fara he ya tataba me ni ya.
33 Yama soki enoki ya kateya kakakatoma
Baoro me hihiya ni soko nematamonaka. Kateya
kakakatoma me hibofarise, hinaka yobe ka me
nafi me me hihibofarisa, hinehemetemoneke.
34 Mera towakamematamonaka fare taboro ya.
Me tafebone ta nematamonaka. Yayai nemata-
monaka. Me nafi yayai narawemetemoneke,
fare taboro ka mati, Teoso ati me nofawahi karo.
35 Yama wamini ya sowisi me ati ihi saotato
me tokomakehemetemoneke kateya ya. "Me tasi
tikanihi", me ati nemetemoneke.
36 Kateya kakakatoma me ati kaminemata-
monaka Baoro me ni ya. "Sowisi me ati ihi
tera tasi okanihabone oke. Te tasi tokanahi, te
tokomibeya. Te yawariyahi", ati nematamonaka.
37 Baoro ati yana nematamonaka. "Ota toko-
maraba otake. Yama hiyara ota hiri ra otake.
Otara me kosi narake, me nafi nokosi ya.
Tokometo ota kihake, Homa ka me ka tokometo.
Otara me te narake kateya ya. Ota tokomabone
me ati na me awineke, me tamaha otara me
awara ota. Hine me kamake ahi, otara me tasi
tokanibone mati", ati nematamonaka.
38 Baoro me ati saotato me kaminemete-
moneke sowisi me ni ya. Afa me ati me
mitaha me watohemetemoneke, Homa ka me ka
tokometo Baoro me kihahamone mati.
39 Sowisi me kamakia Baoro me me aate
nemetemoneke. Me me tasi hikaniha me ati ihi
me towakamabone me ati nemetemoneke yama
bara ya.

40 Kateya ya me tasi tokana me towakamemetemoneke Ritia ni ya. Sesowi nonofa me me awaha me me yayai nihemetemoneke. Me towakamemetemoneke waha.

17

Hiyara amosa me kaminemetemoneke Tesaronika ya.

1 Me towakemetemonke. Afibori me fiya kana me towakawaha Aboronia me fiya katasa me towakawahatasa manakobisa me kobo tokowitemetemoneke Tesaronika ya. Sinakoka nehimatamonaka Tesaronika ya.

2 Baoro tokarima na tohehimatamonaka sinakoka ya, fara sitati nima. Manakobisa Tesaronika ka sinakoka ya yobi nematamonaka sabato ya. Tokibe tokatase tokatasa ne Teoso ati kaminematamonaka me ni ya.

3 Kirisito kaminematamonaka me ni ya. Teoso ka hiyara taiti Baoro kaminematamonaka. Kirisito ahabe ya Kirisito kitamatasehiba amaka, Teoso ka yama hani taiti ati nemetemoneke, Baoro hikaminaharo. "Efe amaka hari, Sesowi Kirisito tohahari", Baoro ati nematamonaka.

4 Me one Baoro ati me nofaha Sira ya Baoro me famaha me ya me tabawemetemoneke. Soteo me ya bara me taba me yoro tokanemetemoneke, Baoro me ya me taba mati, bara Teoso me nofaha mati. Me fanawi sawirawa, nemetemoneke, yinero kiharawaharo.

5 Soteo Baoro me me kakoemetemoneke, me nafi Baoro me me nofahamone me ihi. Soteo me me yoro tokaniha me me towakemetemoneke

Saso ka yobe ya, me ati komeha mati, Baoro me me fito tokanihabone mati.
6 Me me hiwasiremetemoneke. Me me wasira Saso yari me watehemetemoneke. Sesowi nonofa me me wata, nemetemoneke. Me me hekemetemoneke sitati ka hiti me ni ya. "Afa me amake haro, sitati nafi me tonahiyateha mati. Me kakewaineke e ka sitati ya", me ha ni ati nemetemoneke.
7 "Saso me amo hikanihanike hinaka yobe ya. Sesa ati me mitaterani me amake. Makoni towisawa owa nemona me ati narake, Sesowi tohahari".
8 Me ati me mitaha me yawehemetemoneke, me nafi. Me yawa, nemetemoneke, me ka hiti mati.
9 "Ota ni ya yinero te ta ni ya tera ota sa tosahaba otake", me ka hiti me ati nemetemoneke, Saso me me hiyara mati.

Hiyara amosa me kaminemetemoneke Bereya ya.

10 Yama soki ya Sesowi nonofa Baoro me me tokayosewitemetemoneke Bereya ya. Bereya ya me kobo tokowite me towakiyomemetemoneke sinakoka toro ya.
11 Tesaronika ka me nima me ra Baoro ati kamiti me nofehemetemoneke. Fara yama we nima Teoso ka yama hani ki ni me nemetemoneke, haha hiyara Baoro hikamina me wasibone karo.
12 Soteo me tamaha Sesowi ati me nofawemetemoneke waha. Bara me toha, nemetemoneke, me fanawi ya me tabaha mati, yama me kihaha mati.

13 Tesaronika ka soteo Baoro tamine me mite-
hemetemoneke, Teoso tamine kaminari Bereya
ya. Me kamakiemetemoneke Bereya ya, me me
nayawabone mati, Baoro me kakoabone mati.
14 Sesowi nonofa Baoro me yosehemete-
moneke, tokehibonaha ma witi ya. Sira ya Tim-
otio me fama me tokasawikosehemetemoneke
Bereya ya.
15 Me one Baoro me towakemetemoneke Atena
ya. Me narabi nima nematamonaka, Timotio ya
Sira me fama me me yosemakekabote nabone
mati he ni ya. Me hisekosehimatamonaka.

Baoro he ya tataba mera noki nematamonaka Atena ya.

16 Baoro mera noki nematamonaka Atena ya.
Baoro yati hiri ni tamaha awe ati boti yama
kaminematamonaka.
17 Sinakoka ka soteo mera hihiyara tohehi-
matamonaka, bara me ya me yoro tokana mati,
Teoso me nofaha mati. Fara yama we nima
hiyari na tohehimatamonaka, mekato ya me
tokaha me ya tabahari.
18 Ebikorio ati kakamina mera hiyarema-
tamonaka. Esitowiko mera hihiyara nematamon-
aka. "Himata nima hiyara na kaminara? Yama
wato yokana tohare awaka", me one ati neme-
temoneke. "Bara me ka teoso me ati kamine
awaka", me one ati, nemetemoneke, Baoro
hiyara amosa kamine karo, Sesowi tamine.
Haha yama kamina nematamonaka, e ahaba e
wamisamatibone karo.

19 Me hima hiname me hekamematamonaka,
fara me hihiyara ya, Erobako tohaha ya. "Aya hi-
yara tikamina yati na ota miti forima naboneke.
20 Haha hiyara ota mitatera ota amake. Haha
hiyara ota watohabone otake", me ati nemete-
moneke.
21 Atena ya wiwina bara me kakeha me ya me
tabaha hiyara yati kamiti me nofate me amake,
hiyara yati kamini me nofa, na mati, bisa.
22 Baoro wehimatamonaka me nokosi ya. Hi-
yari yana tonehimatamonaka. "Te nafi teoso me
te nofatehani te amake.
23 Te ka sitati ya okeha te ka teoso me kanamori
owahara oke. Teoso kanamori owahara oke, ati
hano e nari ahi: 'Teoso owa taboroba amaka
hari, e awaterari', ati hano ati nareka. Efe Teoso
amaka, okominehibonaha te ni ya, te nofehi te
watorari".
24 "Teoso yama nafi hiri nematamonaka. Yama
nafi yoseka neme ya. Yama nafi yose, naka bofe
ya. Teoso winatere amaka teboro toro ya, teboro
e hiri nari.
25 Teoso ehene e nahosa ke, e hasi naro. Efe
ehene amaka, bani me nafi hasi, naro. Era ha
tere amaka, e kasomebana, kite kari.
26 E ka owateba hiri nibehimatamonaka, e nafi
hinakititebana. Efe ehene hinama amaka, bara
me toha na mati. Era hiri ne e taborobone
kaminematamonaka. E tamibone ka e amo
nibone kamina, e tamamateribone ka e amo
nibone kamina, nematamonaka.
27 E siba nebona ati nematamonaka. Yama
yabo ya tohatere amaka. Sawika e ni ya.
28 Teoso ehene e nahosa ke. Efe ehene e yaka,
nineke, era kakatomahari. Te ka yama hani

nabisake, ati e naro ahi: 'Efe biti me e amake', ati naro.
29 Teoso biti me e amake. Makoni yati hiri nimona e ati rabone eke, yati hiri ni e ka owa hiri hinaharo, hiri ni hiwatoaro. Teoso haha yama tohatere amaka, oro toha, barata toha, yati toha, naro".
30 "Yama te watoremete amake baha, makoni Teoso tera kakorehimata amaka. Yama hiyara e hiri te manako e nofamarahabone ati nareka, tabora nafi ka me e.
31 Teoso yama amo nibone hawa tonihemonaka, e nafi ka yama manakone nahabihibonaha, e hiri naro. E ka yama kamine ati fiya torehibonaka. Ati ehene hahi hiwasi yama manakone nahabihibonaka. Makoni hiri hinamemataka, hiyose ka yama e watobone karo, e nafi", ati nematamonaka.
32 E ka owa ahabe wamisame Baoro kamine ati me mita me one haha nemetemoneke, he ati me haha kana mati. Haha me haha ra me ati yana nemetemoneke. "Yama we one ya tiwati ota mitatasahabanake", me ati nemetemoneke.
33 Baoro hiyari fawa ne tokomematamonaka waha.
34 Me one Teoso ati nofawaha Baoro ya me tabawemetemoneke. Me ka owa Tionisio tohe Sesowi nofawa, nematamonaka, Erobako kari. Me ka fanawiri ohari, nemetemoneke, Tamari tohaharo. Me one toha, nemetemoneke.

18

Hiyara amosa me kaminemetemoneke Korito ya.

1 Atena ya yana tone tokawematamonaka Korito ya.
2 Faya soteo me famaha mera wasihimatamonaka fahi, Akira fati ya famahari, Birisira tohaharo. Akira watehimatamonaka Boto ya. Me watibemetemoneke Itaria ya. Manakobisa me kakamemetemoneke Karaotio ati ehene, Homa ka me ka towisawa tohahari. Homa ya soteo me winaha Karaotio mera nabane ka me kabanabisemetemoneke. Baoro mera aate nematamonaka, me ya tabehibonaha, me ka yobe ya,
3 me ka yama ahi ni ya hinaka yama ahi ni tabahabonehe. Yobe makari tohe hihiri me toha, yobe makari tohe hihiri Baoro toha, nematamonaka.
4 Fara sabato nima sinakoka ka mera hiyari nematamonaka. Ati me hinofematamonaka, soteo me ya bara me tabaha mati.
5 Sira ya Timotio me famaha Masetonia ya me yana tokana me kakamakehemetemoneke Baoro ni ya. Baoro hiyari ohariwahematamonaka, Teoso ati kaminari. Sesowi Kirisitomona ati nematamonaka, soteo mera hiyarari.
6 Baoro ati me nofara Baoro ati me tohihemetemoneke. Baoro me ati mite ka makari foto towitimatamonaka. "Teoso tera kakobonaka, fara te ati ehene, owati ihi amararo. Teoso ati okomina owati te mitakere. Bara me ohawabana oke", ati nematamonaka.
7 Sinakoka ya Baoro tasi tone tokawematamonaka bare ka yobe ya, Tito Yosito ka yobe ya, sinakoka wari kowani ya warehari. Tito Yosito Teoso nonofamatamona amaka.
8 Sinakoka kakakatoma Kirisibo tohe Sesowi nofawematamonaka, fare hinaka yobe ka me ya

tabahari. Korito ka me tamaha Sesowi ati me nofawemetemoneke, me iibofarisabani mati.

9 Yama soki ya Baoro yama awehimatamonaka wata nima naro. Sesowi Baoro hiyarematamonaka. "Baoro watorima tinahi. Hiyarakaba tinahi. Tiwati fawa rabone tike.

10 E famake. Tiwa me nahoraba tiwa awine tike. Owa me nofaha me tamahaba me amake, haha sitati ka mati", ati nematamonaka.

11 Baoro Korito me ni ya sawi ka ano oharia abariko 6 ne ya mera kanawanehimatamonaka Teoso ati ya.

12 Akaya ka kofenato inomatamona amaka, Kario. Korito Akaya ka sitatimetemone amake. Soteo me nafi Baoro kakoa he me towakemetemoneke Kario ni ya.

13 Me ati yana nemetemoneke. "Yama hiyara ota hiri nabone Baoro ati nareka. Teoso ati ta ota nofahabone ati nareka, Sesa ati ota nofamarahabone ota", me ati nemetemoneke.

14 Baoro ati yana nebona ati Kario kahitimatamonaka. "Te ati miti onofa okere.

15 Hahi ati hiyare watare awaka, Sesa kaminari. Te ka owa tohe awaka, hora hinahari. Ati te mitaho, ha te ta, te kaminebana. Owati watariba, ha owa", ati nematamonaka.

16 Me tokomabone me hinehemetemoneke.

17 Sositeni sinakoka kakakatoma tohe me watehemetemoneke, me kosi hinehibanoho, kofenato ka yobe nokosi ya. Kario mera awe ati yana rematamonaka.

Baoro me kamehemetemoneke Atiokia ya.

18 Baoro sasawi kawahematamonaka mata Korito ka Sesowi nonofa me ni ya. Yana

towahematamonaka. Sekerea ya toke tati sowe
nematamonaka, tati kone nahabihari, yama ta
nebonaha Teoso ni ya teboro ya, Serosarei ya.
Wete namehibona ati nematamonaka Siria ya.
Akira fati ya fame me ya tabame
19 me kobo namehemetemoneke Efeso ya.
Sinakoka ya Baoro tokiyome soteo me hora
hinehimatamonaka, ati me himitari. Birisira ya
Akira me fama me teme tonakosemetemoneke
Efeso ya.
20 Baoro sasawi kawahebona Efeso ka me hine
hiwa bao nematamonaka.
21 "Okomatasabana oke te ni ya, oko kami
Teoso nofe ya", ati nematamonaka.
22 Efeso ya yana tone kame waha tonamemata-
monaka Sesareya ka ya. Serosarei ka Sesowi
nonofa mera awakosame kamawematamonaka
Atiokia ya.

Aboro tokomakehimatamonaka Efeso ya.

23 Sasawima kawahe yana totasematamon-
aka. Karasia ya toka Firisia ya toka ne
Sesowi nonofa mera kanawanehimatamonaka,
me yayai nabone mati.
24 Soteo me ka owa Aboro tohe kobo nake-
himatamonaka Efeso ya. Aresatiria me ka
owamatamonaka. Hiyari aamosa tohehimata-
monaka. Teoso ka yama hani kamini wawato
tohehimatamonaka.
25 Sesowi ati wawatowa tohehimatamonaka,
Sesowi ati nofahari kasiro ya. Mera kanawani
forima nematamonaka Sesowi ati ya. Yowao
mera iibofarisematamona tamine ta wato oohari
tohehimatamonaka.

26 Sinakoka ya hiyari kanawanehimatamonaka, watorari. Birisira Akira me fama ati me himite narabo me nima hinehimatamonaka, me hikanawanebonaha, Teoso ka hawi ya, wato yokana hihahabonehe.
27 Tokehibona ati nematamonaka Akaya ya. Sesowi nonofa me ka yama hanibone me rawi nemetemoneke, Aboro me kamina mati, me hinofebonaha. Aboro tokawehi ehene me yayai nemetemoneke, Sesowi ati me nofaha mati, Teoso ati ehene, yahahari.
28 Sesowi kaminematamonaka soteo me ni ya. Teoso ka yama hani namohimatamonaka me ni ya, Sesowi kaminaro, Kirisito tohahari. Ati fiya tonehimatamonaka fari.

19

Aboro tokome nowati ya Baoro kobo tonamakehimatamonaka Efeso ya.

1 Korito ya Aboro toke nowati ya Baoro kakehimatamonaka Efeso ya. Sesowi nonofa me one kobo nematamonaka.
2 "Hiba Sesowi ati te nofa ni ya Teoso Kanamori kakehita ama te ni ya?" ati nematamonaka.
"Teoso Kanamori tamine ota mitatere amaka", me ati nemetemoneke.
3 "Himata nima te iibofarisi tehani te amari?" ati nematamonaka.
"Yowao ehenematamona nima ota iibofarisi na otake", me ati nemetemoneke.
4 "Yowao mera iibofarisematamonaka, me ka yama hiyara me nofamara mati. Yowao ati e nematamonaka ahi: 'Hahi kamakibona ati te nofahaba teke onowati ya', ati nematamonaka. Efe

amaka hari, Sesowi, Yowao hikaminehimata",
Baoro ati ne
5 ati me himite ka me bokawemetemoneke
Sesowi ino ya.
6 Baoro yehe kakakibare ya Teoso Kanamori
kakehimatamonaka me ni ya. Me ati tohawemetemoneke, Teoso ati me hiyara mati,
7 me 12 na mati.
8 Abariko famehi ohari ne ya Baoro yoyobi
tohehimatamonaka sinakoka ya. Mera hihiyara
tohehimatamonaka, Teoso ka towisawa kaminari. Wawato toharematamonaka.
9 Me one Baoro ati nofaramone me ati nemetemoneke. Fara me one narabi me nima
nemetemoneke, Teoso ka hawi me nofarabone
mati. Baoro me ya tabamarehimatamonaka.
Mera towakematamonaka Tirano ka esikora ya,
Sesowi nonofa mati.
10 Fara yama we nima Teoso ati kamini na
tohehimatamonaka Tirano ka esikora ya, faha
fowe nafamari. Asia ka me nafi winaha Teoso
ati tamine me mitehemetemoneke, soteo me ya
bara me yoro tokana mati.

Inamati Sefa biti mera kasawarihimatamonaka.

11 Teoso ehene Baoro mera nakitamehimatamonaka. Baoro yama watohimatamonaka Teoso
ehene.
12 Baoro ka makari one me itiha me hekamakia
me kokoro hirehemetemoneke haha me kiya na
me mese ya, me kitamabani mati. Me rabika me
kitama, nemetemoneke.
13 Soteo me one me rabika me me kasomabisabone me ati nemetemoneke, Sesowi ino ya.
Me ati e nemetemoneke ahi: "Tiwa oyosema

okibone Sesowi ino ya, ino Baoro hitihari", me
ati nemetemoneke.
14 Haha me 7 nemetemoneke, Sefa biti me toha
mati, Sefa sasetoti me ka hiti owa tohahari.
15 Hinamati ati yana nematamonaka, Sefa biti
mera hiyarari. "Sesowi owa, Baoro owa, ote ama
oke. Hibake me te amari, ha te?" hinamati ati
nematamonaka.
16 Me ka owa rabike mera fito kanehimata-
monaka. Mera mono ne hasi nematamonaka,
kitahari. Me kana hikawematamonaka. Me
tokomemetemoneke, me kori, me sibi hina mati,
me hiyaya kawaha mati.
17 Efeso ka soteo me nafi me tamine me
mitehemetemoneke. Bara me himita hineheme-
temoneke. Me nafi watomisa, "Sesowi ta aamosa
re?" me ati nemetemoneke.
18 Me tamaha Sesowi ati me nofawaha me ihi
hiyara me kaminemetemoneke.
19 Me one yama nanamo tohaha me ka yama
hani me kakamemetemoneke, me sari hinaha-
banihi me nafi nokosi ya. Haha yama hani
manakone 50 mio moweta tohehemetemoneke
me ati ya, moweta barata tohahari.
20 Teoso ati me nofawemetemoneke kasiro ya.

Me abe mono nemetemoneke Efeso ya.

21 Baoro ati boti e nematamonaka ahi: "Mase-
tonia owakariwa Akaya owakariwamake oni ya
okomawahabana oke Serosarei ya. Manakobisa
Homa yaka onahabana oke Teoso ati ehene", ati
boti ati nematamonaka.
22 Baoro ya tataba mera tokayosewitemata-
monaka baha, Timotio ya Erasito me fama mati,
Masetonia ya. Sawisa nematamonaka Asia ya.

23 Baoro sawisa ne ya me ati hiyara kakehemetemoneke, Teoso ka hawi me kamina mati.
24 Me ka owa Temetirio tohe yama hihiri tohehimatamonaka, barata hiri ni. Me ya tabehi yobe biti me hihiri tohehemetemoneke, Atemisi ka teboro tomene. Yinero me kikiha tohehemetemoneke, barata hiri ni manakone.
25 Temetirio mera yoro tokaniwame mera hiyarematamonaka, barata hihiri mati. "Haha yama te awake haro, e ka yama ahi ni, ihi e honi karo.
26 Baoro ati tamine te mita te awineke. Abono te awa, ne awaka. Ati e nemonaka ahi: Haha yama e hiri na hiri ni teoso tohateremona ati nemonaka. Hiyari ehene e ka yama hiri ni kaniki me nofamarahaba me amake, me tamaha mati, Efeso ka mati, Asia ka tabora nafi ka mati.
27 Era nofi me fawa naba me amake, barata hihiri me e, Atemisi ka teboro hiyaremona me ati ni ya. Atemisi hiyaramone me ati naba me awineke. Atemisi amosate amake. Asia ka me nafi Atemisi nofate me amake. Me nafi hinofate amake, teoso tohi karo", ati nematamonaka.
28 Temetirio ati me mitaha me yawamisa me ati kitamisehemetemoneke. "Atemisi Efeso ka amosate amake haro", me ati nemetemoneke.
29 Haha tabora nafi ka me ati kitamisa me abe hora na me ati itarawemetemoneke. Me nafi kana nawahi ohariemetemoneke, me nanahori ka ya. Me kana nawaha Kayo ya Arisitako me fama me me totikosikimehemetemoneke, Baoro me onemonehe, Masetonia ka mati.
30 Baoro tokomakinima ne me one hikayawehimatamonaka, Sesowi nonofa mati.
31 Sitati ka me ka hiti me ati ihi Baoro narabo

me nima nemetemoneke, tokomakerebonaha,
me hikayawe kari.

32 "Atemisi amosate amake haro", me one ati,
me one ha ni hihiya nemetemoneke, yama me
watori karo. Yama hiyaremetemoneke, me ka
heoniao karo, me one ha narawi karo, yama me
hiwatoraha ihi me nafi tohaha mati.
33 Aresatiri hiyarebona soteo me ati nemete-
moneke, me nafi ati himitebonaha. Aresatiri
mano yana ne mano ta tomisematamonaka, ati
me himitebonaha.
34 Hiwa kaminebona ati ne ati me fawa hini-
hematamonaka, me hiwato kari, soteomona me
hine kari. Me ha ni ohariwahemetemoneke,
"Atemisi amosate amake haro", me ati na mati.
Me ha ni ka bahi famehimatamonaka.

35 Me ka hiti mera hora kasehimatamonaka,
me ha ni fawa nisahabone mati. "E ehene me
awate me amake, me nafi, Atemisi ka teboro e
kakatomaha e, Efeso ka me e, Atemisi amosate-
haro", ati nematamonaka. "E ehene me awake,
neme ka yama sonehemete e kakatomaha e.
36 Te ati fawa kabote nahi. Te abe mono riyahi.
37 Haha me te kakamiya yama boboti me
amakere, teboro ka yama. E ka teoso irabori me
tonihakere.
38 Me ihi hiyara Temetirio me ihi me awaha-
mone me ati na me ihi me kaminaboneke sowisi
me ni ya.
39 Heoniao hiri ni te nofi ya heoniao te hiri
nahi, hiyara bara te kaminaba te.
40 Me one era hora kariyahi, e tamine me miti
ya, yama hiyara e hiri namone e. Himata nima
e ati ribe, era me hora kanaha me ni ya?" ati

nematamonaka.
41 Hiyari fawa ne mera toyosemematamonaka,
me tokomabone mati.

20

Baoro tokehimatamonaka Masetonia ya Akaya famaha ya.

1 Me ati fawa nisi ya Baoro mera ha ne-
matamonaka, Sesowi nonofa mati, mera hiyare-
bonaha. "Fara te kiti tohahaba teke", ati ne-
matamonaka. Me narabi nima nematamonaka,
tokomebonaha Masetonia ya.
2 Tokomematamonaka Masetonia ya. Me
narabi nima tasehimatamonaka, Masetonia ka
Sesowi nonofa mati. "Fara te kiti tohahaba teke",
ati tasehimatamonaka. Yana totase tokomawa-
hatasematamonaka Keresia ya.
3 Keresia ya sawi ka abariko fame ohari,
nematamonaka. Siria ya towakamehibona ati
ne soteo me hinabowebona me ati tamine mite
wete namehimatamonaka. Masetonia ta ya kari-
wamebona ati nematamonaka, tokomebonaha
Siria ya.
4 Me ya totabamehimatamonaka. Sabatoro
toha, Biho biti, Bereya kari. Arisitako toha,
Sekoto toha, Tesaronika ka mati. Kayo toha,
Tebi kari. Timotio toha, Tikiko toha, Torofimo
ya famahari, Asia ka mati.
5 Haha me toki tai tohahamaroke haro
Torowati ya, otara me noki towitiabone mati.
6 Bao fehemeto ka ayaka nowati ya Firibo ya
ota yana tokana ota yaka kana ota amo ni siko
ni ya ota kobo tokanamakiamaro otake fara ota

one me ni ya Torowati ya. Ota amo ni 7 namaro otake Torowati ya.

Torowati ka me ka owa ahabe Baoro hinawamisamematamonaka.

7 Tomiko ya ota yoro tokanamaro otake, bao ota kabahabone ota. Yama we one ya Baoro tokomebona mera kanawana nabemarika. Yama soki enoki nowati ya Baoro hiyarasa nemarika.

8 Ota nahoriamaro otake yobe towitaremisehi neme ke yobe towitaremisehi ya. Rabiao tamahamaroke.

9 Yetene Eotiko tohe itarimarika nokobi wanaha ya. Baoro hiyari yabo ka Eotiko nokobisa awehimataka, amo nisehibanoho. Nokobisa hikehemo waha ne sonehimarika bofe ya. Me hinakisamake abohi me hitimisamemarika.

10 Baoro kisamake hikarabatarise abohi hitiri hinemarika. "Te yawarima nahi. Yati nasa ka", ati nemarika.

11 Baoro tokomisamatasehi mera ebe nemarika bao ya. Bao kaba nemarika fare. Hiyaramatasehimarika, hiyari kawahebanoho. Faya tokomawahemarika.

12 Hahi yetene me towakamahamaroke yati namahari. Me yawi fawa namaroke fahi.

Baoro tokehimatamonaka Mireto ya.

13 Nafio kawite ya ota tokifiwahama ota towaka ota kobo kanamaro otake Aso ya, Baoro ota ibehabone ota fare ati ya. Hawi ka ya tokomebona ati nemarika.

14 Aso ya ota kobo ne foye ota towakawahamaro otake Mitireni ya.

15 Ota towakawahatasa ota kobo namaro otake Kiyo ya. Yama we one ya ota kakariwahamaro

otake Samo ya. Yama we one ya ota kobo
towititasamaro otake Mireto ya.
16 Efeso ya Baoro tokamatarebona ati ne-
marika, sawi yaborebonaha Asia ya. Babaha ne-
marika, tokomebonaha, kobo tonamibehibonaha
Betekositi ka ayaka nokosi ya Serosarei ya.

Baoro Efeso ka mera ha nematamonaka, mera hiyarebonaha Mireto ya.

17 Mireto ya Baoro mera ati nemarika Efeso ka
Sesowi nonofa me nanarifa mati.
18 Mireto ya me kakeha mera hiyaremarika.
"Owehene te awate te amake, e tabaha e,
19 Teoso e narifa e. Hibati ya okibaha e tataba
tohahamaro tera sa osa okere. E tabasa ke. Owa
owakatomatera ama oke. Tera owakatomate
ama oke, ha te ta. Soteo owa me nabowabone
me ati na tera sasa tosa oharamaro ama oke.
20 Yama nafi ya tera kakanawana ohahamaro
ama oke, te ehene amosabone te. Te nafi yoro
tokana tera ohiyara, te ka yobe nafi ya tera
ohiyararawa, na ohahamaro ama oke.
21 Soteo me ohiyara, bara me ohiyara, na
ohahamaro oke. Me nafi yama hiyara nofama-
rahabone aati ohahamaro oke, Sesowi e ka Hiti
ati me nofawahabone mati.
22 Faya okomibana oke Serosarei ya, Teoso
Kanamori ati ehene. Himata nima yama naba
owa ni ya okomi ya Serosarei ya?
23 Fara sitati nima Teoso Kanamori ati e ne
amaka ahi: 'Baoro tiwa me wati kanahaba me
amake. Tifoyaba ama tike', ati ne amaka.
24 Owa nofi owaharirabone oke. Haha yama
Sesowi hikaminaha owehene tohahabone oke.

Hiyara amosa okominahabana oke, e ni ya amosaro".
25 "Tera owamateraba ama oke waha. Te ni ya e ka towisawa okominate amaka, Sesowi.
26 Sesowi te nofamara te tosawari ya te tosawarihaba te awineke, fara te ati ehene, owehene amararo, Teoso ati okomina owa te ni ya. Teoso ati te mitaha te amake, okominaharo, Teoso ati nafi.
27 Teoso ati hasi neba watamakara.
28 Teoso Kanamori ati ehene Sesowi nonofa me te narifabone teke. Me te kakatoma, tera te kakatoma, nahi. Ofeya me narifi nima me narifi te nabone teke. Teoso mera kanikematamonaka fare biti emene ya. Biti ahabematamonaka, mera kasomebonaha.
29 Okoma onowati ya robo me te awahaba teke, ofeya me me yete na mati.
30 Te ka one me me kanawanatehaba me amake yama bara ya, te ya me tabamarahaba mati, me ya me totabawahamahabone mati.
31 Te ati katamoriyahi. Owa te wati nawahatehaba teke, tera okanawani onofa owa, faha fowe fama ohari na ya tera okanawana owa. Me one owa me wati kanaha tera kanawani fawa oraharo ama oke, te nafi okanawana owa.
32 Tera ta onahabana oke Teoso ni ya, tera kakatomawehibonaha, Teoso amosari. Ati te nofe ya te taminatehaba teke. Tera nakitebonaka. Ati ehene te winatehaba teke taboro ya, he ya te tabaha te. Haha me hinofa me ya te tabahaba teke".
33 "Te ni ya osawia te ka oro onikarihi, te ka barata onikarihi, te ka makari onikarihi, ote ama oke te ni ya.

34 Oko yama ahi ni te awake, ahi onaharo,
oko yamabone okanikibone karo, oko one me ka
yamabone okanika, obone karo.
35 Owehene te awahabone onaharo ama oke,
te ati boti e nibone karo ahi: 'E ka yama ahi
ni nafihabone eke, e ka one me e narifa e, me
kitara mati', te ati boti ati nabone onaharo ama
oke, owehene te awaha te. Sesowi ati te wati
nawahabone onaharo ama oke, e naro ahi: 'E
ka yamaba me ta ni ya yama aamosa raba te
amake. Ha e ta me ka yamabone ta e ta ni
ka yama amosate amake kasiro ya', Sesowi ati
nematamonaka".
36 Baoro hiyari fawa ne iso yobati ya itarisehi-
marika, Teoso ha nebonaha. Me ya tabehi Teoso
me ha namaroke.
37 Me nafi ohi namaroke fahi. Baoro me
hihiwate noko me kokomi hinakimarika.
38 Me ati boti kamoniamaroke, he ati me
mitaha mati, mera awamaterebona ati nari. Me
ya totabifewamemarika, nafio ite ya.

21

Baoro tokomakehimatamonaka Serosarei ya.

1 Ota towaka me ota kakosahamaroke. Ota
towaki ohariamaro otake Kosi ya. Yama we one
ya Hoti ya ota towaka manakobisa Batara ya ota
towakamaro otake.
2 Faya nafio ota wasihamaro otake tokehibona
me hinahari Fenisia ya. Ota kibewa ota towaka-
maro otake.
3 Sibiri ota awahamaro otake yasoka ka ya. Ota
fiya kana ota kobo namaro otake Siria ka sitati
Tiro tohaha ya. Nafio honene me yabaha

4 Sesowi nonofa me ota siba na me ota wasi-
hamaroke. Ota amo ni 7 namaro otake. Baoro
tokomebona tokomarebona me ati namaroke
Serosarei ya, Teoso Kanamori ati ehene.
5 Ota amo nibone ahabi ya ota tokomamaro
otake. Me ya ota tabami me ma namakiamaroke
sitati ka yama bari kani yowi ya, me ka yiboter-
awaha, me ka mateherawaha, na mati. Ota
iso yobati ya ota nahorisa Teoso ota ha namaro
otake.
6 "Ota tokomake", ota ati na ota kibi ya me
tokomabisamaroke.
7 Tiro ya ota yana tokana ota tokomabisamaro
otake Toremaita ya. Sesowi nonofa me ota
wasiha me ya ota tabimaroke yama we oharia
ya.
8 Yama wamini ya ota towakawahamaro otake
Sesareya ya. Firibi ka yobe ya ota kobo namaro
otake, efe hiyara amosa kakamina tohahari,
Sesowi nonofa me nanarifa me 7 na me ka owa
tohahari. Ota tabawaimaroke.
9 Bite 4 narawamaroke, hinita toharawaharo,
Teoso ati kakaminarawaha.
10 Yama we one ya Serosarei ka soteo kobo
nakehimarika, Teoso ati kakamina, Akabo toha-
hari.
11 Ota ni ya kake Baoro tosi matone sota
tonehimarika. Yehe kini kawaha teme rabo kini
kawaha, nemarika, Baoro tosi matone ya. Ati
yana nemarika. "Teoso Kanamori ati e nareka
ahi: 'E ka owa haha mato kihehi soteo me wete
hinehiba amaka Serosarei ya, me ta hinehibana
bara me ni ya'", ati nemarika.
12 Ati ota mite ka Baoro ota aate namaro otake,

Sesareya ka me ya ota tabaha ota, tokomare-
bonaha Serosarei ya.

13 Baoro ati yana nemarika. "Himataba te
ohi na owa te nayawineri? Hine owa me wete
ke Serosarei ya. Hine ohaba, oke. Sesowi ati
okominahamone owa me nabowahabone me ati
na me awineke".

14 Ota ati miti nofare ota ati fawa kanamaro
otake. "Hine tohake, Teoso hinofaro", ota ati
namaro otake.

15 Ota yana tona yama we one ya ota tokoma-
maro otake Serosarei ya.

16 Sesareya ka me one ya ota totabamamaro
otake. Otara me towakama otara me tosewite-
hamaroke Manaso ka yobe ya, Manaso ya ota
tabahabone ota. Sibiri kamatamona amaka,
Manaso. Hibati ka Sesowi nonofamatamona
amaka.

Baoro Tiako mera hiyarematamonaka.

17 Serosarei ya ota kobo tonama Sesowi nonofa
me yayai namaroke, otara me awaha mati.

18 Yama we one ya Baoro ya ota tabaha ota
tokahamaro otake Tiako ni ya. Ota ka hiti me
nafi kakehamaroke.

19 Baoro mera hiyaremarika, Teoso yama hiri
hinahamone kaminari, Teoso ati kakamina tohe
karo bara me ni ya.

20 Baoro ati me mitaha me Teoso me kahiyara-
hamaroke.

Baoro me aate namaroke fahi. "Baoro soteo me
tama me tiwa tike waha, Sesowi ati me nofawaha
mati. Fare Mowisei ati namatama me nafi ihi
nineke.

21 Titamine me mitahamoneke, haha soteo
bara me tabori ya me winateha me tikanawana-
mone tiwa, Mowisei ati me nofamarahabone
tinahamone tiwa. Titamine me mitahamoneke,
me ka matehe sowiri atari kote me wisi rabone
tinahamone tiwa.
22 Himata nima tiribe waha, titamine me miti
ya, tikama tiwa ahi?
23 Tiwehene e nabana tike, fara ota ati nima.
Haha me fama me fama na me nake ahi, Teoso
ka yamabone me ta nabone me ati na mati.
24 Me ha tinamahi, tera te soko nibeya, te
amosabone te Teoso ni ya. Me ka yama
manakone tinahabihiyahi, me tati kone sosowe
manakone. Tiwehene me awi ya me ati e naba
me amake ahi: 'Keye amake. Baoro Mowisei ati
nofate amaka. Mowisei ati e nofahabone ati ne
awaka', me ati naba me amake.
25 Hibati ya yama hani ota ta namaro otake
bara me ka yama hanibonehe, bara Sesowi
nonofa mati, ati e naro ahi: Bani me me
kabarabone me narabi ota nima namaroke, haha
bani me one me me ta namone mati teoso me
one ni ya. Ama me kabarihi, bani me namiti niki
kanaha me me kabarihi, nabone ota ati namaro
otake. Me ka yibote ahi ni me naharirawa,
nabone ota ati, namaro otake", me ati namaroke.

26 Faya yama we one ya Baoro mera ati ne-
marika, me 4 na mati, hine me nataminahabone
mati, me amosabone mati Teoso ni ya. Hine me
nataminehemetemoneke, Baoro ya me tabaha
mati. Yama we one ya Baoro tokiyomehimata-
monaka teboro wari ka yama ya, me amo nibone
kaminebonaha, Teoso ni ya bani me me ta

nabone me amo ni.

Baoro me nabowabone me ati nemetemoneke teboro wari ka yama ya.

27 Me amo ni 7 na ahabinima ni ya Asia ka so-
teo me hiwehimatamonaka teboro wari ka yama
ya. Me one narabi me nima nemetemoneke,
Baoro me nofarabone mati, me hiwatebanoho.
28 "Otara te kasomahi. Efe amaka hari. Yama
nafi ka bara mera hihiyara amaka, era me
nofarabone ati ne kari, Mowisei ati me nofarihi,
teboro me nofarihi, nabone mati. Teoso ka
teboro wari ka yama tonahiyaka, mera kakiari
ahi, bara mati", me ha ni ati nemetemoneke.
29 Baoro ya Torofimo me famaha me yaka
kana me me awehemeteke sitati ya makoni me
atimeteke. Torofimo Efeso kamari amaka. Efe
Baoro hekiyomemona me ati boti ati nemeteke.
30 Serosarei ka me nafi ati komeha me kana
ni kakehemetemoneke. Baoro me wata me
tasi hikanematamonaka teboro noko borone ya.
Teboro noko borone me bari kawahamemete-
moneke.
31 Baoro me nabowabone me ati nemete-
moneke.
Homa ka saotato mera yoyose ni ya me me
hikaminehemetemoneke, me ati komehamone
mati, Serosarei ka me nafimonehe.
32 Saotato me ya kabitao me tabaha mera ha
ne me kana ni tokomakehemetemoneke. Baoro
me katoma saotato mera yoyose me ya tabehi me
kamakia me me awaha Baoro me sa tosehemete-
moneke.
33 Saotato mera yoyose tokomakehimatamon-
aka Baoro ni ya. Ati ehene saotato Baoro
me yati tonehemetemoneke koheti kafama ya.

"Hibake amara?" ati nematamonaka, me naokosa
mera aate nari. "Himata ebe neno amara?" ati,
nematamonaka.
34 Owa ha ni hihiya, owa ha ni hihiya, owa
ha ni hihiya, ne me ha kanikima nemetemoneke.
Saotato mera yoyose Baoro ka yama watohinare
ati ehene saotato Baoro me towakamehemete-
moneke fara me tabori ya.
35 Saotato me ka kikisama mate ya me kobo
tonama me one katoma hiri nemetemoneke. Me
one katoma hiri na me ihi Baoro me tama
nemetemoneke, me yaka hikanari.
36 Me ati kitaha me yotohemetemoneke me
nowati ya, "E nabowehibonaka", me ati na mati.

Baoro soteo mera hiyarematamonaka, saotato me ka yobe ya.

37 Saotato me tabori ya me hekiyomame sao-
tato mera yoyose aate nematamonaka. "Tiwa
aate obana?" Baoro ati nematamonaka.
"Keresia ka me ati tiwatone ti?" saotato mera
yoyose ati nematamonaka.
38 "Efemona ama tirini, Esito me ka owa, 4000
me makiti tohaha mera hima nemonaha, he ya
me tabahabone mati yama honara ya, me ihi
itihabone mati?" ati nematamonaka.
39 "Soteo ama oke. Sitati Taso kabisa ama oke,
Sirisia karo. Taso sitati webote amake. Tiwati
amosi ya me ohiyarahabone onahara oke", Baoro
ati nematamonaka.
40 Ati amosematamonaka. Baoro kikisama ya
warehi mano ta tomisematamonaka. Me nafi ati
fawa kanemetemoneke. Soteo me ati ya mera
hiyarematamonaka.

22

1 "Okaniso me toha, okobi me toha na owati te
mitahi. Yama hiyara hiri okere", ati nematamon-
aka.
2 Fara me ati ya hiyare ati me himite ka me ati
fawa nisi yokana tohehemetemoneke.
3 "Soteo ama oke. Owatemete ama oke Taso ya,
Sirisia karo. Oyanamaro ama oke ahi Serosarei
ya. Kamarieo owa kanawanehimari ama oke,
Mowisei ka yama hani ya. Teoso ka yama hani
onofa oke kasiro ya, fara te nima.
4 Me nonofiba oharamaro ama oke, haha hawi
me nofaha mati. Me wewete ohahamaro ama
oke, me te ona mati kateya ya, me makiti ya me
fanawi tabaha mati.
5 Keye amakere. Sasetoti ehebote e ka hiti me
ya tabe owa me awateha owa me watoke. Me te
aate nahi, owa me watoha mati. Yama hani me ta
namaro me amake, owakabonehe soteo me ni ya,
Tamasiko ka mati, me wete ni owakamahabone
ati naro, Sesowi nonofa mati, Tamasiko ka mati,
me me hikatomahabone mati Serosarei ya".
6 "Tamasiko ya oka Tamasiko yabori ya yaka
owitia yama oye owahamaro ama oke bai noko-
rise ya, oye kitaharo, owa moto kanaharo, kisa-
haro neme ya.
7 Osahamaro ama oke. Osaha e ka owa ati
omitamaro ama oke. 'Saoro, Saoro, himataba
yama hiyara hiri tinahabone tine tiri owa ni ya?'
ati nemarika".
8 "'Hibake ama tiri?' onahamaro oke".
"'Sesowi Nasare ka ama oke. Ha owa yama
hiyara hiri tinahabone tine tike owa ni ya', ati
nemarika.

9 Ota one me ya otabi ka yama oye me awaha
ati ta me himitarehimona me hinehimarika".
10 "'Himata hiri oribe waha?' onahamaro oke".
"'Tiwamisamahi. Tikamibeya Tamasiko ya.
Tiwa me hiyaraba me amake fahi, yama hiri
tinahaba me kamina mati', ati nemarika".
11 "Yama owamarahamaro ama oke, yama oye
ihi, wehe kitaharo. Me ya otabi ka omano me
tama na owa me towakamamaroke Tamasiko
ya".
12 "E ka owa Anania tohe sawihimataka
Tamasiko ya, fare Mowisei ati nafi nima ehene
na tohahari. Tamasiko ka soteo me nafi ehene
nonofa hihehimatamonaka.
13 Kake warehimarika obeheri ya. 'Niso Saoro,
tinoko awamahi', ati nemarika. Faya owehi-
marika.
14 'E ka iti me ka Teoso ati timitawahaba ama
tike. Ati ehene he nanarifa amose tiwahaba ama
tike. Tiwa ha neba amaka Teoso ati ehene.
15 Haha yama tiwaha tikaminahaba ama tike,
ati ehene.
16 Himata nima tiribe waha? Tiwarimisahi,
ha tibaya. Tibofarisahi, tika yama hiyara soko
nibeya', ati nemarika".
17 "Wete onamamaro oke Serosarei ya. Teboro
wari ka yama ya Teoso ha ona Sesowi owa-
hamaro oke wata nima yama na ya.
18 'Yana tonakabote tinahi, tikamibeya.
Serosarei ka tiwati miti me nofaraba me amake,
owa tikamina tiwa', ati nemarika".
19 "'Sesowi owehene me awate me amake, me
siba owahare owa, tiwa nonofa mati, sinakoka
nafi ya, me te onahabone owa kateya ya, me me
kosi hinahabone mati.

20 Owa me awaharo me amake aya Esitefo me
nabowa me ya otaba owa, Esitefo tiwa kami-
nari. Me ihi onofaro ama oke. Me ka makari
owakatoma onaharo ama oke', onahamaro ama
oke".
21 "'Yana. Owati ihi tikahabone tike bara yama
yabo ka me ni ya', ati nemarika", Baoro ati
nematamonaka.
22 He ati me kamita he ati kamiti me nofamare-
hemetemoneke. Faya me ati yana kanehemete-
moneke. "Te nabowaho. Sawi ota nofamakara
waha", me ati nemetemoneke.
23 Me ha ni kitaha me ka makari me sota neme-
temoneke. Wami me were kanehemetemoneke
neme ya. Saotato mera yoyose ati ehene me
hekamehimatamonaka fara me ka yobe ya.
24 Saotato mera yoyose me hora hine me
ati kasiro ka saotato mera yosehimatamon-
aka, Baoro me kosi nabone mati, yama
kaminebonaha, hiri hinahamonehe, yama hi-
yararo.
25 Me wete hinehimatamonaka, me kosi hine-
hibonaha. Baoro beheri ya kabitao wehi ra
aate nematamonaka. "Homa ka me ka tokometo
okiha oke. Yama hiyara hiri onahamone sowisi
ati neba ati watarareka. Yama e na hiyara
awineke, owa te kosi ni ya", ati nematamonaka.
26 Kabitao Baoro ati mitehi tokome saotato
mera yoyose hiyarematamonaka, Baoro ati kam-
inari. "Haha yama me hiri hinahabone tinaha
hiyara awineke. Hahi Homa ka tokometo kihe-
himona ati nareka", ati nematamonaka.
27 Saotato mera yoyose kamehimatamonaka,
Baoro aate nebonaha. "Tiwa tikaminahi owa

ni ya. Homa ka me ka tokometo tikihini?" ati nematamonaka.
"Ee, okiha oke", Baoro ati nematamonaka.
28 "Homa ka me ka tokometo okanika manakone nafihamaro amake", saotato mera yoyose ati nematamonaka.
"Oko tokometobone okanikaramaro amake. Hine ya me ta hinehemeteke owati ya", Baoro ati nematamonaka.
29 Saotato mera yoyose Baoro ati mite tokomematamonaka, watomisahari, ati ehene Baoro me wete ni karo, Baoro Homa ka me ka tokometo kihano karo. Haha he me kosi nabone me hinaha, afa me tokoma, nemetemoneke.

Baoro soteo me ka hiti mera hiyarematamonaka.

30 Saotato mera yoyose soteo me ati mitehibona ati nematamonaka, Baoro me kamina mati, Baoro yama hiyara hiri nemona me ati na mati. "Baoro himata ebe neno me kakoneriya?" ati boti ati nemata awaka. Yama we one ya saotato mera yoyose ati ehene me yoro tokanemetemoneke, sasetoti me ka hiti me ya soteo me ka hiti me tabaha mati, me nafi, Baoro me kaminabone mati, Saotato mera yoyose ni ya. Baoro ka koheti katise ati ehene Baoro warematamonaka me nokosi ya.

23

1 Baoro mera kakatomehimatamonaka. "E ka one mati, owehene amosi fara tohineke Teoso ni ya", ati nematamonaka.
2 Sasetoti ehebote Anania tohehi ati ehene me ka owa Baoro inohoti tao kanehimatamonaka, warehari Baoro beheri ya.

3 "Teoso tiwa tao kanehibonaka. Yama babari
kana nima tine tike, tita sasawa na ya keteharo.
Mowisei ati onofarahamone tinaha Mowisei ati
tinofa tikere, ha tiwa ta. Makoni tiwati ihi owa
me tao kineke", Baoro ati nematamonaka.
4 Me ati yana nemetemoneke me nahoria
mati Baoro beheri ya. "Sasetoti ehebote irabori
tinihine ti, Teoso hikatikahari?" me ati nemete-
moneke.
5 "Sasetoti eheboteno owatoramako amaka.
Hibati ka yama hani ati e te amake ahi:

'Te ka towisawa irabori te tonihariyahi',

ati te amake", Baoro ati nematamonaka.
6 Manakobisa Baoro ati boti e nematamonaka
ahi: "Me one satoseo me toha, fariseo me toha,
na me awineke, me yoro tokana mati", ati boti
ati nematamonaka. Ati yana nematamonaka.
"Fariseo ama oke ha owa. Fariseo biti ama oke.
E ahaba Teoso ati ehene e wamisamatasabone
oni ka owa me nabowabone me ati narake", ati
nematamonaka.
7 Ati me himitawahe ka me abe hora ni yana
kanehemetemoneke, me abe kobo kana mati,
fariseo me ya satoseo me tabaha mati. Me ati me
mitaha me abe ebe kanaha me tokomakikimeme-
temoneke.
8 Teoso era nawamisamarehibona satoseo me
ati te me amake. Teoso nanarifa me watarihi,
e kanamori watarihi, namone me ati teha me
amake, satoseo mati. Haha yama nafi okomi-
naha natehamone fariseo me ta me ati te me
amake.
9 Faya me ha ni kitamisehemetemoneke, me
abe hora na mati. Fariseo me ka Mowisei ati

kakamina me one ati yana nemetemoneke kita
ya. "Hahi yama hiyara hiri re awaka hari. Teoso
nanarifa owa ati mitare? E kanamori one ati
mitare?" me ati nemetemoneke.
10 Me abe hora ni kitawemetemoneke. Saotato
mera yoyose ati ehene saotato Baoro me toti-
makehemetemoneke, me baikani ya. "Me kote
hikaneba amaka", ati boti ati nemata awaka.
Ati ehene me hekamehimatamonaka saotato me
tabori ya.
11 Yama soki ya Sesowi wehimatamonaka
Baoro beheri ya. "Watorima tinahi. Owa
tikaminate ama tike Serosarei ya. Owa tikamina,
titehaba ama tike Homa ya Teoso ati ehene",
Sesowi ati nematamonaka.

Soteo Baoro me wati kanehemetemoneke.

12 Yama we kamaki ya soteo me abe hiyara
me ati e nemetemoneke ahi: "E tafarihi, faha e
fawarihi, naba e amake, Baoro e nabowari ya.
Keye amakere", me ati nemetemoneke.
13 40 me toha me atimetemoneke.
14 Sasetoti me ka hiti mati, me nafi ka hiti mati,
me na me ni ya me tokehemetemoneke. "Ota
tafaraba ota amake, Baoro ota nabowari karo.
15 Saotato mera yoyose te aate nahi, te ni ya
Baoro kakamebana. Baoro te aate ni forima
nebona te ati naba teke, saotato mera yoyose te
aate na te. Yabokire ya ota nabowehibanaka",
me ati nemetemoneke.
16 Baoro hinakasima biti me ati tamine mitehi-
matamonaka. Saotato me tabori ya toke me ati
kaminematamonaka Baoro ni ya.
17 Baoro saotato me ka hiti ha nematamonaka.
"Hahi yetene tekahi saotato mera yoyose ni ya,

ati himitebana, me ati kaminebana he ni ya", ati
nematamonaka.
18 Faya hekematamonaka saotato mera yoyose
ni ya. "Hahi Baoro foyehi ati ehene yetene
owakakine oke, ati timitebonaha", ati nemata-
monaka.
19 Mano wara hine hekamehimatamonaka me
fami ohariabone mati. "Himata nima tiwati
nabani tiwa owa ni ya?" ati nematamonaka.
20 "Soteo me ati ihi Baoro tekamaminahabone
tike me ka hiti me ni ya, me ati namoneke.
Aate ni forima hinehibona me ati nabone me ati
namoneke.
21 Haha yama hiri tirahabone tike, hiri tina-
habone me hinahanihi. 40 me tohaha me noki
hinehimonaka. Me ati e namoneke ahi: 'E
tafarihi, faha e fawarihi, naba e amake, Baoro
e nabowari ya', me ati namoneke. Me hawa
toamoneke hibati ya, tiwati me noki na mati",
ati nematamonaka.
22 Saotato mera yoyose yetene toyosememata-
monaka, tokomebonaha. "Haha yama tikamina
tikaminariyahi me ni ya", ati nematamonaka.

*Saotato mera yoyose Baoro toyosemehimata-
monaka kofenato Ferikisi ni ya.*

23 Faya saotato me ka hiti me famaha mera ha
nematamonaka. "Saotato me 200 na me te yoro
tokaniwamahi, me te towakamaba mati Sesareya
ya. Kafaro ka 70 me toha, wabise me kiha 200
me toha, naboneke. Te hawa toabone teke yama
soki ka 9 ora tohe ya.
24 Kafaro me te yoro tokaniwama nahi, Baoro
te towakibeya kofenato Ferikisi ni ya. Baoro
ahabarayaho", ati nematamonaka.

25 Saotato mera yoyose yama hani rawi nematamonaka. Yama hani ati e nemetemoneke ahi:
26 "Karaotio Risia ama oke. Kofenato Ferikisi tika yama hanibone amake. Tiwa onofa oke. Titaminate ama tike.
27 Hahi soteo me hiwateno amaka, me hinabowebonaha. Saotato me ya otaba ota tonakamaki amaka, ota kasomebonaha, Homa ka me ka tokometo kihehimona tamine omite kari.
28 Faya owakame amaka me ka hiti me ni ya, me ati omitabone owa, yama owatoabone owa, 'Himataba me hinofare awaraya', owati boti ati na owa.
29 Me ka yama hani ati nofaremona me hine amaka. Makoni me hinofarehino amaka. Yama hiyara hiri reno awaka. Ahabarehibanaka. Foyarihi, nebanaka kateya ya.
30 Me hinabowehibona me hinehimonaka. Makoni me heka hika tiwa ni ya owati ihi. Ehene hiyaremona me hinehino eheneno me kaminabone onahara oke tiwa ni ya", ati nematamonaka yama hani ya.

31 Fare saotato mera yoyose ati nima saotato me ihi nemetemoneke, Baoro me towaka naba mati Atibatiri ya.
32 Yama we one ya saotato me kamemetemoneke fara me tabori ya. Haha kafaro ka me ta Baoro me towakemetemoneke.
33 Sesareya ya me kobo towitia yama hani me ta nemetemoneke kofenato ni ya.

Baoro tosawikosematamonaka fahi kofenato ni ya.
34 Baoro aate nematamonaka fahi. "Himata

tabora ya tiwatemete ama tiri?" ati nematamonaka.
"Sirisia ya owatemete ama oke", Baoro ati nematamonaka.
35 "Haha tiwa me nofaramone me ati namone me kamaki ya tiwati omitabana oke", ati nematamonaka.
Ati ehene Baoro sawimatamonaka Eroti ka yobe ya, saotato me ya tabahari, me hekatomebonaha, fawa rebonaha.

24

Soteo Baoro me hora kanehemetemoneke Ferikisi nokosi ya.

1 Yama we 5 na nowati ya sasetoti ehebote Anania tohe me ka hiti me one ya tabe me kakemetemoneke. Yama hani wawato Tetoro tohe toha, nematamonaka. Kofenato ni ya me ati yana nemetemoneke. Baoro yama hiyara hiri nemona me ati nemetemoneke.
2 Tetoro me ha hine hiyari yana tonematamonaka. Baoro kamine ati hiyarematamonaka, yama hiyara hiri nemonaha. "Ferikisi tiwehene amosake, yama mowa ni fawa tiniha tiwa ota taboro ya. Ota nafi amosawahake tiwehene, yama nafi tiwato karo.
3 Me nafi ni ya tiwa ota kamina otake, titaminaha tiwa ota ni ya.
4 Ota ati tikamitamatahi, titamina tiwa. Owati yaborabone oke.
5 Hahi ehene hiyakara hari kasiro ya. Ati ehene soteo me abe mono nofa me amake yama nafi ka mati. Nasare ka me ka towisawa amaka.

6-7 Ota wate amaka, teboro wari ka yama
tonahiyarebonaha.
8 Aate tine ya yama fara ota kamina kamineba
amaka", ati nematamonaka.
9 Soteo me ati yana, nemetemoneke fahi, Baoro
yama hiyara hiri nemona me ati, na mati. Haha
yama Tetoro hikaminaha keye amaramone me
ati nemetemoneke.

Baoro Ferikisi hiyarematamonaka.

10 Kofenato tati nene nematamonaka, Baoro
ati yana nabona karo. Faya Baoro hiyari yana
tonehimatamonaka. "Yama owato oke. Hibati ya
titamine omitate ama oke, ota nafi ka sowisi tiha
tiwa. Yayai oke, owa okominahabone owa tiwa
ni ya.
11 Yama we 12 na ya okahara oke Serosarei ya,
Teoso ka yamabone ta onahabone owa teboro
ya. Keye amakere. Keyemone me aate tinahi,
me hikaminibeya. Keye amakere.
12 Teboro wari ka yama ya owa me awaha me
amake, me ohiyarara owa. 'Te abe mono nahi',
orahara oke fahi, me abe mono naba me oyose
owa. Owati watarara oke. Sinakoka ya owati e
naba yana rihi, Serosarei ka yama nafi ya owati
e naba yana rara oke.
13 Haha yama hiyara hiri onahamone me ati
na owa me awahaba me watakere.
14 Keye me hiri rarake, me ka hawi nima
ota ka hawi ramone me ati na mati. Haha
hawi hiyaramone me hina amake haro, ota ka
hawi. Ota ka Teoso fare ota ka iti me ka
Teosomatamona amaka. Mowisei ka yama hani

ota nofa, Teoso ati kakamina me ka yama hani
ota nofa, nineke.
15 Fara me nima ota nineke, Teoso ota noki na
ota, e nafi nakitamatehibana, me ihi amosa me
ya me ihi hiyara me kataba mati.
16 Makoni owa owakatomine oke, yama hiyara
hiri orabone owa".
17 "Hibati ya okateha ama oke sitati one ya
yama yabo ya. Okomara oke. Yinero owakake
onahara oke, ota ka one me ka yinerobonaha.
Teoso ka banibona ta, onahara oke.
18 Owa soko onahara oke, otaminahabone owa
Teoso ni ya. Faya owa me wasihara oke teboro
wari ka yama ya. Me tamaha me ohiyararara
oke. Ota ati komehara otake.
19 Asia ka soteo owa me kaminamehene me
amake. Yama hiyara hiri onahamone me ati
narake.
20 Asia ka soteo me kakeri ya, haha hine owa
me kaminaboneke, yama hiyara hiri onahamone
me ati na mati. Hine me hiri hinahabone
onaharake me hiri hinaharo, soteo me ka hiti me
ni ya, osawia owa me nokosi ya.
21 Hine ya owati e nara oke me ni ya. 'E ahaba
Teoso ati ehene e wamisamatasabone oni ka owa
me nabowabone me ati narake', onahara oke".
22 Ferikisi mera toyosemehimatamonaka, me
tokomabone mati. Ferikisi Teoso ka hawi
wato yokana tohehimatamonaka. "Saotato mera
yoyose Risia kake ya tera hiyari forima onaha-
bana oke", ati nematamonaka.
23 Ati ehene saotato me ka hiti Baoro
kakatomehimatamonaka. Narabo nima hine-
himatamonaka. Baoro me wete rabone ati

nematamonaka. Hine me hinarifehibona hinehimatamonaka, fara me one.

Ferikisi fati ya me famaha mera Baoro hiyarematamonaka.

24 Yama we one ya Ferikisi fati Torosia tohaha ya fame me kakiemetemoneke. Torosia soteometemone amake. Ferikisi Baoro ati nematamonaka, Kirisito Sesowi kamine ati me himitebonaha. Sesowi ati e nofahabone Baoro ati nematamonaka.

25 Yama amosa e hiri nabone Baoro ati nematamonaka, yama hiyara e hiri namarabone ati nari. "Teoso e nafi ehene manakone nahabitehiba amaka, haha yama e hiri na e", Baoro ati nematamonaka.

Ferikisi Baoro ati mite watomisehimatamonaka. "Tikamamatahi. Yama we one ya yama ahi naba okihari ya tiwa onahabana oke, tikamatasahaba tiwa", ati nematamonaka.

26 Ati ehene Baoro kakake tohehimatamonaka, me hiyarabone mati. "Baoro owa kakaweba awaka yinero ya, tasi onihaba karo", ati boti ati nemata awaka.

27 Faha fowe famaha nowati ya Bosio Fesito kofenato tohawehimatamonaka. Ferikisi kofenato tohamarehimatamonaka. Ferikisi tokomabona ya Baoro tasi tonihebona ati ne Baoro tasi tonihi nofamarematamonaka, soteo me hinofabona karo.

25

Sesa ni ya Baoro tokehibona ati nematamonaka.

1 Fesito kofenato tohawematamonaka,
Sesareya kari. Yama we terei na ahabi ya
tokehimatamonaka Serosarei ya.
2 Soteo me nafi ka hiti mati, sasetoti me ka hiti
mati, me na me hihiyarehimatamonaka, Baoro
yama hiyara hiri nemona me ati na mati.
3 Me aate hinehimatamonaka, Baoro toyose-
mebonaha, tokomebonaha Serosarei ya, me abe
hiyari hawa toani mati, Baoro me nabowabone
mati hawi ya.
4 "Baoro foyahareka kateya ya Sesareya ya", Fe-
sito ati nematamonaka. Tokomakabote nebona
ati nematamonaka fahi.
5 "Hine te ka hiti me ya otabamahabone ona-
hara oke. Yama hiyara hiri nemona te ati ne te
kaminebanaka fahi", ati nematamonaka.
6 Me ya tataba kawahe tokomematamonaka
Sesareya ya. Kobo toname yama we one ya
ati ehene Baoro me kakamemetemoneke, yama
hiyara hiri ne hiwatobona hinahari.
7 Baoro kame soteo Serosarei ka me kake-
bisaha me hikarafematamonaka. "Baoro yama
hiyara hihiri amaka', me ati nemetemoneke. Me
ka owa Baoro ehene awehiba wataremata mon-
aka, me hinamobana kofenato ni ya.
8 Faya Baoro ati yana nematamonaka. "Yama
hiyara hiri onahaba wawatabiti kere. Mowisei
ka yama hani ati onofa oke. Teboro onahiya
okere. Sesa onofa", oke, ati nematamonaka.
9 Fesito soteo me hinofebona ati nematamon-
aka. "Baoro toki tinofini Serosarei ya, tiwati
omitaba owa fahi, me ya titaba tiwa?" ati ne-
matamonaka.

10 "Owa tiwato tike yama hiyara hiri ora
owa soteo me ni ya. Aya owa aate tina owa
okominara oke hibati ya, Sesa ka tihi karo. Era
e kaminate amake Sesa ka me ni ya. Bara me ni
ya era e kaminatera amake.
11 Yama hiyara hiri oni ya ohabene ama oke.
Yama hiyara hiri okere. Keye me hiri nineke.
Owa ta tirahabone tike me ni ya. Owa okomi-
nahabana oke Sesa ni ya", ati nematamonaka.
12 Fesito he nanarifa mera hiyarematamon-
aka. Faya ati yana nematamonaka Baoro ni ya.
"Baoro Sesa ni ya tiwa tikaminahabone tinahara
tike. Fara tiwati ya Sesa ni ya tikahabana tike",
ati nematamonaka.

*Akiriba fati ya me famaha mera Baoro hiyare-
matamonaka.*

13 Abariko owa ya towisawa Akiriba ya
Berenisi famaha me kobo kanakiemetemoneke
Sesareya ya, Fesito me yaka na mati.
14 Me amo ni tamehemetemoneke, me kasawia
mati fahi. Fesito Baoro kaminematamonaka me
ni ya. "Ferikisi hekanakose foyaka hari.
15 Aya oki ya ahi Serosarei ya sasetoti me ka
hiti mati, soteo me nafi ka hiti mati, me na owa
me hiyarara oke, Baoro onabowahabone owa.
16 Owati e nara oke ahi. 'Homa ka me ota
toha ota ehene e teha ota amake ahi: Hahi
yama hiyara hiri nemona me hine ota nabowa-
tera ota amake mata. Ota yosehibonaka hiwa
kaminebonaha me nokosi ya', onahara oke.
17 Faya me ya otabamahara oke ahi. Yama we
one ya owati ihi Baoro me kakamarake hibati ya,
ati omitebonaha.

18 Faya me ati yana narake. Owati boti e nara
oke ahi: 'Baoro ka yama hiyara me kaminaba me
awineke', owati boti ati nara oke.
19 E awakere. Yama hiyara hiri re awaka. Me
ka Teoso ati nofaremona me hinahareka. Sesowi
ahabe me kaminarake. Manakobisa Sesowi yati
nemona Baoro ati nareka.
20 Owati e naba owatorahara oke ha owa.
Aate one tokomebonaha Serosarei ya, hiwa
kaminebonaha fahi.
21 Baoro hiwa kaminebona ati nareka Sesa ni
ya. Owati ihi foyaka kateya kari. Oyosebonaka
Sesa ni ya", ati nematamonaka.

22 "Fe yokana ati omitebona onahareka ha
owa", Akiriba ati nematamonaka.

"Ati timitaminebanaka", Fesito ati nematamon-
aka.
23 Yama we one ya Akiriba Berenisi me fama
me kasawiemetemoneke me tamaha me boti ya.
Saotato me toha, me ka hiti me toha, Sesareya
ka me hona me toha, na me ya me tabaha me
tokiyomehemetemoneke yobe ebote ya. Fesito
ati ehene Baoro me kakamemetemoneke.
24 Fesito ati yana nematamonaka fahi. "Towi-
sawa Akiriba tiwe awa waha? Te nafi awe awa,
ahabi tabiyo soteo me hiwi hinofari, me nafi?
Serosarei ya owa me hiyaribaha manakobisa
owa me aate tasineke ahi.
25 Ha owa ahabi tabiyo owa okara. Sesa ati
himitebona ati ne amaka. Fare ati ya oyose-
bonaka Sesa ni ya.
26 E awakere. Yama hani rawi onahaba atiba
owato okere mata, e ka towisawa ka yama hani-
bana. Makoni onamo oka tiwa ni ya towisawa

Akiriba. Onamo, ona oka ha te ni ya. Te aate ne
ya te ati omitabone oke, yama owato ya yama
hani rawi onahabone owa. Yama e na siba
rabanake ahi.
27 Oyoseba ya yama hani rawi onahabana oke,
kasawiabana, ehenemona me hikamina tamine",
ati nematamonaka.

26

1 Akiriba Baoro aate nematamonaka. "Baoro
tiwati yana nahi", ati nematamonaka.

Baoro mano yana ne ati yana nematamonaka,
hiwa kaminari.
2 "Towisawa Akiriba yayai oke, owa okomina
owa tiwa ni ya, yama hiyara hiri onahamone
soteo me ati na owa.
3 Soteo me tiwato tike ha tiwa. Owati tim-
itabone one oke.
4 Soteo owa me awahamaro me amake, onafira
owa, oyana owa otaboro toha, Serosarei toha, na
ya. Me nafi owa awate me amake.
5 Owa me watoke, fariseo oha owa. Me aate
tini ya owa me kaminabanake, owa kamini me
nofi ya, fariseo oha owa, owehene amosa owa.
Fariseo yama hiyara me hiri tera me amake.
6 Owa me nofarineke, owati e na owa ahi, era
kakasoma kamakimona ona owa, era kakasoma
Teoso hikaminehimata hibati ya.
7 Ota ka one me ate 12 na Teoso me haha
tohineke, yama nafi nima, yama soki, yama
wehe na ya, era kakasomabona kakebona karo.
Towisawa efe ehene soteo owa me nofarineke.
8 Himataba Teoso era nakitamateremona te ati
tehani te amari?"

9 "Sesowi Nasare ka okakoamaro ama oke
kasiro ya.
10 Serosarei ka me nanakibi ohahamaro ama
oke kateya ya, hinaka mati, sasetoti me ka hiti
me ati ihi. Me nahabi aamosa tohahamaro me
amake owa ni ya.
11 Sinakoka nafi ya okiyoma me me
katomabone aati ohahamaro ama oke. Me
hohora ohahamaro ama oke, Sesowi me
nofamarahabone mati. Me kako okiti ka me
totonaka ohahamaro ama oke sitati one ka
mati".

12 Sasetoti me ka hiti me ati ihi Tamasiko ya
okawaha, onahamaro ama oke, me ka yama hani
owaka owa.
13 Towisawa, hawi ya ota yaka na bai nokorise
ya yama oye owahamaro ama oke, neme ya kisa-
haro, otara moto kanaharo, oye sawi kitaharo
mata ya. Bahi wehene kikita rama ka.
14 Ota nafi foro namaro otake wami ya. E
ka owa ati omitamaro oke, owa hiyarari, ota
ati ya. 'Saoro Saoro himataba yama hiyara hiri
tinahabone tine tiri owa ni ya? Yama hiyakere
faro. Awa tati boni inoha e taro towititera
amake', ati nemari amaka".

15 "'Hibake ama tiri?' onahamaro oke".

"'Sesowi ama oke. Ha owa yama hiyara hiri
tinahabone tine tike owa ni ya', ota ka Hiti ati
nemari amaka.
16 'Tiwamisamahi. Okehara oke, tiwa ha
onahabone owa, owa tinarifahabone tiwa. Haha
yama tiwaha tikaminahabone tike. Yama one
onamo, onahabone oke, tikaminahabonehe.

17 Tiwa oyosebana oke bara me ni ya. Tiwa
owakatomabone oke, tiwa me nabowarabone
tiwa.
18 Me noki awawaboneke. Yama soki
me nofamaraboneke. Yama wehe me no-
fawaboneke. Inamati ati me mitamaraboneke
waha. Teoso me ihi wati nawahamarebonaka,
me ihi hiyararo. Owa me nofawaboneke waha.
Me owakatomabone oke waha', ati nemari
amaka".
19 "Towisawa Akiriba Sesowi yama hikamina-
hamaro ya owehene tohineke.
20 Me nafi hihiyara ama oke, yama hiyara
me hiri namarabone mati, me narabi nima ona
Teoso ati me mitahabone mati, yama amosa me
hiri nabone mati. Soteo Tamasiko ka me narabi
nima, Serosarei ka me narabi nima, Soteya ka me
nafi narabi nima, ote ama oke. Soteo me amara
me narabi okomina, ote ama oke.
21 Makoni soteo owa me watahamaro ama oke
teboro wari ka yama ya, owa me nabowabone
mati".
22 "Hibati ka Teoso ati kakamina yama me
hikaminehemete nima yama na okominate ama
oke, afa yama Mowisei hikaminehemete toha
naro. Owatibone Teoso kanawanate amaka.
Yama me watoha me ka yamabone okomina,
haha yama me wawato raba na me ka yamabone
okomina, ote ama oke.
23 Teoso ati kakamina Kirisito ahabatehibona
me kaminemetemoneke. Kirisito wamisamate-
hibona me kamina nemetemoneke, wamisami
tai toahari. Hinaka me toha, bara me toha,
na me ni ya yama wehe kaminatehibona me
hinehimatamonaka", ati nematamonaka.

24 Baoro hiwa kamine ehene Fesito ati kitehi-
matamonaka. "Baoro tirabikine ti? Tirabikine
tike, yama hani ki ni ihi", ati nematamonaka.
25 "Kofenato Fesito orabika okere. Keye hiri
okere. Yama amosa okominine oke.
26 Yama nafi okominine oke towisawa ni ya,
haha yama nafi watohari. Haha yama nafi
tamine mitate awaka. Me nafi hiwa hike.
27 Towisawa Akiriba hibati ka Teoso ati kakam-
ina memete me ati tinofini? Tiwa owato oke,
haha me ati tinofa tiwa", Baoro ati nematamon-
aka.
28 Akiriba Baoro hiyarematamonaka. "Sesowi
ati onofabone tine ti hibayata ya?" ati nemata-
monaka.
29 "Te nafi owati kamita fara owa nima te
nabone one oke. Hibayata tohi ya toha, yama
totoyabo ni ya tohi ya toha, naboneke. Te e
rabone teke ahi owa nima, omatoa owa", Baoro
ati nematamonaka.
30 Towisawa yana ne ehene me nahomisemete-
moneke bisa, kofenato, Berenisi, me one, me na
mati.
31 Me tokomemetemoneke. "Hahi yama hiyara
hiri kara hari. Foyarena amaka. Ahabarehina
amaka", me ati nemetemoneke.
32 Akiriba Fesito hiyarematamonaka. "Sesa
ni ya tokomakehibona ati re ya tasi tonehina
amaka", ati nematamonaka.

27

Baoro tokomakehimatamonaka Homa ya.

1 "Te towakaba teke Itaria ya", me ati na-
maroke. Saotato me ka hiti owa Sorio tohe Baoro

towakamehibona me hinehimarika Itaria ya. Hinaka saotato Sesa ka saotato me tohahamaroke.
2 Atamitiria ka fa kabine ya ota kibehamaro otake, hahi nafio tokehibona ya Asia ka sitati tamaha ya. Ota towakamaro otake, Arisitako ota taba ota, Tesaronika kari.
3 Yama we one ya ota kobo towitiamaro otake Sito ya.

Sorio yahehimatamonaka Baoro ni ya. Makoni ati ehene Baoro tokomisemarika sitati ya mera yaka nebonaha, he nonofa mati, he me kasomabone mati.
4 Sito ya ota yana tokana ota towakamaro otake ma baikani ya. Boni otara wasiha ihi ota waha tokanamaro otake, Sibiri beheri ya, boni watari ka ya.
5 Ma baikani ya ota towaka Sirisia ota fiya kana Bafiria ota fiya kana, na ota kobo namaro otake Mira ya, Risia ka sitati ya.

6 Saotato me ka hiti nafio wasihimatamonaka, nafio tokomebonaha Itaria ya, Aresatiria ka nafio. Faya ota tokibiwahawitiamaro otake fahi ati ehene.
7 Ota yayaka tokasi na ota amo ni tamaha ota kobo namaro otake Kinito yabori ya. Ota yai tokanabone boni ihi ota waha tokanamaro otake. Ota towakabasawahawitiamaro otake Kereta kowani ka ya Samona yabori ya.
8 Kereta beheri ya ota totowakabasawaha tosi namaro otake. Raseya yabori ka Fa Kabine Amosa ya ota kobo kanahamaro otake.

9 Ota amo ni tamahamaro otake, ota yaka kanaha ota. E yaka kani ka yama fiya kana-

hamaro amake. Faha fowe ka yama tohinima namaro amake ayata ya, era e nanafimi ka ayaka amo ni fiya toni karo.

Baoro ati yana nemarika me ni ya.

10 "Yama owatowaha oke waha, e yaka kani ka yama hiyararo. Nafio honene fawawa neba amaka. Me ahaba naba me amake".

11 Nafio kakakatoma Baoro ati kamiti nofare-marika. Nafio ka me ka hiti ati ta nofa, nafio hiti ati nofa, nemarika.

12 Haha fa kabine hiyara awineke fa fowe karo. Me fiya kariwamaroke, me one ati ihi, me kobo nibote nabone me ati na mati Fenisi ya, faha fowe me noki nabone mati Fenisi ya. Fenisi ka fa kabine tohahamaroke bahi totoka ka ya.

Me ka nafio ahabematamonaka.

13 Haha boni kaki bere nakosa siba ramone me ati namaroke, kikita rama naro. Akora me itiha me towakabasawahamaroke Kereta yabori ya.

14 Hiba me totowaka na me nokosi ka ya boni kitaha kakemaroke wami tohi ka ya, bahi kakamaki beheri owa ka ya.

15 Boni ihi nafio yaka ni watomaremarika, boni ma hikanari. "Hine nafio tokaka boni hekari", ota ati namaro otake.

16 Wami bite Kaota tohaha iti yabori ya ota yaka tokowitehamaro otake. Nafio ka kanawa ota horori namisamaro otake kita ya.

17 Kanawa me yabaha nafio enoki ya mato me fito namaroke. Nafio tihi torehibona me ati boti ati nemete me awineke, Siti ka faha kowira ya. Makoni nafio ka makari me kanakisamamaroke. Boni nafio towakamaroke.

18 Boni nafio were namaroke. Yama we one ya
nafio honene me were kifemaroke.
19 Yama we one ya nafio ka makari me were
nife, namaroke. Boni hiyaramaro amake.
20 Yama noki yawari ihi bahi ota awamarihi,
amowa me ota awamarihi, namaro ota amake.
Ota ahababone ota ati boti ati namaro otake.
21 Tafi ota nofaramaro otake. Baoro warehi-
marika me baikani ya. "Owati te kasawariha te
amake. Kereta ya e sawimati ya yama amosene
amake. E sawimati ya e hasi nene e amake.
Yama ahabarehene amake, nafio honene.
22 Hibayata ka owati te mitaha te
watomariyahi. Nafio ahabeba amaka. Ha e
ta e hasi naba e amake, e nafi.
23 Haha yama soki ya Teoso nanarifa sawi-
hareka obeheri ya. Hahi Teoso oko Hiti amaka.
Oko nanarifa amaka.
24 Teoso nanarifa ati e nareka ahi: 'Baoro
kokoriri tirahabone tike. Tiwahabone tike Sesa
nokosi ya. Teoso mera kasomeba amaka, me ya
titabi ka mati, yahe karo', ati nareka.
25 Te yayai nahi fahi. Keye amakere haro.
Teoso nanarifa ati nima e naba e amake.
26 E ka nafio ta tihi tonehiba amaka fa kowira
ya yama ate iti yabori ya", Baoro ati nemarika.
27 Yama we 14 na ya boni otara towaka, otara
wete kanama, namaro otake ma Atiriatiko ya.
Yama soki enoki ya wami iti yabokirahamone
nafio aahi me ati boti ati nemeteke.
28 Faha kowi me tomi kana faha kowi
tome 20 baraso tohahamone me ati namaroke.
Ota totowaka kawaha faha kowi me tomi
katasamaroke. Kowi tome 15 baraso tohaha-
mone me hinamaroke.

29 Yati mese ya nafio kobo rebona me ati boti
ati na akora 4 na me were nifehamaroke nafio
mete ka ya. Yama we kamakikabote nabone me
hifo kanahamaroke.
30 Nafio aahi kanawa me were tofemamaroke,
akora me were nifehabone me ati na mati nafio
tati ya. Me one me keyehabone me ati nemeteke,
me tokahabone mati.
31 Saotato me ya nafio aahi me ka hiti tabehi
mera Baoro hiyaremarika. "Me kibemari ya te
ahababa te amake".
32 Faya saotato kanawa mati me ti kasa-
hamaroke fahi, bokahabanihi, tokisabanihi.
33 Yama warisinima ni ya Baoro mera hiyare-
marika, me tafahabone mati. "Yama we 14 na ya
yama te noki na teke, te tafara te.
34 Te tafahi, te ahabariyahi. Te ka owa tati kone
fafawabiti rebonaka", ati nemarika.
35 Hiyari fawa ne bao itihimarika. Faya Teoso
ha nemarika, me nafi nokosi ya. "Teoso faya
amake", ati nemarika. Faya beheri hitibase
hikabemarika fahi.
36 Me nafi yayai namaroke, me tafaha mati.
37 276 ota tohahamaro otake, nafio ka me ota.
38 Me akara tiriko me were kifehamaroke,
nafio kikimisama raba nabona kari.

Me nafi hasi nemetemoneke.

39 Yama seweha nisi ya wami ota awahamaro
otake, me hiwateranihi. Faha waha towitia
ota awahamaro otake. Faha waha towitiaha
ka baraya ya nafio tihi tonehibona me ati na-
maroke.
40 Makoni akora me were nifehamaroke
hine ya. Nafio nananakowahama mati me

ti kasahamaroke. Faya nafio ka makari me tokanakimisamamaroke. Nafio me tonakamaroke baraya ya.
41 Faha kowira ya ota towakani ota kahamamaro otake. Nafio tati homehi mete baka kani yana tonehimarika, faha rike ihi.
42 Saotato me me nahabihabone me ati namaroke, me kibeteha mati kateya ya, me toki ya me fawawa rabone mati.
43 Saotato me ka hiti mera hora nemarika, Baoro kayawari. Haha tao ni me watoha me tokibahabone ati nemarika. Haha tao ni me watora me tafori kawahamaroke awa baki tafoha ya.
44 Me one so kife narawamaroke yama taforawaha ya. Ota nafi hasi namaro otake, ota tokomisa ota wami ya.

28

Me sawihemetemoneke Maota ya.

1 Fara me ota nafi tohanawi namaro otake. Me ati e namaroke ahi ota ni ya, wami ini me kamina mati, Maota tohaharo.
2 Bara me yahahamaroke ota ni ya. Yifo me afo na otara me ha namaroke, ota siri toa ota, faha kaki nafi karo.
3 Baoro yifo iso ne yifo yokehimarika. Yama hiwe ihi maka tasi tona Baoro yehe wai na winahamaroke.
4 He yehe ya maka winaha awati me abe hiyaramaroke, bara mati. "Hahi era nanabowa amare hari? Ma ya ahabarehi Teoso hinofamare ka ahabawaheba amaka", me ati namaroke.
5 Yifo noki ya maka wisa towiti kiya karehimarika.

6 Ahabeba ama nakani me hina, mano fowe-
hiba ama nakani me hina, hinehimataka. Me
hekatoma hinahatehimarika. Sokoko ni wataremarika. Me ati tohawamamaroke. "Teoso
amare?" me ati nawahamaroke waha.
7 Ota naho yabori ya towisawa ka yobe ware-
himataka, Maota ka towisawa, Bobirio toahari.
Ati ehene ota amo ni fama ohari namaro otake
hinaka yobe ya.
8 Bobirio bati iyo kowewe kome awehino
kaforimarika fahi, yama kome awahari. Faya
Baoro hinake ora hine kitamemarika, yehe kakibarehari he ni ya.
9 Haha yama kome me kihabisa me kakeha
mera nakitama nemarika.
10 Me yayai na ota ka yama hinitabone me ta
namaroke. Ota yana tona ota tefebone me ta
namaroke, ota kakaba tosi nabonehe hawi ya.

Me tokomakehemetemoneke waha, Homa ya.

11 Fa fowe ota noki namaro otake Maota
ya. Abariko famehi oharimaki ya ota yana
tokanamaro otake nafio owa ya, Aresatiria ka
nafio. Teoso me fami kawatemetemone me ini
nahamaroke hahi nafio ya.
12 Sirakosa ya ota kobo na ota amo ni fama
ohari namaro otake fahi.
13 Ota yana tokatasa ota kobo namaro otake
Resio ya. Ota yana tokatasa ota towaki ka yama
we oharia boni otara wasihamaro otake fahi. Ota
kobo towitiwahamaro otake waha Boteori ya.
14 Faya Sesowi nonofa me ota wasiha otara me
ha namaroke, yama we 7 na ya ota sawihabone
ota me tabori ya. Ota kobo nawahamaro otake
Homa ya waha.

15 Homa ka Sesowi nonofa ota tamine me mita-
hani me kakehani otara me kobo kanahamaroke
tabora Abio ya. Faya ota totoka kawahatasa
otara me kobo tasahamaroke, me one, Terei
Tabena yama ini tohaha ya. Baoro mera awehi,
"Teoso faya amake", ati nemarika, yayai nari.

Baoro sawihimatamonaka Homa ya.

16 Ota tokahamaro otake Homa ya
waha. Saotato me ka hiti ati ehene Baoro
tosawikosemarika, saotato he kakatomehibona
ya tofamakosari.

17 Yama we terei na ahaba nowati ya Baoro
soteo me ka hiti mera ati nemarika, Homa ka
mati. Me kakeha mera hiyaremarika. "E ka one
me onofate ama oke. E ka iti me atimetemone
onofa, ote ama oke. Serosarei ya owa me wataha
owa me ta naro ama oke Homa ka me ni ya.

18 Homa ka me ati ihi owa okominaharo oke
fara me ni ya, owati me mita owa me tasi
tonihabone me ati nabani mati. Owehene hiyara
wataramone me ati naroke. Ohabarahabone me
ati naroke.

19 Soteo me ati hiyara me ihi owa okomina-
habone onaharo oke Sesa ni ya. E ka one me
ka yama hiyaraba okominahaba okerara oke.

20 Tera onahara oke, tera owahabone owa, tera
ohiyarahabone owa. Owa me wete namaro ama
oke, Ihayeo me kakasomabona kakehimona ona
owa, efe era kakasoma e ka one me nonoki
hihahari", ati nemarika.

21 Faya me ati yana namaroke fahi. "Yama
hani tiwa kaminaba kaketera amake ota ni ya,
Soteya me ka yama hani, e ka one mati. Titamine

me kakirihi, teha ama tike ota ni ya, tiwehene hiyaramone tiwa.

22 Hine ya tiwati ota mitibeya, ha ota. Sesowi nonofa me ota awate ota amake. Me me hikakotehamone me me hite me amake, yama nafi ka mati", me ati namaroke.

23 Yama we one ya ati me himitebona me hinehimarika. Yama we one ya me tamaha me kakehamaroke he ni ya. Faya mera hiyaremarika fahi. Teoso ka towisawa kakehimona kaminemarika. Sesowi me nofawahabone me narabi nima nemarika. Mowisei Sesowi kaminematamona Baoro ati nemarika. Hibati ka Teoso ati kakamina me ati toha nemetemone ati nemarika. Hiyari bosa ne hiyari kakayomehimarika.

24 Me one ati hinofawahemarika. Me one ati hinofarihi, hinehimarika.

25 Me abe hora na me tokomamaroke. Baoro ati yana nemarika. "Hibati ka Teoso ati kakamina Isaiya tohe ati fiya torehimata awaka te ka iti mera hiyarari. Teoso Kanamori ati ehene ati e nemataka ahi:

26 'Te ka one me ni ya tiki ya tiwati e nabone tike ahi: "Yama te mitaha te watoraba te amake. Yama te awaha te watorihi, naba te awineke.

27 Te ati boti yama watorihi, te narabo naha yama miti yokana te toharihi, te noko amo kana nineke. Te noko yama awi ya te narabo yama mita, te ati boti yama wato ni ya te ehene hiyara te nofamarehene te amake. Te ehene hiyara te nofamari ya tera okasomehene ama oke'",

Isaiya ati nematamonaka.
28-29 Owati te kamitahi ha owa. Soteo me amara
Teoso mera kasomebona ati nareka. Ati me
hikamitehibonaka, fa me ta mati", Baoro ati
nemarika.
30 Baoro hine ya winamatehibona yobe wini
manakonebona ta nemarika. Wine ka faha fowe
famahamaroke.
31 Haha me kakeha mera hihiyara tohehi-
marika. Teoso ka towisawa kakehimona tamine
kakamina tohehimarika, mera kanawanahari
Sesowi tamine ya. Hiyare ati kokoma na tohare-
marika. Me hohora kasa hiharemarika, hiyari
fawa nebana.

Teoso Ka Yama Hani

Jamamadí: Teoso Ka Yama Hani (New Testament)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jamamadí)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
736b79e6-3611-53c1-a5f7-490d67da3c50